

ఆంధ్రమిత్ర

309148

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4. } చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ మే నెల 11 వ తేది శుక్రవారము } No. 35
సంపుటము. ౪. } పింగళ నామ సంవత్సర వైశాఖ మాస బహుళ చవితి ర. } సంచిక 3౫

అమృతాంజనము.
ఆన్ని నోపులకు సిద్ధపడము.
చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనోపుల మాన్యును.
పార్శ్వపు నోపుల భార
దోలును. వాయువు
పోట్ల పోగొట్టును.
సువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియుంట నుండదనది.
వనమూలికలచే సింధూదేశ మందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫోరీగోడ్డు, బొంబాయి.
} 7, తంబు పెట్టి వీధి, నుదరాసు.

ప్రొఫసరు రామమూర్తి నాయడు
గారి ప్రోగ్రాము.

	దినములు.
గుంటూరు	8-5-17 to 10-5-17 3
తెనాలి	11-5-17 ,, 18-5-17 3
ఏలూరు	14-5-17 ,, 17-5-17 4
రాజమండ్రి	18-5-17 ,, 21-5-17 4
కెంటపాడు	20-5-17 ,, 22-5-17 3
తణుకు	24-5-17 ,, 26-5-17 3
అత్తిలి	28-5-17 1
అకువీడు	30-5-17 ,, 31-5-17 2
భీమవరం	2-6-17 ,, 3-6-17 2
నరసాపురం	5-6-17 ,, 7-6-17 3

అద్భుతనివారిణి. 126

ప్రొఫసర్ శేషమూర్తి
ఎలెక్ట్రా టానిక్ పెరల్స్

ఇది బలహీనులకును, నీరసములకును, మందులను నిద్ర లేకుండుట, జ్వరము, తక్కువగన, మెదడు నిమగ్నముగా నుండుటకును మిచ్చలేకుండుట, నిస్సత్తువ బలహీయులకును, శుక్లవర్ణము పోగొట్టుట, విద్యార్థులకు, శాస్త్రములకు గుమాస్తాలకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులందుగా లగు వారికి మిచ్చమైవచ్చును; బలమును గలిగించును. పుష్కలముగా ఇందువలన బాగుపడినవారు. నీవు కూడ నేటిదినము ఒక బుడ్డిని కొని దానిమోస్తరు ఒకమాత్రము పరీక్షించును.

25 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 " " " 2-0-0

నవీనము!

పరిమళ ద్రవ్యముల రాజు
ఆట్టో దిల్ బహార్

మనోరంజనముగాను కొంతకాల ముందునట్టి ఆత్మగర్వ వాసనయును కలదు. ఆలోచనలో సారాయి మొదలగువాటి యొక్క సంబంధము బొత్తిగాలేదు. చేతిగుడ్డలో గాని నొక్కాయి వైనగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందన భవించు వచ్చునో అంత అనభవింతురు. ఇతర వాసనలు నేనెవని యుండినా యీ ఆటో దిల్ బహార్ యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపుడు.

కల 1/2 డ్రాము బుడ్డి 1-కి రూ. 0-8-0 } వి. పి. కార్టీ
1 డ్రాము బుడ్డి 1-కి ,, 0-12-0 } రూ. 0-4-0
,, 1/2 అవున్సుబుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 } ప్రత్యేకము.

ఆంస్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.
పె 155, జమ్నానగర్ వీధి, బొంబాయి
రూపాను యేజంటు:- మహతా పురుషోత్తం మూర్తి,
చెనాబజారు కోడే, నుదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి. సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఐవోడిక్ సహితమైన బాధాపీడితులకు కీర్తిమణమంటి మందు. కురుపులను, నుచ్చలను గండమాలలను పుష్కలము, వ్రాణిపోపులను అన్ని విధములవలన గలగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

ఐవోడిక్ సహితమైన గుణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైన మధ్యమచ్చినను అన్ని విధములైన రోమములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, చురుకైనను కాశంబంధమును శోషలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాశోగ్యమును గలగు చేయును. 16 రోజులకర మందుటకు 4 బొమ్మల బుడ్డిలతో అమృతమగును.

ప్రాప్తిటరు:- పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144. No. 2. BOMBAY.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.
ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
వాడుబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కళా కార్యాలయము, 6 తంబు పెట్టి వీధి, నుదరాసు.

ఏకభాషాలిపి ప్రశంస
ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము.
వెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

A Majic Cure for Scorpion Sting.
సర్వవృశ్చిక విషసంజీవిని.

(రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్కు) 586

దుఃఖముతో వచ్చువారు సంతోషముతో పోవుదురు.
గుణము లేదని రుజువు చేయువారలకు రూ 100 ఇవాల.

ఇది ప్రతి కుటుంబమునకు దుండవలసిన మౌఖ్యవేదము. ఆంధ్ర యూవాని, దేశీయ వైద్యులచే పొడగాంచబడియున్నది. ఎన్ని దినములించినను మందు గుణముమాత్రము తేలునకు మాత్రమే కాక ఎలుక, కుక్క, పాము, జిడ్డి మొదలగు విషజంతువుల కాటులకు సుఖసాగించును. వెలపాకెట్ 1-కి 0-8-0 పోస్టేజి 0-8-0. 1 డజన్ పాకెట్ల వెల రూ 5-0-0. పోస్టేజి వేలు.

ఒకేసారి 2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్టేజి ఇవాల వర్తకులకు 100కి 25 రూపాయలు కమిషన్ నియ్యబడును.

చిరునామా:- ధనలక్ష్మి కంపెనీ,
112, చింతలపాడు, 3 వీధి పొలముపేటకోడు, నుదరాసు.

అష్టమశైవ మహాసభ.

రాబోవు శైవమహాసభ నరసాపురము తాలూకా మినిమించినపాడు అగ్రహారమునందు అయ్యగారి వీరేశలింగముగారు జరుపుట కాహ్వానము చేసిరి. సభ వైశాఖ బహుళ నవ్వాదశి, త్రయోదశి, చతుర్దశిలకు సరియైన మేయి 18, 19, 20 వ తేదీలందు జరుగునటు లేర్పాటులు చేయబడినవి. మాహేశ్వరు లందరును సభకు దయచేసి సభను జయప్రదముగ జరుపప్రార్థితులు.

నివేదనతోలు వైలన్డేషను వధను దిగి పాలకొల్లు కాలవమీద గల మారుపేరు మీదుగ మినిమించినపాడునకు మార్గము.

కుంకుమ పువ్వు

పువ్వు కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు, స్వచ్ఛముగా గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెస్కు మొ.

ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:-
ఎస్. నారాయణ ఆంధ్ర
(53) 21. హమ్మంబి

ఇండియా దేశపు యుద్ధ ఋణము.

రొక్కరూపముగా వచ్చిన యావత్తు మొత్తమును యుద్ధమును సాగించుటకుగాను హిజ్ మెంట్ చేస్తే వారి దొరతనమున కియ్యబడును.

1929—1947 వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధ ఋణము

20వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధ పత్రములును, 1922వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధ పత్రములును పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపునర్విఫికేట్లు (1917-18 వ సం॥ జారీ అయ్యేవి.)

అసలుకున్న వడ్డీకిన్ని ఇండియాగవర్న మెంటువారి ఆస్తిన్ని రివిన్యూలున్న హామీగా నుండును.

1. 1929—1947 వ సం॥ యుద్ధ ఋణము.

జారీ వెల: నూటికి రు 95 ల నీ క్రిందవిధముగా చెల్లించవలెను:—
అల్లాటు మెంట్లు.

పూర్తిగా రొక్కము చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లు: దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 95 లు. వాయిదాల పద్ధతి అల్లాటు మెంట్లకు దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 15 లున్న, తక్కినది నాలుగు మాసవారికి నూటికి రు 20 ల వాయిదాలున్న, సదరు వాయిదాను ఒక్కొక్కటి దరఖాస్తు చేసిన నెలకు వెంబడినే తర్వాతి వచ్చే, ఒకటవ, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ నెలల 15 వ తేదీని, లేదా సదరు తేదీ ఆదివారమైతే 16 వ తేదీని చెల్లగట్టవలెను.

వడ్డీ: సంవత్సరము 1 టికి నూటికి 5; క్రింద 15 వ తేదీని, ఆగస్టు 15 వ తేదీని ముట్టును.

తీర్మానపు వాయిదా:—అంతకు పూర్వము తీర్మానము కానియెడల, 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము 1947 వ సంవత్సరము ఆగస్టు 15 వ తేదీని పరిసరముగా తీర్చివేయబడును: కాని, 1929 వ సంవత్సరము ఆగస్టు 15 వ తేదీని గాని అటుపిమ్మట గాని, ఇండియా గవర్నమెంట్ పూర్తిగా కార్యరేండురు నెలల నోటిసిచ్చి, సదరు ఋణముగాని అంతర్లీ వ భాగమునైనగాని సరి సమానముగా తీర్చివేయుటకొరకు, ఇండియా గవర్న మెంటువారు తమకు హక్కు నిల్చుకొని న్నారు.

జోటు కట్టే ధర:—1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము పత్రముల పత్రములలో పరిహారము, జారీ అయ్యే దరఖాస్తు తర్వాత, సదరు ఋణము తాలూకు టిలను కొని రద్దుచేయుటకొరకు ఒక ఫండు ఏర్పరుచుటకుగాను, 1929-1947 వ సం॥ యుద్ధ ఋణపు మొత్తములో నూటికి ఒకటిరవంతున అయ్యే మొత్తము ప్రతి సంవత్సరము ప్రత్యేకముగా ఉంచుటకు ఇండియా గవర్న మెంటు వారు ఒడంబడియున్నారు.

II 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములను 1922 సం॥

యుద్ధ పత్రములను

(రాబడి పన్ను మినహాయించబడినది).

జారీ వెల:—నూటికి రు 100 లు ఈ క్రింది విధమున చెల్లించవలెను:—పూర్తిగా రొక్కము దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 100 లు.

చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లు:

వాయిదా పద్ధతి అల్లాటు మెంట్లకు దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 20 లున్న, తక్కినది నాలుగు మాసవారికి నూటికి రు 20 ల వాయిదాలున్న; సదరు వాయిదాలు దరఖాస్తు చేసిన నెలకు వెంబడినే వచ్చు, ఒకటవ, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ, నెలల 15 వ తేదీలను, లేదా సదరు తేదీ ఆదివారమైతే 16 వ తేదీలను, చెల్లగట్టవలెను.

వడ్డీ: సంవత్సరము 1 టికి నూటికి రు 5; క్రింద 15 వ తేదీని, ఆగస్టు 15 వ తేదీని ముట్టును.

తీర్మానపు తేదీ: 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములు 1920 సం॥ ఆగస్టు 15 వ తేదీని 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములు 1922 సం॥ ఆగస్టు 15 వ తేదీని, తీర్చి వేయబడును.

III. పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల సర్టిఫికేట్లు.

రాబడి పన్ను మినహాయించబడినది)

జారీచేసిన తర్వాత 5 సంవత్సరము కిచ్చివేస్తే,

రు 10 లకు, రు 20 లకు, రు 50 లకు, రు 100 లకును జారీ వెల:

రు 7-12, రు 15-8, రు 38-12 రు 77-8 లును.

మరిన్ని, ఈ సర్టిఫికేట్లు జారీచేసిన పోస్టాఫీసులో, సదరు అయిదు సంవత్సరముల కాలములో ఎప్పుడైనను, ఋణపు ప్రకటనలో నిర్దేశించిన రేట్లకు, మార్పుకొనవచ్చును.

1. సెక్యూరిటీలు ఏరూపముగా నుండునది:—1929-1917 సం॥ యుద్ధ ఋణమునకును, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములకును 22 సం॥ యుద్ధ పత్రములకును సంబంధించిన సెక్యూరిటీలు, పూర్తిగా రొక్క (దరఖాస్తులో వ్రాసుకోవలెను) ప్రకారం వివరించిన రూపమున జారీచేయబడును:—

పూర్తిగా రొక్క ... దస్తావేజు మూలమున ప్రాప్తు కేటము

గ్నత నోట్లు ... ఎండాల్సు మెంటు మూలమున ప్రాప్తువు చేయవచ్చును;

వానికి చెల్లు అప్పగించి చెల్లుటమూలమున పత్రములు, ప్రాప్తువు చేయవచ్చును.

ఏ కోరికను నిర్దేశించనియెడల, మొదట, సెక్యూరిటీలు రిజిస్టరు స్టాప్ సర్టిఫికేట్లు రూపమున జారీచేయబడును.

2. రాబడిపన్ను:—1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీది వడ్డీకిని 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముమీది వడ్డీకిని రాబడి పన్ను నుండి మినహాయించు ఉండెను. కాని అధిక పన్నునుండి ఉండెను.

1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము మీది వడ్డీ రాబడి పన్ను నుండిగాని అధిక పన్ను నుండిగాని మినహాయించు లేదు. రాబడిపన్ను ఆప్టుతాలూకు రెండవ షెడ్యూలుయొక్క III భాగములోని నిబంధనల ప్రకారము రాబడిపన్ను విధించబడును.

3. కన్వర్షన్ (మార్పు) హక్కులు:—1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము తాలూకు తీసికొన్న ప్రతి (నామకా అనగా పేరుకు) రు 100 ల కున్న ఇండియా గవర్న మెంటు తాలూకు, నూటికి 5 వడ్డీ రూపాయ ఋణములలో ఏదొకటి అయిన గాని 1916-1917 సం॥ రు నూటికి 4 వడ్డీ కన్వర్షన్ ఋణముల బాబతు గాని (నామకా) రు 150 లను ఋణము కోరువాడు మార్పుకొని, అందుల ప్రతిఫలముగా—

మార్పున నూటికి 5 వడ్డీ ఋణముల బాబతు ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణముల బాబతు (నామకా) రు 65 లు.

మార్పున నూటికి 3 వడ్డీ ఋణముల బాబతు ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణముల బాబతు (నామకా) రు 76 లు.

మార్పున నూటికి 4 వడ్డీ కన్వర్షన్ ఋణముల బాబతు ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణముల బాబతు (నామకా) రు 92 లు.

ఈరేటున మార్పుగా తేలేది 1929-1947 సం॥ ఋణపు మొత్తమున్న, (కోరిన యుద్ధ ఋణపు మొత్తము) పూర్తిగా రొక్కము కావలసిన యుద్ధ ఋణపు అధిక (మొత్తమున్న పొందుదురు) ఈ అధిక మొత్తమునకు గాను, రు 1-టికి ఒక అణా ఎప్పుడైన త్రోసివేతలో రొక్కము చెల్లించవలెను

4. 1917 వ సం॥ నవంబరు 1 తేదీకి తర్వాతను, 1918 సం॥ జనవరి 15 వ తేదీ దాటకుండున, ఎప్పుడైనను మార్పు కొను హక్కులను చెలాయించుకోవచ్చును. మార్పు వారంట్లు అన్వయము చేయబడియుండి, హాజరు పెట్టేవానికి చెల్లుబాటు గల రూపమున జారీ చేయబడును.

5. మార్పుమీద జారీచేయబడిన 1929-47 సం॥ యుద్ధ ఋణపు సెక్యూరిటీలపైని 1917 సం॥ ఆగస్టు 15 వ తేదీనుండి వడ్డీ ముట్టును. వై 5 వ క్లాజు ననుసరించి చెల్లించిన రొక్కమునకు ప్రత్యేకము వడ్డీ ఇయ్యబడదు.

6. 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణముల బాబతున్న, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, ఉంచుకొన్న మొత్తములను, ఇండియా గవర్న మెంటువారు ముం దెప్పుడైనను జారీచేయవలసి రూపముగా మార్పుకొనుటకు హక్కు ఉండెను.

7. దరఖాస్తులు:—1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము కొరకును, 1920 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును, 1922 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును (పోస్టాఫీసులద్వారా చేసే దరఖాస్తులుకాక) చేసికొనే దరఖాస్తులు, 1917 సం॥ మార్చి 15 వ తేదీ గురువారం మొదలుకొని, 1917 సం॥ జూన్ 15 వ తేదీ శుక్రవారంవరకు గల కాలములో ఎప్పుడైనను, ఈ క్రింద వివరించిన ఆఫీసర్ల కెవరికైనను మనుష్యుల కెవరికైనను చేసికోవచ్చును:—

(1) కలకత్తా రెస్సి కంట్రిబ్యుటర్ గాని, ప్రదేశపు అక్సాంట్లెంటు జెనరలుకో కంట్రిబ్యుటర్ ఎవరికైనగాని,

(2) బంగారము, బొంబాయి, మద్రాసు బాంకు ల తాలూకు, పోస్టాఫీసు లలోని సెక్రటరీలకును (జెనరల్లకును) గాని, ఇండియా దేశములో ఏ బ్రాంచిలో నైనను సదరు బాంకుల ఏజెంట్లుగాని, మరియు,

(3) జిల్లా హెడ్డు క్వార్టర్స్ లోని గవర్న మెంటు ప్రెజి రిల చార్జిగల ఆఫీసర్లకు.

8. దరఖాస్తులు నూరు రూపాయల మొత్తమునకో, పూర్తిగా రొక్కముల మొత్తమునకో, చేసికోవలెను.

(9) రు 100 ల మొత్తమును మాత్రమే చేయు దరఖాస్తులు, అన్ని సందర్భములలోను, విలువక్రింద పూర్తిగా చెల్లించిన రొక్కముతో గూడ, ఫంబుడవలెను; సదరు రొక్కము, 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము విషయములో రు 95 లున్న 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల విషయములోను 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల విషయములోను రు 100 లున్న.

(10) 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము బాబతున్న, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, రు 200 ల మొత్తమునకే అందుకు వెంబడిన మొత్తముల కేమి, చేసికొనే దరఖాస్తులు,

(ఎ) పూర్తిగా రొక్కము సామ్యు చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లకు గాని,

(బి) వాయిదాల పద్ధతి అల్లాటు మెంట్లకు గాని, చేసికోవచ్చును.

(12) బ్రోకరేజీ:—ప్రసిద్ధమైన బాంకర్లకును (బ్రోకర్లకును వారి స్టాంపుతో గూడిన రొక్కపు దరఖాస్తుల పై చేయబడిన అల్లాటు మెంట్ల విషయములో నూటికి రు 0.2-0 చొప్పున కమిషను ఇయ్యబడును; కాని, పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపు సర్టిఫికేట్ల దరఖాస్తుల సహా, పోస్టాఫీసులద్వారా వచ్చిన దరఖాస్తుల విషయములోను, కన్వర్షన్ కొరకు చేసిన దరఖాస్తుల విషయములోను, సదరు కమిషను ఇయ్యబడదు.

దరఖాస్తు నమూనాలు, ఆకాంట్లెంటు జనరలువద్దగాని ఏ బాంకువద్దనో, బ్రోకరువద్దనో, జిల్లా ప్రెజిడెంట్ వద్దనో గాని దొరకును.

పోస్టాఫీసు ప్రకరణము.

(పోస్టాఫీసులద్వారా చేసికొనే దరఖాస్తుల విషయము, ప్రత్యేక నిబంధనలు.)

20. 1919—1947 సం॥ యుద్ధ ఋణములకొరకును 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల కొరకును, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును దరఖాస్తులు. ఈ క్రింది క్లాజులలో చెప్పిన మరతులకు లోబడి, 1917 సం॥ మార్చి 15 తేదీ గురువారము మొదలుకొని 1917 సం॥ అక్టోబరు 15 వ తేదీ సోమవారము వరకును, అదివరలో పోస్టాఫీసు సేవింగ్సు బాంకు డిపాజిట్ వైసటియో కానట్టియో ఏ మనుష్యునినుండియైనను, సేవింగ్సు బాంకు పనిచేయుట కధికారముగల ఏ పోస్టాఫీసు ద్వారా చేసిన గూడ, పట్టబడును.

22. అధిక మొత్తములు అధరు మొత్తములు:—పోస్టాఫీసులద్వారా వచ్చే దరఖాస్తులు రు 25 ల మొత్తమురా పూర్తి రు 25 లు గల మొత్తముతో అయి యుండవలెను. ఒకే ఈ ప్రకటన ననుసరించి, పోస్టాఫీసులద్వారా మెట్టు పెరగనివిద రు 25,500 లకు మించిన మొత్తములకు దరఖాస్తు పెట్టును, ఉంచుకోవలసిగాదు; ఇందు 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణములో రు 7,500 ల కెక్కున ఉండగూడదు; 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములలోను 1922 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములలోను ఒక దానిలోగాని రెంటిలో కలిసిగాని రు 7,500 ల కెక్కున ఉండగూడదు మరియు పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల సర్టిఫికేట్లలో రు 7,500 ల కెక్కున ఉండగూడదు 31 వ క్లాజు చూడుము.

మరలా:—(1) ఈ ప్రకటన ననుసరించి పోస్టాఫీసు ద్వారా చేసికొనే దరఖాస్తులు, పోస్టాఫీసులద్వారా లోగడ పొంది ఉంచుకొన్న సెక్యూరిటీల మొత్తములు ఏమన్నను వాటితో నిమిత్తములేకుండా, అంగీకరించబడును.

(2) కన్వర్షన్ చేల బద్ధమైన 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణపు మొత్తములు, వైసి చెప్పిన పరిమితుల వర్తింపజేయు నప్పుడు లెక్కలోనికి తీసికోబడవు.

23. చెల్లించవలసిన మొత్తములు:—దరఖాస్తు పెట్టుకొన్న మొత్తములు దరఖాస్తుతో పూర్తిగా చెల్లగట్టవలెను; వాయిదాలుగా చెల్లగట్టగూడదు. కాని ఒకే మనిషి ఒకటికంటె ఎక్కువ దరఖాస్తులను పెట్టుకోవచ్చును; కాని, వాని దరఖాస్తుల మెట్టు మొత్తము 22 వ క్లాజులో నిర్దేశించిన పరిమితులను మించగూడదు.

24. చెల్లగట్టే పద్ధతి:—పూర్వపు క్లాజు ననుసరించి చెల్లవలసిన మొత్తములు, ఈ క్రింద వివరించిన విధములలో సేవిధముగా చేసగాని, ఒక విధముగా కొంతయు మరియొక విధముగా కొంతయు గాని చెల్లగట్టవచ్చును:—

(a) దరఖాస్తుదారునికి సేవింగ్సు బాంకు ఖాతా ఉన్నయెడల, ఆ ఖాతా జమను తనకున్న ఏదైనా రొక్కపు నిల్వను ప్రాప్తువు చేయడము;

(b) రొక్కరూపమున గాని కరెన్సీ నోట్లరూపమున గాని చెల్లించడము; లేదా, అట్టి బ్యాంకు స్థాపించబడిన తావున ఉండే హెడ్డు పోస్టాఫీసులకు చెల్లదగుట్లుగా ప్రసిద్ధమైన బాంకుమీద క్రాసు చెక్కు ఇయ్యడము.

25. సెక్యూరిటీలు. - పోస్టాఫీసుల ద్వారా చేసికొన్న దరఖాస్తుల విషయములో సెక్యూరిటీలు, ప్రామిసరీ నోట్లు రూపమునగాని పాటు సర్టిఫికేట్లు రూపమునగాని జారీ చేయబడును. ఇట్లు జారీ చేయబడిన సెక్యూరిటీలు, పోస్టల్ యొక్కయు టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్సాంట్లంటు జనరలు గారి హావాలలో ఉంచుకోవచ్చును.

26. రాబడిపన్ను. - 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీదను, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీదను, చెల్లవలసిన వడ్డీపైని రాబడి పన్ను మినహాయింపబడును. 1929-1947 సం॥ యుద్ధయుణము బాబతు సెక్యూరిటీలు, పోస్టల్ యొక్కయు టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్సాంట్లంటు హావాలలో, ఉంచినయెడలను, ఉంచినంత కాలమున, ప్రత్యేకముగా వానిపైని రాబడి పన్ను మినహాయింపబడును.

27. కన్వర్షన్ (మార్పు). - పోస్టాఫీసు ద్వారా 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము కొరకు దరఖాస్తు పెట్టుకొను వానికి, వానికి వైచెప్పిన 3 వ క్లాసులో ఉండే హక్కులు చెలాయించుట కధికారిమీద, అన్యధాము చేయదగిన కన్వర్షన్ వారంటాకటి (కన్వర్షన్ కొరకై దరఖాస్తు సమూహాలతోగూడ) ఇయ్యబడును.

28. కన్వర్షన్ నిమిత్తము ఇచ్చుకొనే సెక్యూరిటీలు పోస్టల్ యొక్కయు టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్సాంట్లంటు జనరలుగారివద్ద ఇదివరలోనే డిమాండ్లుగా ఉంచుకొన్నట్టియో లేదా కన్వర్షన్ చేసినవాడు వారి ద్వారా మొదట కొన్నట్టియో, అన్ని కేజులలోను, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము బాబతుగాని, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణములలో చేసిబాబతు అయినగాని, 1916-17 సం॥ పు నూటికి 4 వడ్డీ ఋణము బాబతుగాని సెక్యూరిటీల కన్వర్షన్ (మార్పు);

- (ఎ) అకల్తమైన కన్వర్షన్ వారంటు (పోస్టాఫీసు ద్వారా పొందినవైనను కానివైనను); క్రమముగా పూర్తిచేసిన కన్వర్షన్ దరఖాస్తుసమూహము, మరియు
- (బి) పోస్టల్ యొక్కయు టెలిగ్రాఫుల యొక్కయు అక్సాంట్లంటు జనరలుగారి పేర ఎందరైన చేయబడిన సెక్యూరిటీలను (సెక్యూరిటీ లేవైన ఉన్నయెడల)

1917 సం॥ నవంబరు 1 వ తేదీకి తర్వాతను 1918 సం॥ జనవరి 15 వ తేదీకి పూర్వమున ఏదైనా పోస్టాఫీసు సేవింగ్సు బాంకు ఆఫీసులో హాజరు పెట్టినయెడల, 3 వ క్లాసులో చెప్పిన చెల్లవలసిన రొక్క మేమైన ఉన్నయెడల అదిచెల్లించుటకు లోబడి, పోస్టాఫీసు ద్వారా జరిగించబడును.

దరఖాస్తు సమూహాలే పోస్టు ఆఫీసులో వైనను దొరకును పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపు సర్టిఫికేట్లు

జారీచేసిన తర్వాత అయిదుసంవత్సరములకు ఇయ్యబడే రు 10 ల, రు 20 ల, రు 50 ల, రు 100 ల సర్టిఫికేట్లు.

32. పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపు సర్టిఫికేట్లు, 1917 సం॥ ఏప్రిల్ 1-వ తేదీని గాని అటుపిమ్మట గాని ఎప్పుడైనను, సేవింగ్సు బాంకు పనిచేసే అన్ని పోస్టాఫీసులలోను దొరకును.

- 33. ఈ సర్టిఫికేట్లు నాలుగు విధములవిగా నుండును:-
  - రు 7 - 12 చెల్లించినయెడల పొందే రు 10 లవి.
  - రు 15 - 8 " " " రు 20 లవి.
  - రు 38 - 12 " " " రు 50 లవి.
  - రు 77 - 8 " " " రు 100 లవి.

34. సర్టిఫికేట్లులో ద్రావీయున్న పూర్తి మొత్తము జారీ చేసికొనుట అయిదుసంవత్సరముల కియ్యబడును. కాని ఆ అయిదు సంవత్సరముల కాలములోపల వెళ్ళుచున్న సర్టిఫికేట్లు గలవాడు ఋణపు ప్రకటనలో నిర్దేశంపబడిన కేట్లు చొప్పున, రొక్కమును పొందుటకు హక్కు గలిగియుండును.

37. ఈ సర్టిఫికేట్లు రూపమున ఏ ఒక మనిషిగాని, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము, నూటికి 4 వడ్డీ రూపాయ ఋణము. 1929-47 సం॥ యుద్ధ ఋణము, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములు, 1922 సం॥ యుద్ధపత్రములు, వీటిలో దేని బాబునైనా, పోస్టాఫీసుల ద్వారా తాను పొంది ఉంచుకొన్న సెక్యూరిటీలు గాక, రు 7,500 ల కక్కున మొత్తము ఉంచుకొనూడదు.

38. జారీచేసిన పోస్టాఫీసు ఉండే సర్టిఫికేట్లయొక్క పోస్టుమాస్టరు జనరలు సెలవు పొందిననే తప్ప, ఈ సర్టిఫికేట్లను ట్రాన్స్మిషన్ చేయకూడదు.

40. ఈ సర్టిఫికేట్ల కొరకు దరఖాస్తు సమూహాల ఏ పోస్టాఫీసు వద్దయినను దొరకును.

(ఆలోచననధికారి కాడిన గవర్నరు జనరలు గారి ఉత్తరువుమేరకు.)

జె. బి. బ్రన్మెట్,
ఇండియా గవర్నరుమెంటు సెక్రెటరీ.

స్వభావజన్యములగు పుష్పముల రంగునుమాడ్చుట

ఈమధ్య కొన్ని సంవత్సరములనుండి వృక్షశాస్త్రముం దలి వింతలలో ననేకుల కాసక్తి కలుగుచున్నది. అందుచే నన్నిచోట్లను జనసామాన్యమున పంచుచుటకు బ్రతుకొత్తులు చేయుటకు పీలుకలుగుచున్నది. ఆకుపచ్చనివర్ణమును ప్రయోగించుటకలన పుష్పములకు స్వర్ణాబ్జము కలుగునని పుష్ప వర్ణకులకు దెలిసికొనుచును. ఈ విషయమై విచారము జరిగినది. అందుచే సంవత్సరములయెడల వ్యాపించినది. తుట్టుతుదకట్టి వింతల రసవాద శాస్త్రప్రకారము చేసిన పరిశ్రమవలన గలిగినవని తేలి నది. కొన్ని రసవాదశాస్త్ర వస్తుప్రయోగముచే పుష్పలరంగులను మార్పుట లోనగు కంఠఫలితము లోనకూడినది. ప్రస్తుత మట్టి వింతపుష్పములుగావారాధ్యామికాడం దెట్టబడినవి. పరిశోధనల విషయమై కొన్ని సంగతుల బట్టబడినవి. టి యుపయోగకరముగా నుండును. పరిశోధన చేయుటకు పుష్పములను మాత్రమే కొనుగోలును. పరిశోధనకు కొన్ని గంటలుముందుగా మాత్రమే వాటిని గోయుటచుంచిరి. రేకలు పూర్తిగా వికసించకమున్న పుష్పముల గోసినయెడల పరిశోధనా ఫలితములెక్కువ త్వరితముగా నుండును. రసాయన పదార్థములశక్తి ధీతకాలముందు తగ్గి పోవును గాన వాటిని తగినంత యుష్ణముగానుంచి భద్ర పఱుపవలెను. ఈవిధముగా పరిశ్రమ చేసినయెడల పరిశ్రమా ఫలితములు పుష్ప ఉష్ణంత కాలమునందును. కాని యొక్కడనో కొన్ని విషయములలో మాత్రము రంగుయొక్క మెరుగు చాలకాలముండి తరువాత వాడిపోవును.

వైన జెప్పబడిన తీరున కొన్ని జనుప్రదములగు ఫలితములు రక్తవర్ణ ప్రయోగము వలన నుభముగాఁ గలుగుచున్నవి. పొడవైన కాడలుగల క్రొత్త పుష్పములను సంపాదించ వలెను; సరియైన గంగు తేలుటకు గాను తెల్లని పూవులనుగాని పాలిపోయిన వర్ణముగలవానిని గాని ప్రాగుచేయవలెను. ఆకుపచ్చని వికేతపురంగుతో తయారు చేయబడిన మంచి ద్రవ్యము తరువాతకావలెను. పుష్పమునకు మిక్కిలి ప్రకాశమునకు రంగులు కలయునెడల, నీ ద్రవ పదార్థము మిక్కిలి ఘాటుగానుండవలెను. కొంచెము ఘాటు తక్కువైన యెడల రేకలకు తేతరంగువచ్చును. రక్తవర్ణమైన కొమ్మలను రంగులో ముంచకపుష్పము, వాని రెండుమొనలను కత్తిరించవలెను. ఇట్లు చేయుటచే ద్రవము త్వరగా లోనికిఁ బీల్చబడును. అప్పుడు పుష్పములను కొంచెము వెచ్చగానున్న స్థలములోఁ జెట్టి పూర్తిగా వెలుతురు రాకుండ కొన్ని గంటలవరకు గాపాడినయెడల, యిదివరకు తెల్లగా నున్న రేకులు పూర్తిగా వర్ణభేదముమొందును. స్వభావనిధుగు రంగులను పరిశోధనలకు గుపయోగపరచినయెడల మంచి ఫలితములు చేకూరుననుటకు సందియములేదు. గులాబిరంగు ద్రవము నుపయోగించినయెడల ఘాతవర్ణపురంగు పుష్పలకువచ్చును. పసుపురంగుగలదాని నుపయోగించిన వికారమై వర్ణంప నలవికాని రంగులు రాగలవు.

ఇంక కొన్ని రకముల పుష్పములు, వానికాడలను మాత్రమే రంగులలో చేసినయెడల విస్తారముగా మార్పుజెందును. వాడిపోని కలువపుష్పల సంపాదించి, వానికాడల వెట్టి నిరాలో నుంచినయెడల, కొంత కాలమునకు తెల్లగా నున్నదోములు మనోహరమైన గులాబివర్ణము గలవిగా మారును. నవాపారము పొగచేసిన యెడల ననేక పుష్పములు రేకులు మార్పురంగున పొందును. ఇందుకు గాను, ఒక వెర్ణ పత్తెరమును, దానిని పూర్తిగా మాయగల నెుకాడిని తీసికొని, కొంచెము నవాపారము గలిపిన నీటిని పత్తెరములోఁబోసి, త్వరగా నందులో బువ్వులను వెట్టి మూతగా జాడిని చేయవలయును. అప్పుడు ఊదారంగుల పుష్పముల మంచి యాకు పచ్చవర్ణము గలవిగా మారును.

ఇంక ననేకవిధములుగా పుష్పల రంగును మార్పవచ్చును. ఊదారంగుల పుష్పముల పొందు మార్పుముఖ్యముగా గను నింపవలెను. చాల తక్కువ ఘాటుగల నత్రజన్యతనిఁ (వైట్రిక్ ఆసిడ్) తయారుచేసి, జాగ్రత్తగా దానిని దోళములకుఁ బూయవలెను. అతిత్వరతముగా పుష్పము ప్రకాశవంతమగు యెరుపువర్ణము నొందును. ఇంతేకాక, వాటికి మంచి పరిమళమిచ్చును. కాని యేవిధమగు పుష్పము యేవర్ణము కలదిగా మారునో నిశ్చయముగాఁ జెప్పవీలలేదు. మొత్తము మీద, గులాబిరంగు నీలివర్ణముగాను, తెలుపు పసుపు వర్ణముగాను మారుచుండును. ఈ విషయములో చాలా పరిశోధన మున కవకాశమున్నది.

హిందూ దేశమునకు దివ్యజ్ఞానావశ్యకత

అనిబిసెంటమ్మగారి యుపన్యాసము.

చెన్నరాష్ట్రీయ సభామందిరమున గూడలూరు నందు శ్రీమతి బిసెంటమ్మగారు వైవిధ్యమైన యుపన్యాసము నిచ్చిరి. వి. పి. మాధవరావుగారు కూడ ఆసభకు నచ్చి యుండిరి.

విహిక పరత్వమును రూపుమాపి, జనలను ఆధ్యాత్మిక చింతనమునకుఁ దిరుగఁ దీసికొని వచ్చినది దివ్యజ్ఞానమే నుని నిశ్చయము. పాశ్చాత్య దేశములయందీ ఆత్మజ్ఞాన శక్తిని ఎల్లరును మనచిహ్నియిరి. బ్రహ్మజ్ఞానభనులకు వేదముల వలన నేమిలాభమున్నదని శ్రీకృష్ణ భగవానులు భగవద్గీతయందడిగియున్నారు. జలసమృద్ధిగల యూరికి ఒక తీరాకొట్టు యుండునని యీ ప్రశ్నకు జవాబు. సెయింటుసాలు కూడ నించుమించుగ నిట్టి యభిప్రాయమునే చెప్పియున్నారు. మనుజుడు నయ్యకయుమీద నాధాపవ నవగయులేదనియు, తన యనుభవమే తనకు మతవిషయములలో సహకారి యగు ననియు పాశ్చాత్యదేశమునకు బోధించిన దీ దివ్యజ్ఞానమే. పాశ్చాత్యనాగరక సహవాసదోషమున హైందవదేశపు ఆంగ్ల విద్యాధికు లెల్లరును విహికపరత్వవింతతోఁ బాటుపడి పని చేయు నీయవసరమున, వారి మనముల నిజమైన మతవిషయములకు చురలించినది దివ్యజ్ఞానమే.

పుష్కల్యమును గూర్చియు, కష్టగూర్చియు గొంత ముచ్చటించి తరువాత సాంఘిక, దేశీయ విషయములైన యేర్పాటులన్నియు ప్రపంచమున కర్పణ, సోదరభావమును ఆధారముఁ జేసికొని యున్నవని యామె చెప్పెను. హైందవ దేశమున నెలకొలది వర్తించు జీవముతో నిల్చినది మతమే. ఇట్లును ప్రత్యేక కృత్యము ప్రబలుయించుచే జాతిభేదము ఈ దేశమున కిక్కొనసాగుట లేదనియు, అందులకు బదులుగా సోదర భావోదయము వచ్చి హిందూదేశమును రక్షించుచున్న దనియు యామె చెప్పెను. హిందూదేశము, తన స్వగృహమును, సోమ స్వతంత్రించి సంస్కరింప నెంచివయెడల, తాను ముగ్గుగా నిన్ను జాతుల నుద్ధరింపఁ గలకణము గట్టుకొనవలెను. దేశీయభృతులవై, దేశభావలలో విద్యావిధానము లీదేశమున నెలకొల్పఁ బడవలయును. ప్రస్తుతము పంచమవిద్యాభ్యాసమును ముఖ్యము గా గమనింపవలెను. విద్యాభ్యుదయ కొట్టరాదనియు, నెమ్మదిగా సంతోషదాయకముగా నుండు విద్య తప్పక తలకెక్కునని యామె వక్కాణించెను. కర్మసమరంబి యీ దేశమున సంస్కారములఁ జేయుటయందు దివ్యజ్ఞాన మెక్కుడు సహకారిగా నున్నది. ప్రేమయు సుస్వభావమును లోకమును జయించును. భయమును కఠినత్వమును నష్టదాయకములు.

స్వరాజ్యమున కభిలషించు నీ దేశము జాతిమతభేదముల మఱచి నిన్ను జాతుల నుద్ధరింపఁ బూరవలెను.

వినుసంవత్సరములు వైబడకుండ విశ్వవిద్యాలయ స్థాపితమైన వాందర గోఖలే బహుమానమునకు ప్రస్తుత్యంప వచ్చును. హిందూదేశ ఆర్థికమునకు సంబంధించిన ఏ విషయమును గూర్చయైన వీ రొకవ్యాసమును ప్రాయశఃయ్యును. శ్రేష్ఠతమగు వ్యాసమును పొందుపరిచిన వారి కీ బహుమాన మియ్యబడును. ప్రస్తుతమునకు వీనివిలువ 500 రూ॥లు. 1919 సం॥ బహుమాన మియ్యబడును గాన 1919 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల దాటకుండ వ్యాసములు మదగాను విశ్వవిద్యాలయవిజ్ఞాపకము చేరవలయును. ఆ వ్యాస మది నరలో ముద్రింపించి ప్రకటింపబడినదయి యుండ కూడదు. వైష్ణవకులనన్నిటిని గమనించినవని వ్యాసములవ్రాసినవారు తమతమ వ్యాసములతో నొక భారతనామా పత్రమునుగూడ పంపవలయును.

కృష్ణజిల్లా చెరుకునకు అగ్రహారముగా 4-5-17 శే వీని మధ్యాహ్నము ఒవర్నియరు యం. కృష్ణమూర్తి రావుగారి యాధిపత్యము క్రింద గ్రామస్థులు సభచేసి “శ్రీ చంద్రశేఖర పుస్తకభాండాగారము”ను పేరునొక పుస్తకాలయమును నెలకొల్పిరి. అగ్రహారపు సీనియరు ప్రాశ్రయకుల విష్ణువర్ధుల దుర్గంబొల్లుగారు అధ్యక్షులుగను తాటికాకశ్రీరాములు (గ్రామ మునసబు)గారు కోశాధిపతిగను, నియమింపబడిరి. రు 100-0-0 ల వరకు సంవత్సర చందాలు నాగ్నానము చేయబడి, సభలో 3 రు 10-0-0 లు రొక్కము నూర్చునెనది. “గంధాల యావశ్యకత”ను గురించి విష్ణువర్ధుల రామకృష్ణ శాస్త్రిగారును “మాతృభాష దుస్థితి”నిగూర్చి విచార నేంకట సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, బి. ఏ. గారు నుపన్యసించిరి. వాటి సభాధ్యక్షులు “పూర్వ గ్రంథములయొక్క ఘనత”ను గూర్చి తెలిపిరి.

భారతదేశాధిక వ్యయాధికత

II

సామాన్య విజృంభణమునకై ఇంగ్లండు దేశము వారు సంగ్రామము లోని వారి వ్యయమును కొంత భాగమును మనకు పంచివేటిరి. ప్రథమ బర్మాయుద్ధము, ప్రథమ ఆఫ్ఘాన్ సంగ్రామము, స్వీడియ ఆఫ్ఘాన్ సమరము, అరిస్టోనియా యుద్ధము, ఈజిప్టు కనయ మున్నగునవి కేవలము సామాన్యాధిక వ్యయమునకై ఒకప్పుడైనవి. కాన ఈ వ్యయము నంతయు బ్రతిభుదేశపు దేశములవారు భరింపవలెను. ఇట్టి సందర్భమున ఈ యుద్ధపు వ్యయమునంతయు ఇండియా దేశమే వేసిరి. 46-8 కోట్ల రూపాయలను యన మిచ్చుకొనవలసి వచ్చి నది. భారతీయుల ఆశయములను దృఢపరచు ఆఫ్ఘాన్ యుద్ధమును గూర్చియు గాఢపరచు చేసిరి. గాని వైన వ్యయమున రి కోట్ల రూపాయలను మాత్రమే బ్రతిభుదేశపు దేశము వారు ఇచ్చిరి. తక్కినవంతయు మనవై విధించిరి. అయిన మొదలుగా వారు భరించినది 4 వ వంతునకు గూడ తక్కువయే. ఇది సరిగాదని ఆంగ్లేయదేశమునది మేధావులు గూడ గ్రహించినట్లు కీర్త్యులతో బాటువలసి వచ్చినది.

ప్రస్తుతము మనము చర్చించుచున్న విషయమును స్థిర పఱచుటకై ఇటీవల ఆర్థికపరిశోధకులమున నూలు సరకులపై కొత్తసన్న విధింపకుండుటకు మేయరుగారిచ్చిన సమాధానమును వివరించిన గంగతులన్నయ్య తెల్లమగును. వైమద నారించిన యన ఆపోహము లన్నిటిని ఈ ప్రమాణములు చాలును. భారతభూమియందుండి 120 లక్షల హనులు కట్టెరూపమున పెట్టుబడి పెట్టెకు ఆంగ్లేయదేశములకు పోవుచున్నది. కాన వై సంగతుల వనసునందుకుండు కొంతవరకు భారతమునాచింపును. మనకు వారు ప్రసాదించిన ఉపకారముల నిక వివరింపవలెను. నవీన పరిశ్రమలు, ఇనుపదారులు, పంటకాల్వలు, భవనములందుకు ప్రోత్సాహములు మున్నగు వాని నన్నిటిని మనకు కలుగజేసిండుటకు మనమందరము కృతజ్ఞులము. కేవలపండితులుగా వడిగిట్లు వీరివలన మనకేమి ప్రయోజనము? మనభూమియందు లక్షలకొలది విలువగల లోహముల నన్నిటిని గ్రహించుచు మనకేమియు భాగమునకున్నచో ఈ యిరువదారుల కలన మనకేమి లాభము? పారిశ్రామికాధి కృత్తి కై యె మొత్తమునకు సంతరింపగూడదు. గానివలన యన కేమియు ప్రయోజనము లేదు. భారత దేశమున ఆర్థికాధిపతి భారతీయుల కెంత మూలము లాభకరముగ లేదు. పరిశ్రమలు మొదలగు చున్నవను ప్రభుత్వము యనకు మోగోగూడును. భారతదేశమును పాశ్చాత్యుల కాధిపతి కలదని చెప్పినచో ఇంగ్లాండువారికి లాభము గాని మనకు ఇసుకంతయు ప్రయోజనము లేదు. యన అపకృష్టము లన్నియు పరిశ్రమనకు బోయి అవటముండి చున్నది యనవచ్చును. యనకులభించుచున్నవి. కాన మనకు వీరివలనగలగు సుపకారమేమియులేదని గోళ్లేగారు తెలియజేసిరి. భారతభూమియందు దిగుమతి అయ్యెను సరకుల నన్నిటిని జవాబుగ ఉపయోగించుటచే వ్యాపారపరిశ్రమలకు సామ్యు చాలవచ్చునని గొరతనమువారు తెలుపుచున్నారు. ఇదంతయు అతిశయోక్తిగాని సరికాదని గాను. వాణిజ్యమునియిక్తము గూడ సమానులను కలిపి వినియోగించుచున్నారు. భారతదేశమున వాణిజ్యమున కలభరించుటచే ఎట్టిచేయన వాటిలుటలేదు. కలలకు వరించుట యన దేశాచారమై యున్నది. భారతభూమి పారిమలులను కలలను భరించగూడదని చెప్పుట ఆంగ్లేయులకు కష్టములను కలిగిజేయు పరిణామగూడదని చెప్పుటగూడదని తెల్లమగునట్టివారి ఎరుట గోళ్లేగారు చూపిరి. వివాహిత మైన ప్రతి భారతీయుని ఏకో ఒకచిన్న మెడికగను ఆశించును. మాదేశమందిన్నయు సంఘాచారములై యున్నవనికూడ గోళ్లేగారు తమసామ్య సందర్భమున చూపిరి. భారతభూమియందు నారీమణులు తమకలను తీసివేయుట ఇంగ్లాండునందు వనికలు తమ ప్రధానపు యుగరమలను తీసివేయుటవంటి దని సర్ వివేచన చెప్పవచ్చు గారు ఒకప్పుడు తెలియజేసిరి. ఇట్టి చూపియుల అభిప్రాయములను పూర్తిగ అంగీకరించక భారతమున నాన్ని కొంతవరకు మోచించినచో చాల వ్యాధ్యముగ నుండును.

భారతీయుల పరిశ్రమల కేమియు సామ్యును పెట్టుబడి పెట్టుగూడదనియు క్రమపద్ధతి కలబంధించి కార్యనిర్వాహకము గావించుటయు బడయగూడదనియు విమర్శకులగు నాంగ్లేయులు మనలను నిట్టి పాడుచుచున్నారు. మనకు

ఈ త్యాహము, చతురతసాంకేతిక భావము లేననికూడ ఆక్షేపించుచున్నారు. వీనియందు కొంతవాస్తవమును కొంత అతిశయోక్తియుకూడగలవు. పరిశ్రమలందు త్యాహము లేమికిని, వైపుణ్యములేమికిని మనమే కొంతవరకు తీర్తరవానులము. మనలను మనమే నిందించుకొనవలయును. ఇట్టి లోపములు మనకు శరీరమునో బుట్టినవి. వీనిని నిర్మూలించుటకు ప్రయత్నించుచుంటిమి. మన లోటులను సవరించుకొనుటకు పూర్వము దొరతనమువారు చేయవలసినదంతయుజేసిరా? మనకు అభిరుచి కలుగుటకు నిద్య కరపించిరా? యన్నువైపుణ్యములేనివారమని తెలిసియుండియు ఇట్టి కళంకమును పోషించుకొనుటకు ఎట్టి సహాయము చేసికో మోచించింపవలసియున్నది. మారు పెట్టుబడి పెట్టుటకు సామ్యు లేకపోలేదు. మనకు అనవసరములకు పన్నులను విధించకుండినను, లేని పోని వ్యయములను మనవైని వేయకుండినను మనభవమంతయు మనదేశమునే మూలుగుచుండును. సుప్రసిద్ధపురుషులగు దాదాభాయి నానోడి, షి. శే. గోళ్లే, షి. శే. ఆర్. సి. దత్తు, కేలపండితుడు, వాచాగార్లు గాక పార్లమెంటు ప్రభువు, సర్ విలియంహంటరు, కార్కెవాలిస్ ప్రభువు, సర్ జాన్ హోరుగార్లు మున్నగు నాంగ్లేయ ప్రముఖులుగూడ నిట్టిఅభిప్రాయములను స్పష్టపరిచిరి. వీరందరికిని భారతభూమి విషయముల పట్ల పరిపూర్ణాభిరుచుగలదు. చెన్నపురియందు షి. శే. ఆర్. సి. దత్తుగారి గ్రంథములన్నియు పక్షపాతముతో గూడుకొన్నవనియు రాష్ట్రమునకై మన విమర్శకు ఆగజాలవనియు గిల్చుచున్నట్లు గారు చూపిరి. వీరందరిని చూడిననుడివెదగు గాక. మనము వీరి సంతోషాశ్రయపాతించబనిలేదు. విలయన వీరికి భారతభూమి విషయము లేనియును తెలియవు. వీనిని వారే ఒప్పుకొనియుండిరి. అట్టి విషయానుభవము లేనివారి విమర్శకు మనము సరకులేదు నక్కరలేదు. వీరి ఆక్షేపణలవలన ప్రమాదమేదయ్యలేదు.

హిందూదేశ ఆర్థిక విషయములందు పరిపూర్ణాభిరుచుగల వనదేశగారు మనకు సానుకూల 8 నుండి 10 కోట్ల రూపాయలకంటె ఎక్కువ ఆదాయము గాజాలదని తెల్పించినారు. ఇంత పెద్దదగు భారతభూమియందు ఇట్టి స్పల్పాదాయ మేమి తెల్పి? హిందూదేశమును సానుకూల మనిసి 1-కి ఆదాయము రెండు పావులని అధికారులు అంచనా వేసిరి. అధికారుల మదింపు ప్రకారము 1 పావుకు కొంచెము హెచ్చుగనుండును. ఆదాయపున్న నూటికి 14 నుండి 15 వరకు హిందూదేశమును విధించుచున్నారు. ఇంగ్లాండులో సానుకూల మనిసి 1-కి ఆదాయము 42 పావులు, ఆదాయపున్న నూటికి 6 నుండి 8 వరకు వేయవచ్చును. ఇట్టినితియందు భారతీయులెల్లు భవమును నిలువజేసికొనెదగో ఊహించవలసి యున్నది.

25 విలియంహంటరుగారు చూపిన కీతిని 400 లక్షల భారతీయులు తమ జీవితకాలమంతయు ఒంటిపై భోజనముతో కాలము వెల్లబుచ్చుచున్నారను సంగతిని గాని, సర్ చార్లెసు ఇలియటు గారు విశదీకరించిన ప్రకారము 700 లక్షల భారతీయులు సంవత్సరమున కొకమాత్రమ కడుపునిండ భుజించుట ఎటుగల విషయమును గాని గమనించినచో భారతభూమి యన భవసాధన మొప్పుకొనుట కెవ్వరును వెనుదీయరు. పారిశ్రామిక పద్ధతులు యన కలనలేదని యనము వృక్ష పశ్చాత్తాపపడ నవసరము గూడ లేదు. పాశ్చాత్యు నిర్మితవస్తువులకు ఎక్కువ వికాసము కలిగించుటకు తూర్పు ఇండియా సంఘమువారు భారతదేశమునకు పరిశ్రమలను మొదలంట్లు నాశనము చేయనాగించిరి. ఈ విషయమును గురించి ఆంగ్లేయులు కూడ అంగీకరించినారు. ఆంగ్లేయ గ్రంథకర్తలు కూడ వాస్తవముని ఒప్పుకొనుచున్నారు. ఇట్టి స్పల్పాభిరుచి పద్ధతిని భారతభూమియందే గాక ఆమెరికా యంగ్లాండుదేశములపట్ల గూడ ఆంగ్లేయులు అవలంబించియున్నారు. హిందూదేశమును వీరు స్వేచ్ఛానర్తకపద్ధతిని బలాత్కారముగ ప్రవేశపెట్టిరి. వీనిని వారు తెలియజేసి గమనించెదము. ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరముల వరకు ఆంగ్లేయులందరు స్వేచ్ఛావ్యాపారపరాయణులైయుండిరి. మెక్కు శతాబ్దములనుండి ఇంగ్లాండు దొరతనము వారు రక్షకపద్ధతిని అవలంబించు సంగతిని ఆంగ్లేయులు ఇప్పుడు మరచిరి గాబోలు. ఈపద్ధతిచేతనే ఇంగ్లాండు నందు బ్రహ్మాండముగ పరిశ్రమలు అభివృద్ధి గాంచినవి. వై సుదాహరింపబడిన దీనిని ఆంగ్లేయులు తెలిసిచేసిన నేమి తెలియక చేసిననేమి నష్టము తప్పదు. భారతీయులకు చిరకాలము నుండి సాధకసంపన్నులు గాని మరతర సమపాదులుగాని లేవు. స్వేచ్ఛిదముగ నుండి పరిశ్రమలకు కావలసిన ఉపకరణముల నన్నిటిని సమకూర్చుకొనిన విదేశీయులతో పోటీగ భార

తీయుల పనిచేయవలయునని హిందూదేశపు పరిశ్రమలు మొదలంట్లు అడుగుంట్ల ఎటు లభింపని మొదలంట్లు? ఈ పోటీయే భారతదేశ పరిశ్రమల వివాదమునకు ముఖ్యకారణము. ఈ సందర్భమున చదువరులు రుద్రదేగారి హిందూదేశపు ఆర్థికకాస్త్ర వ్యాసములను చదివిన సంగతులన్నియు సుబోధక మగును. అతి జాగ్రత్తతో ముచ్చటించెను గోళ్లేగారుకూడ నీ విషయమున ఖండితముగ చూపిరి. ఈవివరణము వలన మారిసకే గారు వ్రాసినదంతయు అసత్యమని చదువరులు గ్రహింపకమానరు. ఈవిషయమును గురించి ఇంత దీర్ఘచర్చ చేయ విద్యగింపలేదు. కాని ఆర్థిక కాస్త్రపరిజ్ఞాత యని ప్రశంసించబడు మారిసకే గారే ఇంత నిష్పాయముగ సత్యమును వ్రాయుటచే ప్రపంచము నకు ఇది మిథ్యయని తెలుపుట అత్యావశ్యకమని తోచినందున పూర్తిగ వీనిని తక్షణభగ్గవ చేయవలసినవైచు. భారతీయులు సమర్థించెడు భవమునకు బదులుగ లాభకరమగు పరిపాలన బడయగలిగిన మారిసకే గారు నుకువుచున్నారు. ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వములేకుండ భారతీయులు తమంతట తాము స్వపరిపాలన మొనర్చుకొన్నచో చాల వ్యయమగుననిరి. వీనినిగూర్చి విమర్శించుట అనవసరము. నాకాదేశము నిమిత్తమును సరిపావులను గాపాడుటకును పరిపాలన నిమిత్తమును భారతీయులు ఎక్కువగ సామ్యును వ్యయము చేయవలసియుండునని రుజువు చేయుటకు మారిసకే గారు ఎంతయో కష్టపడిరి. మారిసకే గారు వ్రాసినదంతయు సత్యమునకు దూరమని మేము చెప్పవలసినవచ్చినది. మారిసకే గారు మన పట్ల ఇంత నిరసనభావముతో వ్రాయనిచో మనకు సంప్రాప్తమయిన ముప్పు మనకు సరిగ గ్రహించబాటుండుము. దానిని మాన్పుకొనుటకు మనమిప్పుడు ప్రయత్నించవలెను. హిందూదేశముందు అధిక భవవ్యయమునకు ముఖ్యకారణము విదేశీవ్యాపారముగాను. హిందూదేశ రాజ్యపరిపాలన యందు మనకు ఎక్కువగ విధికార విషయములకుండుటయు మనకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్య విషయకుండుటయు. అధినిదేశముల వారి కిచ్చిన కీతిని మనకు కూడ స్వపరిపాలన మొనగుండుని దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచుంటిమి. ఇట్టి వరమును మనకు ప్రసాదించినచో మన కష్టములన్నియు గట్టెగ్గును. వీని విషయమై మన యాశయ మేమి? పారిశ్రామిక వికృతత లేకుండ బ్రతిభు సామాన్యవాసుల సందరిని సమానముగ నాదరించవలెని బ్రతిభు నాగ్ల మెంటు సభవారును సార్వభౌములుగూడ నిర్ధారణ చేసిరి. ఈవిషయమును మనకు అనేకపర్యాయములు ప్రకటించిరి. వీర్ముట మింగో మానే ప్రభువుల సంస్కరణలు అమలులోనికి వచ్చినవి. దొరతనమువారి దృక్పథము కొంచెము మారినది. స్వరాజ్యమునకుమారుముగ మొదటిసారి రాజప్రతినిధి గారి కార్య నిర్వాహకపథలో ఒక హైందవుని సభ్యునిగ నియమించిరి. ఇట్లే బొంబయి చెన్నపురి వంగదేశపు దొరతనముల వారి కార్యనిర్వాహక సంఘములందు గూడ ఒక్కొక్క హైందవుని నియమించిరి. ఈవార్తాభావముగల మింటో మానే రాజనీతి జ్ఞు లిటులు సుప్రసిద్ధములగు మార్షులను కలుగజేసినందులకు యనందము సంతరించుచున్నారు. ఈ ఘోర సంగ్రామ సందర్భమున భారతీయులు సకాలమందు సార్వభౌమునికి ఆశక్తి ప్రాణము లర్పించుటచే మనకు స్వపరిపాలన మిచ్చుటకు తగిన గావశ్యము చిక్కినది. వీనిచే ప్రభుత్వమువారి దృక్పథము గూడ మారినది. కాబట్టి మనకు తప్పక స్వపరిపాలన మొనగాదరని న మొదలు. అట్టి సునినము మనము కొన్నంత త్వరలో సమకూర్చక పోవలెను. ఇంగ్లాండుదేశమువారిసాంప్రదాయముల నెఱిగినవారందరును గూడ ఇంగ్లాండుదొరతనమువారు నెయ్యిగ కోరికల నెరవేర్చెద రనియు కొంతకాలము పట్టు ననియు నెఱుంగుదురు. మొత్తముగ భారతీయులకు శుభపరంపరుల త్వరలో సంప్రాప్తమగుట తథ్యము. మనము మాత్రము అధైర్యపడక ఎన్ని కష్టముల నైన భరించి సంఘభావముతో కలిసి పనిచేయవలెను. (హిందూస్థానీనిర్వాహక)

గ్రంథ స్వీకారము:—బాల బంధక గ్రంథముల వారంపిన 2,3,4 ప్రకటనములకు చిత్తూరు రాజుల కథలు, ఢిల్లీ చక్రవర్తుల కథలు, గోలకొండ నవాబుల కథలు అను మూడు గ్రంథములును శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారంపిన “విజయనగరరాజులు” అను గ్రంథమును ఆంధ్రసాహితీ గ్రంథముల వారు పంపిన “సాహితీసత్వసంత” యను ద్వితీయ ప్రకటనమును చంద్రికా గ్రంథముల వారి రెండవ మూడవ ప్రకటనములకు పోమాంగి చంద్రహాసదు నను గ్రంథములును మా కార్యాలయమునకు చేరినవి. క్రమముగ వీనిని గూర్చి యాభిప్రాయములను వివరించెదము.

అపూర్వ వాఙ్మయ పరిశోధనము

నిన్న సాయంత్రము 5-30 గంటలకు చెన్నై పురాంధ్ర సభ విద్యాశాల పక్షమున సమావేశమైన యాంధ్ర పౌర సభలో ప్రభుత్వమువారి ప్రాచ్య లిఖిత ప్రకటనాంధారము పైపట్ అసిస్టెంటు క్యూరేటరు మానవల్లి రామకృష్ణకవి ఎమ్. ఏ. గారు 'అపూర్వ వాఙ్మయ పరిశోధనము'ను గూర్చి యాంధ్రమున నుపన్యసించిరి. ఆంధ్ర ప్రతికాధిపతులు శాకీ నాథుని నాగేశ్వర రావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. మునగాల దివాను. కే. వి. లక్ష్మణరావు మ్. ఏ. గారు; బందరు రెంజి సబ్ సెక్రెటరు ఇన్ స్పెక్టరు ఆఫ్ స్కూల్స్ లేకుమర్ల అయ్యారావు, బి. ఏ. ఎల్. టీ. గారు, బందరు జాతీయకళాశాల యింజనీరు. శేషద్రవ్యంగారు, బి. ఏ; పోలీసు ఉన్నతోద్యోగి సన్యాసినాయుడు గారు; ఆచంట సుబ్బరాయుడుగారు; వారణాసిసూర్యారావు గారు; చిలుకూరి వీరభద్రరావు పంతులుగారు; పి. సుబ్రహ్మణ్యము, బి. ఏ., ఎల్. టీ. గారు; బాల్కన్ ఉన్నత లక్ష్మీ నారాయణగారు; పంచాగ్నిల దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు; పింజల సుబ్రహ్మణ్యముగారు; గద్దెరంగయ్య నాయుడుగారు; బి. వీరరాఘవరెడ్డిగారు; గ్రా. పార్థసారథిరెడ్డిగారు; వెదురుమూడి శేషగిరిరావుగారు; మొదలైన విద్యాధికులతోను విద్యాపక్షపాతులతోను సభ నిండిపోయినది. అగ్రాసనాధిపతిగారు పాఠసంగీతము సభ్యుల కెఱుకపఱచి సభాకార్యక్రమము ప్రవహించిరి. ఆనంతరము ప్రాసంగికము రామకృష్ణ కవిగారు సభావ్యవహారమున ముగిసినట్లు తమయభిప్రాయ పరిశోధనపటములను గూర్చి మనోహరముగా నుపన్యసించుచు నిట్లు ప్రస్తావించిరి:—

నేను కొన్ని సంవత్సరములుగా ప్రాచీన గ్రంథములను అన్వేషించుటకుగాను అనేక ప్రజ్ఞాపూర్వకములను కష్టపాద్యముగా అనేక గ్రంథములను అనేక స్థలములలో చూచితిని. ఆ స్థలములలో ముఖ్యములైనవి, సుప్రసిద్ధము లగు గ్రంథభండారములే. ఇరువది సంవత్సరములుగా చెన్నై పట్టణము ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భండారము, తంజావూరి పుస్తకభండారము, పుదుకోటసంస్థాన పుస్తకభండారము, ఎట్టియాపురము సంస్థాన పుస్తకభండారము, అనంతేశ్వరము మైసూరు, గద్వాల, వనపర్తి ఆత్మకూరు, దోనుకొండ, సంస్థానములలోని పుస్తక భండారములు, మంచాకట్ట మొదలగు నగ్రహారములలోని గ్రంథసామగ్రియు, ఇటీవల రెండుసంవత్సరములుగా ప్రభుత్వమువారికొరకు గోదావరి కృష్ణా మండలములలోని పండితగ్రంథములలోని గ్రంథములు నాకు శోధించి తీసికొనినవి. వీనిలో అపూర్వ సుస్మృతగ్రంథములు గాక కొన్ని యాంధ్రగ్రంథములను లభించినవి. వానిలో నన్నెవోదని కుమారసంభవము బద్దెన నీతిమక్తవలి శ్రీనాథుని శ్రీదాధిరామము త్రిపురాంతకాదా హరణము, ప్రబంధమణిభూషణము, భైరవుని శ్రీరంగవహత్త్రము నేను ప్రచురించుచున్నాను. ఇంకను, కొన్ని గ్రంథములు అనగా జగన్న ప్రబంధరత్నాకరము, మడికిసింగన్న కలనీతి సమ్యక్తము, గంగాధరుని యైరాతరచరిత్ర, రఘునాథుని రామాయణ వాల్మీకిచరిత్రలు, రంగపరాజు సాంబోపాఖ్యానము, తాతంబట్టు ఛందోదర్శణము కవితాతామసే, మొదలగు నవియు; సంస్కృతమున రామభద్రాంబ రచించిన రఘునాథాభ్యుదయము తిరువలదేవి కురదాంబికా పరిణయము మధురవాణి రామాయణము మంతుమని సాహిత్యసామాన్య జనస్వామి కప్పకాభ్యుదయము మొదలగునవియు ప్రచురింపఁ దలచుచున్నాను. అసమగ్రములుగా లభించియుండు విన్న కొటవెదన్న ప్రద్యుమ్నచరిత్ర, నయ్యభట్టు లక్ష్మణసారము తిక్కనవిజయసేనము, అప్పనారాయణచర్య మొదలగు గ్రంథము లును, లభించిన భాగములైన నశంపతుండునట్లు ప్రచురింపబడును. అనేక కార్యములు గొప్ప గ్రంథ కర్తల చేతను లాక్షణికులచేతను ప్రశంసింపబడియు ఉదాహరింపఁ బడియు మనకు లభింపకున్నవి. సంస్కృతకావ్యములలోని పద్యరత్నములను విల్లూరుడు నూత్తిముక్తావలి యను పేర సంకలించినట్లు ఆంధ్రములో వెలయు జగన్న మడికిసింగన్న మొదలగువారల కవివాచములను గ్రంథనామములను ఇచ్చుచు సంకలిత పద్యగ్రంథములను కూర్చిరి. వీనిని శోధింపగా ఆంధ్రభాషలో నూలుకొలది కావ్యములు నశించి పోయినవనియు ఆగ్రంథకర్తలసేవలు వైరము ఆశుత పూర్వము లనియు మనకు గోచరించుచున్నది. ఆ ట్టి సంకలితకృతులలో మడికిసింగన సకలనీతి సమ్యక్ మొకటి. దానిలోనతడు ప్రాచీనములగు నథకావ్యగ్రంథములనుండితచ్ఛాస్త్ర విభాగమున

కనుకూలముగా 5 ఆశ్వాసముల పరిమితముల మొదటి విషయ సముద్దేశములతో రాజనీతి గ్రంథమును కూర్చెను. అతడు పేర్కొన్న కవుల కావ్యములలో ముఖ్యములైనవి డేమేం ద్రుని ముద్రామాత్యము, భోజరాజు నీతిభూషణము, గజాంతురుని నీతిశాస్త్రము, భోజరాజు విభూషణము, బద్దె నీతిశాస్త్రముక్తావలి, రుద్రదేవుని నీతిసారము, శివయోగయ్య పురుషార్థ సారము, ఆరాధ్యదేవగ స్యుతత్వసారము, అప్పనారాయణ, తన (మడికిసింగన) నీతిశాస్త్రావళి, ప్రాచీన కామందకము, ప్రాచీన పంచతంత్ర మొదలగునవి. మడికిసింగన్న శ్రీమత్తేకము 1400 లో నుండినవాడు. కావున, వీరందఱును తత్పూర్వమున జేయు చెప్పకకావ్య లేదు. వీరిలో డేమేంద్రుడు సుప్రసిద్ధుడగు కాశ్మీరదేశపు డేమేంద్రుడగునో కాదో తెలియవలయును. కాశ్మీరదేశపు మహాపండితులలో ఉద్భటుడు శివస్వామి బిల్లూరుడు డేమేంద్రుడు వీరందఱును వింధ్యదక్షిణ ప్రాంతమువాడో యని సందియము కలుగుచున్నది. ఉద్భటుడు ఆంధ్రమున హర లీలయు కల్లాటమున కొన్ని గ్రంథములను రచించినట్లు ఆతనిని స్మరించి చెప్పిన పద్యములవలన తెలియుచున్నది. ఉద్భటుడు శివస్వామియు శ్రీ. శ. 820 ప్రాంతములవాడు. ముద్రా మాత్యము భోజరాజునకే అంకిత మిచ్చబడినందున ప్రసిద్ధుడగు డేమేంద్రుడేదానిని రచించియుండునన్న యూహాబలపడు చున్నది. భోజరాజువిభూషణములను ధారాపురిశ్రీమణిచేరణ చే ఆంధ్రులైనన రచించియుండవచ్చును. చారుచర్యలో గ్రంథారంభ భాగముకొంతవఱకు లభించినది. తనగ్రంథకర్త యగు నప్పన భోజరాజు రచించిన చారుచర్యము తెలిగించి నట్లు చెప్పెను. ఇతడు శ్రీకాకుళ ప్రాంతమువాడనియు శ్రీపల్లభాచారి తమ్ముడనియు తన్ను చెప్పుకొన్నాడు. నాగి యలలవలెరచించియుండునట్లు భావాయుడే అప్పుడు యన్న యగునేమో? బద్దెనీతిసారము ముద్రింపబడియున్నది కాని, ఇప్పుడు లభించిన యవతారికా భాగములో భారవిభాజ నయూరారులను తలంచి, "స్మరియించి భావబద్ధులై స్తుక కోణ పదంతి పితు న శుక్రార్థ వదై వతగురు కాటిల్లాది ప్రతతికెనయ కాస్త్రకార పద్ధతి నెల్లన్." అని కొందఱి కొత్తనామములను గ్రంథకర్త పేర్కొని యున్నాడు. వై సంకలిత గ్రంథములలో మొకటగు ప్రబంధ రత్నాకరము శ్రీ. శ. 1600 లలో పెద్దపాటి సోమనాథకవి మనుమడు జగన్నాథకవి (జగ్గన) చేత రచింపబడినది. అతడు అనేక ప్రాచీన కావ్యములు శోధించి యుత్కృష్ట పద్యములను ఏటి ఆష్టాదశ శతకము నా విభాగమున కనుకూలముగా దేవతాకవిస్తోత్రములనుచేర్చి కవికావ్య నామములతో దానిని కూర్చెను. వారిలో పెక్కొక కవుల నామములు మన కనుక పూర్వములు. కొన్ని కావ్యముల నిపుడు పేర్కొనుచున్నాను. ముమ్మయ్య విష్ణు కథానిధానము, కంచిరాజు నూరయ్య కన్నప్ప చరిత్ర, దామరాజు సోమయ్య భరతము, పెద్ద పాటి సోమనాథుని కేదారభండారగ్రంథములు, హరిభట్టుని యుత్తర:రసీమాపురాణము, తులసిబసవన సామితికథ, అమరేశ్వరుని విక్రమసేనము, పెమ్మన యనియ్యచరిత్ర, నన్నెవో దుని కళానిలాసము, పెద్దపాటి యెల్ల వెండ్ల పల్లణచరిత్ర, నిశ్చంకుని కొమ్మయ్య శివలీలావిలాసము, అపుడూరి నరసింహ భట్టు హాదరహాదరచరిత్ర, తెనాలి రామలింగని హరిలీలావిలా సము, పెద్దిరాజు ప్రద్యుమ్నచరిత్ర, నందియ్యయ్య ఖంటి సింగయల మదనసేనము బలరామవిజయము మొదలగు నవి, ఎల్లూరి సింగయ కువలయాశ్వచరిత్రము, ఫణిధపు మాధవుని ప్రద్యుమ్న చరిత్ర, మడివాసి మల్లభట్టు జలపాల మహత్త్వము, అంగరబసయ్య యిందువతీకావ్య ణము, నంజూరుయ్య హరదత్తోపాఖ్యానము; సర్వదేవయ యాదిపురాణము, ప్రభావంద్రుని జినేంద్రపురాణము, గంగా ధరుని శివసోపాఖ్యానము, తిక్కన విజయసేనము, మద్ది కావ్యలహర్యు లేవనీ పరిణయము, కొట్టయపు కేతన కాదంబరి, చాడన్న నందనందన చరిత్ర, నెల్లూరి మల్లేరాజు పద్మావతీ కళ్యాణము, అప్పన చారుచర్య, కగవ రాజు కళావతీకథము, దర్శపల్లి దుగ్గన్న నాచితో పాఖ్యానము, రుద్రదేవుని నీతిసారము, ప్రాచీన పంచతంత్ర, పోలరాజు శ్రీ పర్యతపురాణము; శ్రీనాథుని వల్లభాభ్యుద యము, బాద్దపాటి పేరయ నూర్వకతము అనంతమహత్వము మంగళగిరి విలాసము మొదలగునవి. ఈ గ్రంథములపేర్లజ్ఞప్తి లో నుండుకొని దేశమెల్ల గ్రంథములుచెవకగా, కొన్నిటిలో కొంతకొంతభాగములు మారితోమేలబడినవి. వై పేర్కొన్న కవులలో దామరాజు సోమన్న, కవిలోకబ్రహ్మయని వీరును గల పెద్దపాటి సోమనాథుడు, హరిభట్టు, ఇల్లలు బసవన్నలు, అమరేశ్వరుడు, పెమ్మన్న, పెద్దిరాజు, సర్వదేవయ, పుభా చంద్రుడు, అప్పన్న, దుగ్గన్న, పేరయ వీరెల్లరు మహాకవులని చెప్పఁదగినవారు. కాదంబరికర్త దేశమారచరిత్రకర్తయగు కేతనకాదంబి తోచుచున్నది. కొట్టయపు కేతనయ

నియు భాస్కరుని కేతనయనియు గణపవరపు వేంకటకవి మొదలగువారు దాహరించుటవలన మూలభూటికావ్యయ్యుడై ప్రాసయ్య కుమారుడగు కేతన కాదంబరి రచించినవాడు కా డని యూహింపవలసియున్నది. తెనాలిలో దుగ్గన శ్రీనాథ కవికి బావమరణి. 'కవిసావ్యభాముడై కల్లాటగుచేత కనక రత్నాభిషేకములు గవిన శ్రీనాథముకవి కూరిమిసేయు మరణి దివి' అని తత్కృతివలె యతనిని సంబోధించియున్నాడు. గద్దె ములో శ్రీనాథుని శిష్యుడనని దుగ్గన చెప్పకొనియున్నాడు. పెద్దిరాజు ప్రద్యుమ్న చరిత్రలో లభించిన యల్పభాగము పరికించుచూడగా, ఆంధ్రభాషలో చాల మేలిమి కన్న కావ్య ములతో (అనగా నన్నెవోకునికుమార సంభవము సోమని హరివంశము ఎఱ్ఱము నృసింహపురాణము కేతన దేశమార చరిత్రము మొదలగు నుత్కృష్టకావ్యములతో) ఇదియు తులనాంశములకు సందియములేదు. (సశేషము.)

యుద్ధానంతర సంస్కరణము

- గత నెల 14-వ తేదీన ఎట్టికూసను కళాశాలయందు లెక్చరెంటు గవర్నరుగారి కోక విం దోసరింపబడెనని యిది వరలో ప్రచురింపబడెను. విందు సమయమున సమర్పింపబడిన సన్మానపత్రమున పంజాబు సంస్థానాధీశ సమాజమువారు పంపుకొనిన యుద్ధానంతర సంస్కరణల విన్నపము గవర్నరు గారికి మరల జ్ఞాపక మొనరింపబడెను. తా మావ్రతమును చూడ లేవని గవర్నరుగారు తమ ప్రత్యుత్తరమున జెప్పిరి. ఈ పత్రమును సివిలు అంగుమిలిటరీ గెజెట్టు 1వ త్రిక ప్రకటింపెను. సమాజమునా శి క్రింది మార్పులను నూచించిరి. (1) అనధికారులను మ్యూనిసిపాలిటీలకును జిల్లాబోర్డులకును అధ్యక్షులుగ నెవర్ని స్థానిక స్వపరిపాలనము నభివృద్ధి పరుపవలయును. (2) స్థానిక సంఘముల యధికారము క్రిందరని ప్రశ్న ములయందు కమిషనరుగారికి నలవో నిచ్చుటగాను కార్యాలోచన సంఘముల నేర్పరచవలెను, (3) ప్రాముఖ్యత గలిగినట్టియు స్వల్పసంఖ్యాకులుగ నున్నట్టియు ప్రజలకుమాడ ప్రాతినిధ్య మొనగుటగాను రాష్ట్రీయ సంఘసభ్యులసంఖ్యను హెచ్చింపవలెను. (4) ఇరువురుసభ్యులను ఒక ప్రాంతపును, ఒక మహాత్మ్యీయును) కాసనసభకు నియోజింప సంస్థానాధీశ సంఘమున కధికార మియ్యవలెను. (5) సంయుక్త రాష్ట్రములు, వీరూ, ఒరిస్సాలవలె పంజాబును గూడ పెద్దరాష్ట్రముగ నెంచి దానికీగూడ కార్య నిర్వాహక సంఘ పరిపాలనము నొనగవలెను. అధ్యక్షుడు తప్ప సభలోని యూరోపియనలయ యెండినవలయు సంఖ్య సమానముగ నుండవలయును. (6) ప్రస్తుతమున వలె నొక సభ్యుని గాక సామ్రాజ్యసభ కిద్దరు సభ్యుల నియోజింపబడిన నధికారము ను పంజాబు కాసనసభకు దయచేయ వలయును. (7) తగినవాడు అగ్ర్యపడినచో క్రిందఁగా కేసులు:శిక్షలు కేసులు శిక్షలు శిక్షలు గౌరవనీయులను సర్వసంయుతుల అతి అనధికారులను జీరములులేకుండ నియోగింపవలయును. ఇట్టి వారు తీర్మాపడినచో అసిస్టెంటు సెషన్స్ జడ్జి అధికారము గూడ వీరల కియ్యవలయును. (8) నీటిపారుదలలేని కొండప్రదేశమునకు వెళ్ళుటకు నెటిల్మెంటు వోసగవలయును. నీటి పారుదలల భూములకు కొన్ని సంవత్సరములవరకు నెటిల్మెంటు ఫీరము చేత నలయును. (9) యుద్ధమునం దిదివరకు నేనయ్యెన్వట్టిగాని తీర్పు తము నేన యొచ్చుచున్నట్టిగాని మైకుల సంతానములకు విద్య గరపు విషయమై ఒకటిరెండు విద్యాపరిశ్రమలను ప్రత్యేకించి వాటియందు వీరలకు విద్యావిషయమై సోదర్యముల నొనర్పవలెను. (వై నిబంధనలు కేవలము పంజాబునకు సంబంధించినవి. ఈ క్రిందిని ఇండియా కలెక్టరును వర్తించునవియై యున్నవి.) (10) భారతీయులకుకమిషను ఉక్తోగము లొనగవలె ను, కమిషను ఉక్తోగరు కుదిరెను కిక్షణమును భారతీయ యువకుల కొనగ క్రమమును నేర్పాటు లొనర్పవలెను (11) ఇండియావిల్లలకు స్థావరమైన స్వతేజకక్షణ పద్ధతిని విరస్థాయక మొనరింపవలెను, (12) ప్రస్తుతమున్న జాతీయక వికక్షణలు తొలగింప జేయు రీతిని ఆయుధశాసన నిబంధనల ననరింపవలెను. (3) యుద్ధానంతరమున శివసంబంధ సామ్రాజ్యపరి పాలనా విధానమున హిందూశత్రుమునకు తగిన స్థానము నొక గవలెను. (14) బంధకవ్రాతపద్ధతి నిర్మూలించవలెను (15) శాంతియపరిశ్రమల ప్రోత్సహించి విదేశపరిశ్రమ లనండి వాటిని కాపాడవలెను (16) ప్రస్తుత యుద్ధముననుండి సురక్షనవారికిని, సుదక్షిణ వారి కుటుంబములకును మాన్యములు, పింఛములు మున్నగునవి యొసగవలయును.

విషయానుక్రమణిక.

గృహవర్జములగు పుష్పముల రంగును మార్పుట	8
భారతదేశాధికవ్యయాధికత	4
అపూర్వవాఙ్మయ పరిశోధనము	5
ప్రధానవాఙ్మయము	
ప్రాచీనాంధ్రవాఙ్మయము	6
వాఙ్మయవాఙ్మయము	7
విరోధామహాసంగ్రామము	
విశేషతంత్రవాదము	8-9
సమకాలికాభిప్రాయములు	10
ఇంగ్లీషులెంతవాదము	10, 11, 12
ముఖ్యసమాచారములు	11
ఆంధ్రోద్యమ తత్త్వము	12
ఆంధ్రులకు వానినలనము	13

ఆంధ్రపత్రిక

1917 సం॥ మే నెల 11-వ తేది

శుక్రవారము

ప్రాచీనాంధ్రవాఙ్మయము.

వాఙ్మయము భగవత్ప్రసాదలబ్ధమైన జ్ఞాన ధనము. ఇతిత్రప్రసాదము. వాఙ్మయ సంతృప్తి ము మానవుల జ్ఞానసంతృప్తిమునకును వికాస మునకును ముఖ్యసాధనము. అనాదినుండియును మానవులు వాఙ్మయమును సంతృప్తించుటకై విశేషమైన ప్రయత్నములను జేయుచుండిరి లోకచరిత్రను కలిగించిన విశదమగుచున్నది. మన పూర్వులు గ్రంథములను దేవతాపీఠములందు విశేషమైన శ్రద్ధను బూని దాచుచుండిరి. అయినను కారణాంతరములవలనను నాంధ్రవాఙ్మయము నష్టమైనది. ప్రస్తుతము గల అంధ్రవాఙ్మయమును పరిశీలించినపుడు నన్నయభట్ట విరచితమైన మహాభారతము మన వాఙ్మయమునం దాదిమ గ్రంథముగ బరిగణింపబడుచున్నది. కాని వాఙ్మయచరిత్రను విమర్శించేవారల కిది యసంభవ మని విశదమగుచున్నది. ఆంధ్రవాఙ్మయనిర్మాణ మే యుగమునం దారంభమైనదో ఏకారణమున పూర్వచారిత్రము కల్గిలినదో తెలియకున్నది. అశోకునికాలమునం దాంధ్రరాజ్యము విజృంభించియుండెడి దేశచరిత్రలను విశదమగుచున్నది. ఆకాలమునం దాంధ్రుల భాషను మాటలాడు చుండినది వారి కేంద్రమైన వాఙ్మయ ముండినది లేనది నిర్ణయించుట దుష్టముగ నున్నది. జాధవత మాంధ్రదేశమునందు ప్రాచీనమైన పురాణములు మతబోధను జేయుటకు మాధిభాషను వాడి యుండిరో వైశాచీభాషను వాడి యుండిరో తెలియకున్నది. గుణాభ్యుదయ బృహత్సాహసము వైశాచీభాషయందు వ్రాసినాడను నితీహాసము గలదు. కాని వైశాచీభాషానిర్ణయమును జేయుట కెవరును సంతసరకు మంచి ప్రయత్నములను జేసినట్లులు తోచదు. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధిని నిర్ణయించుటకు ప్రాచీనమహాభాషాభివృద్ధిని వైశాచీభాషను విమర్శించుట యవసరమగుచున్నది. ప్రాచీనకాలమునం దేభాషలందు భాషలు వ్రాసినవానిగ్రంథములేనైన లభించిన ఈవిధి కొంతవరకైనను సాధ్యము గాగలదు. చీనాటిబేలు దేశములందు గల గ్రంథపరిశోధన మీ యుద్యమమునకు గొంత దోహద పచ్చును. ఆంధ్రభాషయందు చీనా

లిపియందు వ్రాయబడిన త్రిపీఠక మను ప్రాచీన గ్రంథము గలవని ఇటీవల భాషావిమర్శకులు గనిపెట్టిరి. ఆ గ్రంథమును సంగ్రహించి దాని ప్రయోజనమును నిర్ణయించుట భాషాభిమానులకు పవిత్రమైన ధర్మమై యున్నది. ఈ పని నిర్వహించుటకై చీనాదేశమున కొకరు పోవుటయును యుక్తమని తోచుచున్నది. ప్రాచీనాంధ్ర వాఙ్మయమును మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు చిరకాలము నుండియును కరిశోధించు చుండిరి. వారి పరిశోధనల ఫలమును కొంతవరకాంధ్ర సభయందు రామకృష్ణకవి గారు తెలియజేసిరి. చెన్నపురి, తంజావూరు, ఎటియూపురము, పునుకోట, మలబారు, గద్వాల, వనపర్తి, ఆత్మకూరు, జిల్లప్రోలు, మంచాలకట్ట మొదలగు ప్రదేశములందు ప్రాచీన పుస్తకములు గలవని రామకృష్ణ కవిగారు తెలిపియుండిరి. రామకృష్ణ కవిగారు ముద్రామాత్యము, అనిరుద్ధ చరిత్రము, శివలీలా విలాసము, ప్రహ్వము చరిత్రము, ఇంద్రమతీ కల్యాణము, కవిజనాశ్రయము, కళావతీ శతకము మొదలగు ప్రాచీన గ్రంథములను బేర్కొని వానియందలి గుణ దోషములను విమర్శించిరి. రామకృష్ణ కవిగారు పేర్కొనిన గ్రంథములు దసంపూర్ణ గ్రంథములు కొన్నియును సరిపూర్ణ గ్రంథములు కొన్నియును గలవు. కొన్ని గ్రంథములకై రసవంతముగ నున్నదనుటకు నిదర్శనముగ నాయా గ్రంథములలోని పద్యములను రామకృష్ణకవిగారు చదివి విశిషించిరి. రామకృష్ణ కవిగారి యపవ్యాసమును వినినవారలకు రసవంతము లయ్యును నమదితములైన యాంధ్రగ్రంథము లనేకములు గలవని విదితమగుచున్నది. అందు స్త్రీ విరచితమైన గ్రంథములు సముతము గలవని తెలియుచున్నది. శిథిలమైపోయిన గ్రంథములు పోను శేషించిన గ్రంథముల నైనను రక్షించుట యాంధ్రభాషాభిమానులకు ధర్మ మని విశదమగుచున్నది.

ప్రాచీనగ్రంథములను రక్షించుటకు రెండు మార్గములు గలవు. గ్రంథములను తిరిగి వ్రాయించి రక్షించుట యొక మార్గము. గ్రంథములను ముద్రించుట మరొక మార్గము. ఇపుడాంధ్రదేశమునం దాంధ్రవాఙ్మయమును రక్షింపవలయు నను సభిలాష వర్ధిలుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తువారు ఆంధ్రపరిశోధకసంఘము వారు శ్రీశీకాపుర సంస్థానాధీశులు ప్రాచీన గ్రంథములను సంపాదించి రక్షించుటకై ప్రయత్నములను జేయుచున్నారు. వీరందరును సమీకరించుచున్న గ్రంథములు దుపయోగమైన గ్రంథములెవ్వయో అనుపయోగములైన గ్రంథములెవ్వయో నిర్ణయించుట వాఙ్మయ సంతృప్తిమునకు వాఙ్మయాభివృద్ధికి సాధనము. ఉపయుక్తములైన గ్రంథములు నిర్ధారణమైనపుడు వాని ముద్రణము సులభసాధ్యము గాగలదు. ప్రాచీనగ్రంథములు మదితములైనపుడు వానిరక్షణము సులభసాధ్యము గాగలదు. రామకృష్ణకవిగారు అపూర్వప్రాచీన గ్రంథ ప్రచురణమునకు బూనుకొనదలచినందులకాంధ్రులు కృతజ్ఞులు. రామకృష్ణకవిగారు విలాసము చేయక సీకార్యమును నిర్వహించుటకు వెంటనే యుపక్రమించుదురని నమ్ముచున్నాము. ముద్రణోపయోగవిషయము నిర్ణయించినపుడు ముద్రణమును జేయుటకు వలయు సౌకర్యములు లభ్యములు గాగలవు. రామకృష్ణ కవిగారు అపూర్వగ్రంథములను సంపాదించి బహిష్కరముచేయక దాచి యుంచినారను సంశయమితవరకును నాంధ్రభాషాభిమానులను బాధించుచున్నది. నిన్నను రామకృష్ణయ్యగారు తెలిపిన భావము వలనను నట్టి సందేహమున

కవకాశము లేదని విశదమైనది. రామకృష్ణకవిగారు తెలిపిన గ్రంథములన్నియును వారితోపుర లే వనియును గ్రంథనామములను నితర సాధనములనుండి గ్రహించినట్లులును వారు తెలిపియుండిరి. ఒక యపూర్వ గ్రంథమునుండి ఒకటిరెండు పద్యముల నెత్తివ్రాయుటవలనను గ్రంథము రామకృష్ణ కవిగారి తావున గల దనుభ్రమ భాషాభిమానులకు గలిగినది. నిన్నటి సభయందు రామకృష్ణ కవిగారు తాము చూచినట్టియు సంపాదించినట్టియు నపూర్వ గ్రంథముల నామములను జేలిపి అట్టిసంశయమును పోషగలిగిరి. రామకృష్ణ కవిగారు వారికి లభించిన కవుల యొక్కయు కావ్యముల యొక్కయు వృత్తాంతమును సవిస్తరముగ లోకమునకు వెల్లడిచేసిన యాంధ్రవాఙ్మయమునకు మహాపకారము గలుగగలదు. రామకృష్ణగారు పీఠేలింగము పంతులుగారాంధ్రకవుల చరిత్రమును వ్రాసి ఆంధ్రభాషకు మహాపకారమును జేసిరి. పంతులుగారాంధ్రకవుల చరిత్రను వ్రాసి ముప్పదేండ్లు గతించినను నాంధ్ర వాఙ్మయ చరిత్రను వ్రాయ నెవరును బోనుకొనలేదు. ఇది ఆంధ్రుల యలసత్వమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు కొమరాజు లక్ష్మణరావుగారు జయంతి రామయ్యపంతులుగారు వేదము వేంకట్రాయశాస్త్రిగారు మొదలగు భాషాభిజ్ఞులు ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్రమును వ్రాసి ఆంధ్రభాషాసేవను జేయుదురని నమ్ముచున్నాము.

విద్యార్థులు—రాజకీయములు.

విద్యార్థులు రాజకీయవిషయములంద ప్రమేయమును గల్పించుకొన జనదని శ్రీ పెట్టాడు ప్రభువు గారు ప్రచురించినయుత్తరువు వేసకచోటను ప్రచురింప బడినది. ఈ యుత్తరువు నూను విషయములను నిర్ణయించుచున్నది. మొదటను పాఠశాలలందు చేదుపువారును కట్టబడ్డ శిక్షణమును బొందువారందరును విద్యార్థులని నిర్ణయింపబడినది. న్యాయశాస్త్ర కళాశాలయందు గాకను నితర కళాశాలలందు జదివేసేవారందరును సీతరగతికి జేందుచున్నారు. గ్రేటుబ్రటను మొదలగు పాశ్చాత్య దేశములం దిట్టి నియమము లేదు. విద్యార్థులు రాజ్యాంగ విషయములను జర్పించవచ్చును. హిందూదేశమునందైనను నితర రాష్ట్రములం దీ ప్రతిబాధకము గలదని తోచదు. చెన్నపురి రాష్ట్రమునం దితర రాష్ట్రములందు లేని ప్రతిబాధకము గల్పింప బడినది. రాజ్యాంగ విషయములందు విద్యార్థులు ప్రత్యక్షముగ ప్రమేయమును గల్పించుకొనట తగదని పాలకులు నిర్ణయించిన యా నిర్ణయమును శంకించే వారెవరును ను డరు. కాని పాలకులు విద్యార్థులు 1. రాజకీయములందు ప్రమేయమును కలిగించుకొన జనదనియును 2. రాజకీయసభలకు హాజరుగా జనదనియును 3. రాజకీయ సంఘములందు జేర జనదనియును 4. విద్యాధికారుల కనుచితమని తోచెడి మరెంతర వ్యవహారములందును జోక్యము కలుగ జేసుకొన జనదనియును నిర్ణయించిరి. విద్యార్థులు దేశమునంతను నావరించి కలవర పరచుచున్న రాజ్యాంగ విషయముల నవలోకించక నెటులుండగలరో తెలియకున్నది. ఇపు డధికారమును నహించుచున్న యాంగ్లాధికారులు వారి విద్యాధిదేశయం దిట్టి ప్రతిబాధకమును గలిగి యుండిరా? వారికి లేని ప్రతిబాధకము భారతీయుల కేల యుండవలయునో తెలియకున్నది. న్యాయస నియమమునందు విద్యాధికారులు ప్రతి

పేరిగళము రేయితర వ్యవహారమునందు జేరదని నిర్ణయింపబడినది. ఈనియమమువలన విద్యార్థులు దేశమునకు జేసెడి సేవా విధానముల కన్నిటికిని నిర్బంధ మేర్పడుచున్నది. విద్యార్థులు ధర్మకార్యములకైనను చందాలను సూలుచేయుట యక్రమ మగుచున్నది. ఈనియమములను వ్యవహరించుటయందు సభోద్దేశములనే కాకను సభయందు మాటలాడెడు వారిసౌభ్య సయితము నియమముల నుపయోగించవలయునని ఉత్తరువునందు దెలుపబడినది. మాటలాడెడివారి యుద్దేశము తెలుసుండునో నిర్ణయించుట దుర్లభము. మాటలాడెడివారి యుద్దేశములు మారవచ్చును. మారకపోయిన నవి విద్యార్థులకు సదుపదేశములుగ బరిగమింపవచ్చును. ఈనియమమును జేయుటయందు పాలకుల సంకల్పమునందు కొందరు నాయకులు గలరని విదితమగుచున్నది. విద్యార్థులు రాజకీయాదోశమునందు ప్రమేయమును గల్గించుకొనరని నియమింపవలసిన కొంత ప్రయోజన మేర్పడియుండును. విద్యార్థులు కన్నులకు గంతలను కట్టుకొని యుండుటకు విలుగలుగడు. వారు సభలకు పోయి వినినంతమాత్రముననే వారిశ్రమము చెడదు. విద్యపాడుగాదు. దేశరక్షక బలమును గురించి సభ జరుగుచున్నపుడు విషయము ప్రధానము గాని సంబోధకులు ప్రధానులుగాదు. విద్యార్థులంతవరకును సకల సభలయందును స్వచ్ఛంద సేవకులుగ నుండి సేవను జేయుచుండి. పాలకుల యుత్తరువువలన నావధితి యంతయును మటుమాయమైనది. విద్యార్థులు స్వచ్ఛంద సేవకులుగ నుండుటవలన వారికిని సంఘమునకును మేలు గలుగుచున్నది. ఈ సేవావిధానమువలన నరర్థవసినయైన వికాసము విద్యార్థులకు గలుగుచున్నది. పాలకుల యుత్తరువును అమలునందుంచునపుడు లేని పోలిక వ్యము లనేకములు గలుగవచ్చును. గూఢచారుల మహిమ ప్రబలి అనేకమైన అర్థములు గలుగవచ్చును.

అవివాహితులకు పెచ్చురీతి

“మానవజీవితముయొక్క సుఖదుఃఖములు వివాహము మీదనే యాధారపడియున్నవి” అని భేకను పండితుడు నుడవిన మాట నిత్యము కాకమానదు. “యుక్తవయసు వచ్చువరకు వివాహము మాటవైన దలవలదు. నిన్ను నీవు పోషించుకొన గల శక్తికలదువరకు వివాహమాడవలదు. బాల్యవివాహములను జేసికొనినవారే నేరులు కలపించుచున్నారు. యౌవనము నిండినపిమ్మట పెండ్లి జేసికొనినవాల్లో దుఃఖితుల సంఖ్య బహుస్వల్పము. ఒకప్పుడెప్పుడూ చరిత్రలో వివాహము బహుపవిత్రవంతమైనది. వివాహమువలన గలుగు సౌఖ్యమును బాధ్యతను బాగుగ గ్రహింపగలుగునంతవరకును వరుడు వివాహమాడరాదు. యథార్థముగ గాన్పాస్థ్యసౌఖ్యము ననుభవించుకొను యువకుడు తనస్థితికి మించిన కుటుంబమునందలి కన్య నెన్నడును పెండ్లియాడ గూడదు. వరుడు తలితండ్రులు లేనివాడై పరులవలన పోషింపబడుచున్నచో నిట్టిస్థితికి మించినసంబంధము కేవలము వద్దనీయును. సంఘస్థితియందును సంపదయందును వధూవరులు సమానులుగ నుండనిచో దాంపత్య సౌఖ్యము కూన్యమగును. కొందరు ధనికులు తమ కన్యలకు పెండ్లియగువరకును తియ్యనిమాటలాడుచు వినయము చూపెదరు గాని అట్లు డసమర్థుడగుటయో అదృష్టవీనుడగుటయో తటస్థించిన కడు చులకనగ చూచెదరు. అపుడతని సంతాపమునకు మేరలనుండదు. కన్యాదాతకు పుత్రకవైకుంఠప్రేమ అల్లనివై నుండకుండుట సహజము గాని భార్యార్థరల సంతోషాతిశయములు వారి పరస్పరానురాగములవై నాధారపడి యుండును. అట్టిస్థితిలో భర్తకు సౌఖ్యము లేకున్నను భార్యకు సౌఖ్యముబున్నది కన్యాదాత తలచుట అజ్ఞతను నూచించును. మరికొందరు ధనవంతులు తమపుత్రులను, అత్తవారెండ్రుకు పంపక పుత్రులతోపాటు తమగృహముననే యుంచుకొనురు. అట్లును ధనవంతుడు గాకపోయినను, కన్యాకాలలో ప్రతివత్సరము కృతార్థుడగుచుండినచో కన్యాదాత

గౌరవమునకు పాత్రుడగును. ఆధునిక విద్యావధితి ననుసరించి అట్లు కృతార్థుడగుట దుర్లభమని ఎల్లరు నెరుంగుదురు. కాన అవివాహితులగు యువకులు దీనిని లెస్సగ గుర్తించి తమ జీవితమును సౌఖ్యముగను సంతోషముగను గడపుటకు ప్రయత్నింపవలెను. విజ్ఞానవంతులగు యువకులు కన్యాకాల యందు విద్య ముగియునంతవరకు వివాహ మాడకుండుటకు నిష్పతులు కావలెను.

బ్రిటీషు ద్వీపములు - సారాయివర్తకము

బ్రిటీషు ద్వీపములందు మద్యవ్యాపారమును పాలకులు నిర్వహించుటకు తలపెట్టినటులు ప్రైముపత్రిక ప్రచురించినది. యుద్ధమువలన యూరపునందు మద్యనిర్మాణమునందును మద్య విక్రయమునందును సంపూర్ణముగ మార్పులు గలిగినవి. రుష్యా యందు మద్యవిక్రయము నిషేధింపబడినది. ఇంగ్లాండు ప్రాన్సు దేశములందు మద్యవిక్రయమునకు నియమము లేర్పరపబడినవి. ఇప్పుడు మద్య విక్రయము నంతయును పాలకులు స్వాధీనము చేసి కొనసగి నిర్ణయించినటులు తెలియుచున్నది. మద్యనిర్మాణ విక్రయమువలన కోటివ్వలైన వారనేకులు ఇంగ్లాండునందు గలరు. వారికిని పాలకులకును నొడంబడిక కుదురుట దుర్లభము. మద్యవిక్రయము పాలకుల వశమగుట వలనను మద్యకాసము నిషేధింపబడనని నమ్ముటకు వీలులేదు. హిందూదేశమునందు మద్య వ్యాపారము పాలకాధీనమునందున్నను మద్యపానాభ్యాసము మాత్రము తగ్గుటలేదు. ఇంగ్లాండునందు దయిన నట్టి ప్రయోజనము గలుగునని నమ్ముచున్నాము.

సత్యాన్వేషణ ఫలము.

కరుణాసాగ్రదాంధిగారు వీహారనందు వాటికేస్యల పనివాండ్రు స్థితిగతులను పరిశీలించుటకై యుపక్రమించుట వలనను యజమానులందు కలవర మేర్పడినది. ప్రభుత్వమున సభికారులు గాంధీగారి విచారణ నాపుటకై ప్రయత్నించిరి. అది నిష్ఫలమైనపుడు గాంధీగారి విచారణ యాంధోళనమునకు గారణమగుచున్నదని నిర్ణయించినటులు తోచుచున్నది. గాంధీగారు కాన్యనిర్వాహక సభ్యుడైన మాడుగారితో సంప్రదింపునటులు పాలకులు యుత్తరువు చేసిరి. రయితులందరను గాంధీగారిని సలహాచుటకై వేసవేలు వచ్చియుండిరి. ఈ నిషయమును సంగతినందగృహమునబట్టి బాగుగ యోచించిన నిండియొ కుటుంబము గలవని విశదమగుచున్నది. సత్యాన్వేషణము సయితము లోకమునకు ప్రచురమగును. గాంధీనంటి ధీరులు లోకమునకు దరుమగ నుండురు.

తిరువళ్ళూరు రాత్రిపాఠశాల:—ఈ పాఠశాల

ప్రారంభోత్సవము ఈనెల 13-వ తేది ఆదివారము సాయంకాలము 4-15 గంటలకు తిరువళ్ళూరులో సి. సి. సి. హిందూ సెంకండరీ పాఠశాలలో గొ. న్యాయమూర్తి శ్రీనివాస అయ్యంగారు బి. ఏ. డి. లి., ఎఫ్. ఎమ్. యు. గారి యధ్యక్షత క్రింద జరుగును.

ద్రావిడ కవిత్వము:—గత వారమున పరకు

వాకమున పాఠ్యోత్సవమున ద్రావిడ వాఙ్మయ పేక్షకులగు మహానియులు కొందరు సమావేశమైరి. తిరువళ్ళూరు వారి” తిరుమక్కర” గ్రంథమును సూతనముగ సంపూర్ణముగ ప్రకటింపవలసినదనియు, ఆశ్వాస స్మరణచిహ్నముగ సొక పుస్తకాలయము నొక మందిరము మున్నగు వాటిని నిర్మింపవలసినదనియు తీర్మానింపబడినది. ఇదిగాక తిరువళ్ళూరు స్మరణ సంఘమున వేర నొక సమాజమును స్థాపింపగూడె నిశ్చయింపబడినది. ద్రావిడమునందలి నాలోచించి వారి యభిప్రాయముల గొనుట మున్నగు వ్యవహారములు సంఘస్థాపనమునకు పూర్వము జరుగవలసి యున్నది. ఇందుకుగాను కాలయాపన మగును. ప్రస్తుతమునకు వైశాఖ పౌర్ణమి దినమున (జూను) తిరువళ్ళూరుయంత్రమును జరుపుటకుసభ వారు నిశ్చయించిరి. ఆశ్వాస వైశాఖపౌర్ణమి దినమున జన్మించినటు లొక గాధ యుండుటచేతను, మైలాపూరు దేవాలయమువారి దినమున ఆదివంశియు తిరువళ్ళూరు యంత్రముల జరుపుచుండుటచేతను నగ వారు తాము జరుపబోవు నుత్సవమునకుగూడ వైశాఖ పౌర్ణమిని నిర్ణయించిరి. కవిత్వముని జీవితము మున్నగు నంతముల గూర్చి ఉపన్యాసములు జరుగును. ఈ సంగిరపు టుత్సవమునకు 500 రూ॥లు ఖర్చగును.

స్థానిక వార్తలు

రాయపురమున నుపన్యాసము:—4 వీర పతన మందిరమువారి యాజమాన్యము క్రింద 12వ తేది సాయంకాలమున ఎ. ఎన్. పరమహంస శ్రేష్ఠిగారు రుపన్యసించెదరు. సభకు ప్రాధానతలక్కినవచ్చు నాయకు గారధ్యక్షులు.

బళ్ళారి సరస వినోదినసభ:—వీరు కవు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు “రాయదాసు” అను నాటకమును ఆదివారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు ప్రహ్లాదనాటకమును, విక్టోరియాపబ్లిక్ హాలులో ప్రదర్శింతురు. ఈ రాయదాసు నాటకము ఇది వరకును చెన్న పురియందు ప్రదర్శింపబడలేదు. ఇదియే మొదటి ప్రదర్శనము.

శ్రీలక్ష్మి వైద్యకళాశాల:—చెన్న పురి యందు శ్రీలక్ష్మి ప్రత్యేకముగ వైద్యకళాశాల నొక దాని నేర్పరపకొరతనమువారు నిశ్చయించిరి. ప్రస్తుతమున్న వైద్యకళాశాలలో శ్రీలక్ష్మి ఎపాత్కరి తరగతి నెత్తివేసెదరు. రాయపురము స్కూలునందు విద్యార్థినులను చేర్చుకొనరు. వైమాచనము నాచరణమునకు దెచ్చు విధానము నేర్పరప సర్జునజనరలు గారు కోరబడిరి.

పోలీసు కనిస్టేబులు గొట్టుట:—పరకువాకము వర్తకు లిరువురు దొరసామి కాశియప్ప అనువారలు గతనెల 23-వ తేదిని గొట్టిరట. అందుచే కీర్తిపూ పోలీసువారు వీరలవై కేసుజేసిరి. మేజిస్ట్రేటుగారు సాక్ష్యము పుచ్చుకొని కేసువాయిదావేసిరి. ముద్దాయిలు ఇదివరలో నొక నేరముని పోలీసువారి యధీనముననుండి విడిపించిరట. వీరలవైన నేరము కూడ మోపబడి యుండెను.

వారలు పెట్టుట:—ఎగ్నూరు పోలీసు కోర్టులో విద్రించుడ అను మార్వాడీవర్తకునివై నొక కేసు చాళుడైనది. ఈతడు రేవరద్ద పనిచేయుచుండిన బాలుని కొకనికి ఏదియో యొక మిషన్ అనుదినమును వారలు వేయుచుండెను. గతనెల 20-వ తేది నీబాలుడు వంట సరిగ చేయలేదనిచెప్పి దేహనుం తయ్య ఎర్రగకాలిన గరిజికాడతో చురుకులవేసి, అందుచే బాలుడు రాయపేట వైద్యశాలకు గొంపోబడిన ఇదట సరిగి చికిత్స చేయబడినది. ఆ దినముననే తన యవస్థ నాతడు తన స్నేహితులలో జెప్పుకొనగ వార మార్వాడీవర్తకుని వై కేసుజేసిరి. కేసు విచారణలో నున్నది.

మోటరు ప్రమాదము:—నిన్నటిదినమున ఉదయము 11గంటకు శ్రీనివాస అయ్యంగారు మైలాపూరునుండి మోటారుబండి యెక్కి వెళ్లుచుండిరి. పున్నుకోడ్డు మోబడి వెళ్లుచుండ దంభాచారి అను వాడు (60 సం॥లు వయస్సు, ఈతడు తరచుగ విక్టోరియాహాలు యొద్దనుండును, దంభాచారి యనునది యితనికి కుమారుడే) మోటారున కేసుకుగ వచ్చెను. భాకనూడగ తప్పకొని బండికి తుడిచిపక్కకు పోయెను. బండి ఎడమ ప్రక్కకు మరలెను. బండిపోవుచుండిన వారి కడ్డమున బోవనెంచి యీతడుటపోగా, మోటారునకు తగిలి నేలబడినది. కఫాలపు ఎముక పగిలిపోయెను. వెంటనే రాయపేట వైద్యశాలకు గొంపోయి గాని ప్రయోజనము లేక పోయె. నిన్నటిసాయంకాలమున విచారణజరిగినది. ప్రమాదవశమో మోటారుబండికి తగుల్కొని పడి, తల యెముక పగలగమర జించె నని జ్యూరితీర్పు జెప్పెను.

తపాల ప్రకటనలు:—తపాలను తెచ్చు బయలుబండి సరియగు కాలమునకు వచ్చినయెడల, సీమలూ ఈనెల 12వ తేది శనివారమునాడు ఉదయము 7-8గంటలకు టువాడా చేయబడును. వర్ష కాలములో తప్పారా పార్శి, లున్, పేకట్టులు బంపువారు లోపలభాగమున లుగుడ్డ నుపయోగించుట మంచిది. వర్ష కాలము రైల్వేమాన్లు తెగుట మొదలగు యిబ్బందుల నేకము గలుగును. సంతయూరపు మున్నగు బర్మా విశేషములకును ప్రతివాని ము సభకులను బంపదలచు కొన్న వారు తలక చేరి ల వద్ద ప్రకటించిన దినమున కొకదినము ముగానే పంపుట మంచిది. సీమకు పంపదలచుకొనువారు తల పోస్టు ఆఫీసు నకును నలుఆఫీసులకును ఈ నెల 11, 14 15 16 తేదీలను శనివారము మొదలు బుధవారమున వంపవచ్చును. రైల్వేకు నక్కిరలేని వస్తువులుమాత్రము తల ఆఫీసునకును నలు ఆఫీసులకును ఈ నెల 15వ తేదిని 16వ తేది కాలమునకు పంపవలెను.

ఈ నెల 10 వ తేదిని దొరుకు తంతివార్తలను సామ్యచ్చి పంపువారు పంపవచ్చు.

ఐ రో పా మ హా నం గ్రా మ ము

పార్లమెంటు రహస్య సమావేశ ప్రారంభము.

జర్నలు యుద్ధ నౌకలు క న బ ద గ త తి మి వే యు ట.

ఆహార నౌక విషయములు కష్టతరములు - స్థితి అనుకూలముగ నూలుచున్నది

ఆమెరికాలో మిత్రమండలి ప్రతినిధులు - గొప్ప స్వాగతము.

(రైటరు ఏ జెన్సీ.)

ఇంగ్లండు

బ్రిటీషువారి ఆహారము.

దేశకావ్య ప్రభుత్వము చిల్లరభారము వీక్షించుట.

లండన్, మే 9. - మొక్కజొన్న పిండిని, మొక్కజొన్న అన్నమును చిల్లరగా పాన 1-కి 4 పెయిలకంటే నెక్కువగా విక్రయింపబడుచున్నది. ఓటుభోజనము, ఓటు బొట్టెలను, పెయిలుగా ఉడికివు రొట్టెలను రిక్త పెయిలకంటే ఎక్కువగా చిల్లరగా అమ్మకూడదనియు దేశకావ్య ప్రభుత్వము నిశ్చయించి రద్దీవార్తాసంఘమువారు ప్రకటించిరి.

మెసపోటేమియా విజయము.

మెసపోటేమియాలో సమకూడిన దిగ్విజయమునకు ముఖ్యకారణము ఇంగ్లాండునందున్న దొరతనమువారి ఉద్యోగములు తేసిన సుప్రసిద్ధ సమరాయుధులే. వీరికంతయు వారు వందనీయులు. ఈ జయమునకు కొంతవరకు మన వైద్యుల బలపరాకాశములుగూడ తోడ్పడినవి. (సంతోషము) యుద్ధ రంగమున క్షణ వాతీతమును నిరసమానము నగు ప్రహ్వజానీన బలము మాడుకారు కనుప్రకటననీయులు (సంతోషము) అని భావనగా గారు నుడిచిరి.

ఎక్కువ లాభముపై కన్ను విధించుట

లండన్, మే 9. - దీర్ఘ కాలము ఇండియన్ కీన్గ్ టేయారు కర్తకముచేయుచున్న వాటికి సంఘమువారి అధిక లాభములపై చూటికి 99 వంతునకు ప్రాకృత్యజేతమందలి కొట్టివర్తకపు సంఘమువారికి 100-కి 10, యా. చొ. కన్న విధించుటకు ఇంగ్లాండులోని ప్రత్యేక సంఘమువారు నిర్ణయించిరి.

తేయాకు ధరలు

లండన్, మే 9. - తేయాకు ధరలను తగ్గించనిచో కాసన మొసరింతురని దొరతనమువారు చెలుపుటచే ఇండియా కేతపు తేయాకును వర్తక లండనుకు పాన 1-కి 9 మాడు పెయిల చొ. తగ్గించి విక్రయించుట కుత్సక్తమైంది. 5 పెయిల చొ. తగ్గించి విక్రయింపవలసి కచ్చివోటు తేయాకు వర్తకము నిలుపబడినది. యుద్ధమునకు భూమి 6 పెయిల ప్రారము అమ్మిన వర్తకులు కొంచెము మెలకువతో పని చేసికొని పాన 1-కి 5 పిల్లంగు 9 పెయిల చొ. అమ్ముటకు అవసరమైనది వీరివలన స్పష్టమైనది.

నాలుసరకుల ఎగుమతులు ఆగిపోవుట

పేరు, మే 9. - బ్రిటన్ వారికే స్వాపాతాగ్రాము నాలుసరకుల కాపలకీసంనున చాలంకుజేతమునకు ఇకముందు నాలుసరకుల ఎగుమతి చేయబడవని చాలంకు జేత వర్తక సంఘమువారికి బ్రిటీషువారు తెలియజేసిరి.

దీవదు నౌకావిజయము.

లండన్, మే 9. - గతమాసమున 20-21 తేదీలరాత్రి హోమరస్ బయట్రుగ శత్రువుల యుద్ధనౌకలకు దీగించి పాదదోహతులకు గెండుడెడ నౌకాధికారుల కట్టికను అధికారులు ప్రయత్నించి కమాండరు పెక్కు, కమాండర్ అవాన్సు గార్డుకు డి. ఎస్. క్యాపటెన్యును బాంసంగుబడి యి. స్విట్జర్లకు నౌకలకు ట్రైపు ముప్పగువారు 9 గురు ఉద్యోగములు సుప్రసిద్ధ కావాల మొసరించి కందులకు వారికి డి. ఎస్. డి. క్లెయిన్ లి య్య బ డె ను. 'బ్రోమ' నౌక చుక్కాని త్రిమిల్గుగారు అత్యుత్తమ పరా

క్రమమున జూపినందులకు ఒకపతకమును బహుమతిగ మొసంగిరి. క్రిందితట్టున నున్న న్యూజిలాండు నౌకాదళ మాలబలము నకు సంబంధించిన సాటకరువార్తను విలియము గారికిని మరియు 23 స్ట్రాకిని డి. ఎస్. డి. బిరుదము లి య్య బ డె ను. 84 గురిని ప్రకటించుచు వ్రాసిరి. లెఫ్టి నెంటు కమేండరు బిరుదములకు ఇద్దరు ఇంజనీరులకు కమేండరుపదవి మొసంగిరి. 4 గురికి కొలదికాలములోనే గొప్ప ఉద్యోగముల నిచ్చుటకు నూటించిరి.

సంధిసమకూర్పుటకు సాంఘికవాదులు సమావేశము

లండన్, మే 10. - కామన్సు సభామండలియన కార్మిక వాదుల కార్యనిర్వాహక సభజరిగినది. ప్రాముఖ్యములోని సాంఘికవాదుల సమావేశముతో తమకెట్టి సంబంధములేదని యు వారి కార్యములకు తాము ఉత్తరవాదులము కామనీయు హాలంకు సాంఘికవాదు లీ సభను సలుపుట కాశ్రయింపబడినది యు శత్రువులనుండి తొందరలేనియు లేకుండ తమస్వాతంత్ర్యమును రక్షియావారు కాపాడుకొనెదరనియు జూనుమానములో లండను నగరమందు మిత్రమండలివారి కార్యకజనప్రతినిధులును, సాంఘికవాదులును సమావేశమై కర్తవ్యముల గురించి మోచింపకలెననియు తీర్మానింప బడినది.

వాణిజ్య నౌకలను కాపాడుట.

లండన్, మే 9. - వీలైనంత శీఘ్రముగ తేవులము లందు నౌకలు ఆహారపదార్థములతో చేరుటకు నౌకా కార్యాలయమువారు తగిన శ్రద్ధవహించి పనిచేయుచున్నారనియు, వర్తక నౌకలకు అంతర్గాముల భయము లేకుండ రక్షకసాధనములు చేయబడుచున్నవనియు వైసుదహరించిన సమరాయముల గురించి చర్చించినచో శత్రువులకు వెల్లడియగుననియు అందుచే వారి నిరంకు చచ్చించుట యుక్తముగాదనియు బ్రిటీషు వర్తకనౌకలకు సామర్యములను అంతర్గాములు గుర్తించినవని నమ్ముటకు తగిన కారణములేవియు కానరావనియు కామన్సు సభలో చురకవరాగాదు నుడిచిరి.

ఓటలు భద్రస్థితి.

వర్తకనౌకల కష్టము చాల హెచ్చుకనున్నది. కాని పూర్వముకంటె ఇప్పుడు ముందబడుట తగినది. తగిన ప్రయత్నములు జేసికొని ఈకష్టము కూడ లేకుండ జేయవచ్చునను నమ్మకము గలవారి ౧7 చిరుజ్ఞానునీ గారు నుడిచిరి.

దొరతనమువారి స్వాధీనములో నున్న నౌకలపై లక్షకారము.

లండన్, మే 10. - దొరతనమువారి స్వాధీనములోనున్న కాలమందు నౌకలపై వైసుదో నౌకా స్వాములు తమ నౌక నష్టమునది నెండులు ముద్రా యివ్వబడు కాలములోపుగ ఓడ కిచ్చుకుమార్గ వడ్డీకోరుటకు మొదలైన వ్యాయస్థానాధికారులు ఉద్దేశ్యపూరిత. దొరతనమునకు ఎక్కువ బరువుల నౌకలలో చూటికి 99 డింటిని ఆహారాధికారియు యుద్ధకార్యాలయ నౌకా కార్యాలయములవారు, ఆయుధసామగ్రి మంత్రిగారును ఉపయోగించుచున్నారని కామన్సు సభలో చిరమోజూనునీ గారు నుడిచిరి.

జయపురము మహారాజాగారి సందేశము.

లండన్, మే 10. - హె. జి. మెన్సుగా రెట్టిన పరిపాలనా విధానమును గూర్చిన ప్రశ్న సంబంధమున సంఘానా. ధపకులపక్షమున నుడిచుముగ నుపన్యసించినందులకు విశని

మహారాజాగారి నభినందించుచు జయపుర మహారాజాగారు తేలివార్త నంపిరి. అట్టితెలిపులు భారతీయులకు విలక్షణములు జార్జి సార్వభౌముని పరిపాలనమే మేము ముఖ్యముగ వాంఛించునది. సార్వభౌముడు దీగ్గాయు రారోగ్య సంపన్నుడై దీర్ఘకాలము పరిపాలన మొనరించుగాక యని మహారాజాగారు వ్రాసిరి.

జర్మను డిప్లొమెటుడళము.

అన్వేషకనౌకాదళము నెడుట బడుట. లండన్, మే 10. - కామన్డోరు టిర్విట్ గారి పరిపాలనము క్రింద నుండు అన్వేషకనౌకాదళము అంగ్లహాలెందు తీరముల నడువచుచుండ 11 జర్మను డిప్లొమెటులు గోచరించినవి. టిర్విట్ గారి బలము వెంటనే యొకవోటు చేరి శత్రువులపై ఫిరంగుల ప్రయోగించెను. పొగ దట్టముగ గ్రమ్మి యుండుట నాధార మొనర్చుకొని శత్రునౌకలు దక్షిణముఖములై పారిపోయినవి. ఎనుబది నిమిషములకు శత్రువుల వెంట దరిమిలిమి. శత్రునౌకల గలసికొనలేక పోయినను, మారముగ నుండి వానితో పోరాట మొనర్చితిమి. జర్మనులు టీబ్రూక్ ఫిరంగిదళమును నాలుగు డిప్లొమెటులు జేదనరకు వారి వెంట నంటిపోయినవి. మాలో నెండు గాయపడిన.

మరణము.

లండన్, మే 10. - గ్రెహార్సు ప్రభువు చనిపోయెను

ప్రామ్న

ఆయుధసామగ్రిల శ్రేష్ఠత్వము

లండన్, మే 9. - ఆయుధసామగ్రి మంత్రిగారికి కీర్తి మార్గలు హేగు గారిట్లు వ్రాసిరిన వార్తాసంఘమువారు తెలియజేయుచున్నారు: రణరంగమునకు సరఫరాచేసిన ఫిరంగులు, తుపాకులు, మందుగుండు సామాను, విమానయుద్ధమున కుపయుక్తముగ సామగ్రి, యుద్ధ శకటములు మున్నగునవి అతిచతురతతోను నేర్పుతోను కడు శ్రద్ధతోను జేయుచున్నవని ఇటీవల యుద్ధమున పోరిన వైరికు లండను నుతించుచున్నారు. ముందు కూడ యుద్ధము జేయుటకు లోటు లేకుండ ఆయుధసామగ్రిని మీరు సరఫరా చేయుదురని నమ్ముచున్నారు. మందు గూరిన పొంబాసు/గుండ్లు మిక్కిలిగ పాడుగాకుండుట జూడ వీనిని తయారుచేయుటకుందు, దట్టించుట యందు, పరిశీలనయందును చాల సామర్థ్యమును, ప్రజ్ఞయు కలిగిన దనుటకు ఇదియే దృష్టాంతము.

మందుగుండు సామాను తయారుజేయువారు

లండన్, మే 9. - నేటిరాత్రి జనరలు హేగు గారిట్లు తెలుపుచున్నారు: బుల్లికోట్ల మట్టుప్రక్కల జరిగిన స్థానిక యుద్ధమందు మైదానమున విజృంభించుటకు కొంతమంది శత్రువులు ప్రయత్నింప వారిపై మరఫరంగులను (వేల్చి ఆహార నష్టముల కలిగించి పారదోలితిమి. నెంటుక్విం టెక్తు వాయు వ్యూహాలను, బుల్లికోట్ల వార్ కోట్ల ఆర్మీల మట్టుప్రక్కల మధ్యమధ్య ఫిరంగులతో పోరు జరిగినది.

గొప్ప ఫిరంగి యుద్ధము.

లండన్, మే 10 - గత రాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి: ఓయిటికి దక్షిణమున నెంటుగో బెయిను అటవీప్రదేశమందు జర్మనుల శత్రుస్థి స్థానములపై భయంకరముగ. మా శత్రుస్థి గోశములను బరపి ధ్వంసము చేసితిమి. చెమెక్-డెన్-డెమ్మ్యువర్ల ఫిరంగులపార అతితీవ్రముగ జరిగినది. చెప్రోక్సు ప్రదేశమందు శత్రువుల ప్రతియుద్ధములను అనేకమారులు ప్రతిహతము జేసితిమి. నిన్నటి యుద్ధమందు 200 మంది బంధీలుగ జేసితిమి. స్థానిక యుద్ధములందు, దీవులకు వాయవ్య మూలమున్న జర్మను కంసకములను నూరుమంది శత్రువులతో చళిపరుచుకొంటిమి.

అంగ్ల సైన్యములు.

జర్మనురంగమును బట్టుట.

లండన్, మే 10. - నేటి మధ్యాహ్నమున జనరలు హేగు గారిట్లు తెలియజేసిరి - నిన్నటిదినమున బ్యులెగారు యుద్ధ తీవ్రమగు యుద్ధ మెడతెగ జరిగినది. తమ స్థానముల నుండి మమ్ముల చరింపజేయవలయునని శత్రువైనికులు పూసార్ల వ్యర్థ ప్రయత్నము తానర్చిరి. (కోరునకు తూర్పునను, నూ-పె-జే నదికి దక్షిణమునను శత్రువులతో పోరాటము సలిపి

మా నేనా ముఖమును విస్తరింపజేసికొంటిమి. నూపెట్టినది దక్షిణభాగమున జర్మనరంగమును కొంతమాత్ర మెనరించుకొంటిమి. హల్లకులీపెనుల పరిసరముల శత్రు సేనలు రాత్రిభాగమున ముట్టడుల నొనర్చినవి గాని వీటిని తరిమివేసితిమి. గివెండి వెళ్ళిచేసకున్న కుత్తరభాగమున మేము శత్రు వైద్యముల దలపడి విజయమందితిమి.

పరాసువారి ప్రకటనము.

ఫ్రెంచి సేనల విజయములు.

లండను, మే 10:— పరాసువారి టెల్లు ప్రకటించిరి:— మినుడేష్టు రంగమున చాల ప్రదేశములయందు గత రాత్రి శత్రువుల కాల్పులు ప్రతీకారముల నొనర్చి దొడగెను గాని ప్రయోజనము లేకపోయెను. పెర్రా ప్రదేశమున మా వశమైన ప్రదేశములపై గూడ నధిక బలములతో శత్రువులు ముట్టడి యొనర్చి గాని యీ ముట్టడులు గూడ వైవానివలె నిష్ఫలము లయ్యెను. ఖనపురోగమున మనకు శత్రు నిరోధ మధ్యంతరము కాలేదు. బలపరుపబడిన డాబ్బి ప్రదేశమును పట్టుకొనుటయే గాక శత్రు సైనికుల జెరబెట్టుట, యంత్రపు ఫిరంగుల వశపరచుకొనుట గూడ జరిగినది. ఇదిగాక చిన్న యుద్ధములు జరిగినవి. తన్మూలమున వాక్లర్కు పీఠభూమియందు మాకులాభము వచ్చినది. ఈరంగమున కిటీవల నే వచ్చిన పటాలములోని వైనికుల గొందర కైదీలజేసితిమి. ఈ ప్రదేశములయందు దన్నిటియందును సుకుల మగు శత్రువు సమరము జరిగినది. జర్మను విమానము లైదు నేలగుల్పబడినవని తెలియవచ్చినది.

రష్యా

రషియాలో సంయుక్త మంత్రిత్యము

పెట్రోగ్రాడు, మే 9:— సంయుక్త మంత్రిత్యమున కనుకూలముగ దొరతనమువారు తమ అభిప్రాయమును ప్రచురము జేసిరి. ద్యూమా సంఘమువారితోను, సైనిక, కార్మిక జన ప్రతినిధిసంఘమువారితోను ప్రస్తావించి వారి సాయమును కరకస్కీ గారు కోరిరి.

పెట్రోగ్రాడులో సక్రమపరిపాలనము.

లండన్, మే 9:— పెట్రోగ్రాడులో ఎట్టి అల్లరులు లేకుండ కాంతముగ నున్నదని తంతివార్తలు వచ్చుచున్నవి. మిత్రమండలివారికి రషియా దొరతనమువారు పంపిన సందేశమునందలి సందేశములన్నియు నివారణమైనవి. ఎట్టి ఆందోళనమునకును గూడ నవకాశము లేదు. దొరతనమువారు మనఃస్థైర్యముతో పనిజేయుటచే ప్రజల విశ్వాసమునకుపాత్రులైరి. దేశమునంతట స్వస్థతలో నుంచగలిగినది. కార్మిక సైనిక ప్రతినిధుల్ని బాధ్యతను గవనింతురని కాంతిపాదులు తలపలేదు. ప్రజలందరూ అల్లరుల జేతుకుండ ప్రతినిధుల ఆజ్ఞలను కరపాపహించుటయే ప్రతినిధుల అధికారగౌరవములను స్పష్టపరుచుచున్నది.

పెట్రోగ్రాడునందలి సైనికులు

సర్వసేనాని యధికారము.

లండను, మే 10:— పెట్రోగ్రాడు మండలమున సర్వ సేనానికి సైనికులపై సంపూర్ణాధికారమున్నది. సైనిక పరిపాలన వంతయు నీతనియందే యుంచబడినదని రష్యా దొర తనమువారు ప్రచురించిరి.

రష్యావైద్యములు.

శత్రువుల నోడించుట.

లండను మెయి, 1:— రష్యావారి యధికారకృత మగువాయువాక్యముల్ని తెలియజేయుచున్నది:— మెయోడ్డి కాస్కోర్గనుసరిపర శ్రాంతముల శత్రు వైద్యములు తీవ్రముగ ఫిరంగులగాల్చెను. కాపూనుపర్యతమునకు పశ్చిమమునకున్న కార్పేలియను అరణ్యభూములయందు శత్రువులు మమ్ము నెదిర్చిరిగాని మాకు ఫిరంగుల విజృంభణమున నావైద్యములు దెనుకకు పారిపోయినవి.

ఇటలీ

ఇటలీ వర్తకనౌకలు.

లండన్, మే 9:— ఇటలీ ఉద్యోగస్థులు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:— మే మానము 6-న తేదీతో అంత్యరంగ వారములో 464 వర్తక నౌకలు ఇటలీ వాణిజ్యములందు సురక్షితముగ ప్రవేశించినవి. 480 శత్రులనుండి పయనము సాగినవి. 7 పొగయోడలు, 7 తెరచాపయోడలు ముంచబడినవి. ఒక పొగయోడయు రెండు తెరచాపయోడలను అంతర్గాముల వారినుండి పారిపోయినవి.

గ్రీసు

గ్రీసు వ్యవహారములు.

భీరుత్వనూచనము.

లండను మెయి 10:— గ్రీసు సైన్యానికి దండయాత్రల గూర్చి దొరతనమువారు లేచిధానము నవలంబింపవలచిలో వెల్లడి చేయవలయునను ప్రశ్నకు ఈ నూచనమును పరిశీలింతుమని రాబర్టు పెసిలుగారు వాదన మొనర్చిరి. రాజ బంధుత్వసంపద కామస్టెంట్లైన రాజున కథయహస్త మిచ్చుట కుత్తరవాది గావా యని లింఘగారు ప్రశ్నింపనది కేవల మనశ్చయమయి ఇట్టి ప్రశ్న పరిశీలనమును నూచించుననియు పెసిలుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి.

గ్రీసురాజగు కాక్స్టంట్లెరుగారిని

రాజ్యభ్రష్టునిగ జేయుట

సెల్వానికా మే 9:— గ్రీసు న్యాయాధిపతిగారి ఆగ్రహ త్మక్రింద 40 వేల జనులు సమావేశమై కాక్స్టంట్లెరు రాజు గారిని సింహాసనమునుండి తొలగించవలయుననియు వారి వంశమువారి నెవ్వరినిగూడ సింహాసనానికిలుగ జేయగూడదని యు ఖండితముగ గోరిరి.

బాల్కను

మాసిడోనియాలో యుద్ధవ్యాపారములు

లండను, మే 9:— మాసిడోనియాలో నున్న పరాసు వాళ్ళు ప్రకటించుచున్నారు. రణముఖమంతటను ఫిరంగుల యుద్ధము తీవ్రముగ జరుగుచున్నది. డెడ్లీ, పర్ జాన్సులో నున్న శత్రువుల ఆయుధాగారములపై బ్రిటీషు వైమానికులు బాంబులందల వైచి నష్టముకలిగించిరి. జర్మనులు 8 వ తేదీని ప్రకటించినట్లు 8వ తేదీని సెర్బియన్లు ప్రదేశమందు యుద్ధమే జరుగలేదు.

అమెరికా

అంగ్ల పరాసు ప్రతినిధివర్తములు

న్యూయార్క్, మే 10:— అంగ్ల పరాసు రాయబారు ఈ మూడురోజులు స్వాగత మొసంగుటకు విఫల ప్రయత్నములు న్యూయార్క్లో జరుగుచున్నవి. నగరమందెచట జూచినను అంగ్ల పరాసు పతాకములే. వివిధానీ మృత్యు జోషగారి గౌరవాధ్యము నేటిరాత్రి నాటకాలలో నారి మణులందరూ ప్రదర్శింప నిశ్చయించిరి. ఆ ప్రదర్శనమునకు ఒక్కొక్క యాసనమునకు 50 పానుల చొ॥ టిక్కెట్లు నమ్మబడెను. శుక్రవారమునాడు గొప్ప విందుజరుగును. అపుడు అంగ్ల రాయబారులు వచ్చెదరు.

మిత్రమండలివారి సందేశము.

అస్ట్రేలియను వార్తాపత్రికలకు న్యూ యార్క్ నుండి ఇట్లు తంతివార్త పంపబడినది: మిత్రమండలి ప్రతినిధులను దొరతనమువారును ఈక్రింది విషయములకు చెప్పించెదరు:— అంతర్జాతీయ విషయముల బాగుగ తెలిసికొనుట, మిత్రమండలివారికి ఆర్థిక సాయ మొనర్చుట, ముట్టడినవస్థ, ఆయుధసామగ్రి సరఫరా, భూవైద్యసౌకాదళ సన్నాహములు, ఆహారపదార్థములను సమకూర్చుట, తదితర సహకారములు మున్నగునవి. బ్రిటీషు రాయ బారులలో 20 మంది యేధావును గోధుమల విషయములు బాగుగ తెలిసికొనక లోకరును గలరు. పరాసు ప్రతినిధి వ్యవస్థను గూడ ఇదే ప్రకారము గలరు. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములవారు రషియా దేశమునకు రాయబారులను పంపెనని ఆధికారులందరు తెలచుచున్నారు.

బాల్కనుగారి సందేశము.

బాల్కనుగారి వర్తమన విదేశ కార్యాలయమునకు సంబంధించినవారు 6 గురును సముద్రపు ముట్టడికి చేరినవారు 5 గురును నౌకా కార్యాలయములందు పనిచేయువారు ఇద్దరును ఒకరు ఆర్థికశాఖకు చేరినవారు మరెందరు ఆయుధసామగ్రి సరఫరా వ్యవస్థవారు 4 గురు యుద్ధ కార్యాలయమందు పనిచేయువారు మరొకరు గోధుమలవిషయమై ప్రస్తావించువారు.

టర్కీ

ఘాడ్ సేనాని విజయములు

చక్రవర్తి యాదరము.

లండను, మే 10:— ఘాడ్ సేనాని పట్టినది లగాయతు తురుష్కులు గొలిచిచ్చిన వైద్యములను జనరలు మాక్ డ్రిగా రోడించి యనేక విజయములనందిరి. తన్మూలమున నీవైద్యములును, నీ సేనానియు మిగుల కీర్తనీయులు. ఇచట పొరాటుము విశేషకష్ట భాజనముని ఇంగ్లండు దేశీయులెరుగుదును. ఈజ్ఞానమును జనరలు గారి సైనికగమనమును వారిదేయలకు మరంత ప్రీతిపూర్వకమని మన చక్రవర్తి మాడ్ సేనాని కుత్తరు వంపెను.

ఈజ్ఞాన దేశములో నున్న గ్రీసు దేశస్థులు.

లండను, మే 10:— పయినీరుపత్రిక కొక విశేషమును కెయిరో నుండి యిట్లు వ్రాసెను. సల్వానికాలో నున్న గ్రీసు తాత్కాలిక ప్రభుత్వాధికారి ఆ ప్రభుత్వము నంగీకరించినవారి కందరికిని న్యాయస్థానముల నేర్పరుచుటకును వారి హక్కులను కాపాడుటకు ఏర్పాటులను చేయుటకును అట్లంగీకరించు వారందరూ లిఖితములకముగ నెలదినములలో తెలుపవలసిన ఈజ్ఞానాని గ్రీసు ఖండమువారికి జనరలు మర్రేగారు ప్రకటన పత్రములను పంపిరి. ఈ గడువు గతవారముతో చెల్లిపోయినది. మొత్తముమీద ప్రజలందరు మర్రేగారి వరకుల కంగీకరించిరి. 63,000 మంది తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారిపక్షమున జేరిరి. ఇటీవల జరిగినసంధి స్థిరపడనికతమున జాతీయత ఇంకను శాస్త్ర ప్రకారము నిగారణ కానివారు ప్రత్యేకింపబడిరి. మొత్తమున 100-కి 80 మంది సల్వానికాలో నున్న తాత్కాలికపు దొరతనమువారిపట్ల సానుభూతితో నున్నారు.

సింలా

రాజప్రతినిధిగారి కిచ్చిన యుద్ధవార్త

సింలా, మే 8:— ఈక్రింది తంతివార్తను ఇండియా కార్యదర్శిగారు 8వ తేదీని రాజప్రతినిధిగారి కిచ్చిరి:— ప్రస్తుత యుద్ధమందు బ్రిటీషువంశమును బుట్టికొట్టుట తూర్పుభాగమందున్న హిందెన్ బర్మ పంక్తివైపుకు, బుట్టికొట్టు సరిహద్దులందును మిత్రమండలి సేనాసంఖ్య హెచ్చుగనున్నది. కొన్ని స్థలముల నాక్రమించుకొని తూర్పునకు శత్రుకందకముల వైపు మేము ముందున జేరితిమి.

ఈరణముఖమందు శత్రువులు ఫిరంగులను ఎత్తువగ సమకూర్చుచున్నారు. వందల కొద్ది సైనికులతో విధివిరాయము లేకుండ క్రొత్త ప్రతియుద్ధము జేసి తాము పోగొట్టుకొన్న స్థానములను స్వాధీనపరుచుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. ముఖ్యముగ హిందెన్ బర్మగారి పంక్తియందు మావశమైన ప్రదేశములను వశపరుచుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. కాని జర్మనుల ఫిరంగులకంటె గాఢముగ బ్రిటీషు ఫిరంగులు పనిచేయుచున్నవి. తాము స్వాధీనము జేసుకొన్న ప్రదేశముల నన్నిటిని బ్రిటీషువారి పదాతులు నిలబెట్టుకొనిరి. బ్రిటీషువారి నష్టములు ఎత్తువగ నేయున్నవి. కాని పెక్కు ప్రతియుద్ధములందు జర్మనుల ఇంతకంటె ఎత్తువగ నష్టపోయిరి. మాడే జిక్కిన జర్మనులలో సగము వంతు 1' 3' 6' 6' ప్రాయము గల యువకులు గలరు. ఎందునకు వర్తరముఖమందున్న పీఠభూమిపై నున్న క్రాయము గామమును పరాసువారు గొప్ప యుద్ధముజేసి వశపరుచుకొనిరి. ఇదిగాక యిచట తూర్పు ఉత్తరముఖములం గున్న మరి కొన్ని స్థలములను కిక్కుకు వాయువును 4' మైళ్లవరకు వ్యాపించి శత్రువుల మొదటి పంక్తినిగూడ పరాసేనాని స్వాధీనము జేసుకొనిరి. జర్మనులు రెండు ప్రదేశములందును గూడ గొప్ప సేనతో ఘోరయుద్ధము జేసిరి. ఈ రెండు యుద్ధముల తీవ్రముగ నున్నది. కాని పరాసువారు ప్రతి పీఠము పీఠ దాడికాగి ప్రతియుద్ధముల నన్నిటిని చచ్చార్చిరి. తమ స్థానములను కాపాడుకొనిరి. జర్మను సేనలపైని పరాసువారు తమ ఫిరంగులను మర్రేగారులను పెద్ద యుద్ధఫిరంగుల ప హెచ్చుగ ప్రయోగించి సేనజేటు జర్మనులను హతమొనరించిరి. ముఖ్యముగ మరల మరల తలపడుటతో జర్మనులు ఎత్తేమముగ నష్టపడిరి. ఏప్రిలు 18-న తేదీనండి పరాసువారు మొత్తము 29,000 మందిని బండిలుగ జేసిరి. ప్రస్తుతయుద్ధమందు 8000 మందిని చెనడిది. ఈ 8000 మందితో మొత్తము 7,9000 మంది.

ఈతావరణము లంకకాలముగనుటజేసి అంగ్ల పరాసు వైమానికులు జయప్రదశముగ పమాన యుద్ధము సలిపిరి.

ఇటలీ రంగమందు ముఖ్యసంగతు లేమయులేవు.

శత్రువులు ఉత్తర ముఖమందు పెట్రోగ్రాడుపై దాడి వెడలుటకు గొప్ప సేనలను కేంద్రీకృతము జేయుచున్నారని పెట్రోగ్రాడు జిల్లాలో పనిచేయు రషియను సేనాని తెలియజేసిరి. జర్మనునౌకలు లిబియాగర సిద్ధముగనున్నట్లు ఇంగ్లండు గుటకు ప్రారంభించగ నే సేనలతో పయనమున capture of all rank, and are more ap- of are cons- ur troops నంది రషియనులు వెనుకకు మరలిపోయి.

సమకాలికాభిప్రాయములు

తెలంగాణ, ఇంగ్లండు ప్రతికూలము:— ప్రపంచ సంగ్రామమున హైందవలు తమవారతమువారికి తోడ్పడవలయు నను తలపెట్టిన వచనములను మాంచెట్లు గాఢమున ప్రతికూలముతో పొందుపరచి యున్నది. యువకులగు భారతీయులు దేశసంతోషమున చేరనియెడల నేను హోమురులు యుద్ధమున చొరకొననని లేదని తెలంగాణ పూర్వా యందు స్పష్టముగ పలికిరి. ఈ వచనములు గతనెల 8వ తేదీని వెలువడిన సోషలిస్టు ప్రతికయందు ప్రముఖత గాంచినవి. వై వచనములకు సంబంధించి ఇంగ్లండు ప్రతికలు వాటిని విరివిగ పొందు పరచుట గమనింపదగిన విషయమై యున్నది:—(టిబ్యూను.

న్యాయస్థానములలో వ్యవహారము లాలస్యముగ పరిష్కరింపబడుట విచారకరము. త్వరలో పరిష్కరింప బడుట ఆరుదు. న్యాయమూర్తి స్థైర్యము గల వారమున కలకత్తాలో 11 గంటలకు విచారించుట మొదలిడి ఫలహారమునకు బోవుటకు 20 నిమిషములకు ముందుగా 11 కేసులను పరిష్కరించిరి. అనగా మొత్తమున కేసు 1-కి 15 నిమిషములు చొప్పున విచారించి పరిష్కరించిరి. కేసుల స్థితిగతుల బట్టిచూడ గ నవి యింత స్వల్పకాలములో తీర్చిదిద్దగలవి. కావున ఈ కేసులన్నియు తీర్చివేయబడినవి. —అమృతబజారు ప్రతిక.

బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్య (బ్రాహ్మణ, బ్రాహ్మణేతర సమస్య దక్షిణ దేశమునందలి ప్రముఖ విజ్ఞాపించుచున్నది. పూర్వపు హిందూమతాదులను సమస్యవలె ఈ సమస్య బయలుదేరినది. ఆ సమస్య కులభేదముగ పరిష్కరింపబడినది. ఈ బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్య దక్షిణ హిందూ దేశముల రాజ్యంగ విషయములలో కడు శోచనీయముగ నున్నది. ఆది నల్లి కేసు వ్యాపించు క క పూర్వ మే దానిని, కుదముట్టిం చుటకు ప్రయత్నిం ప వ లె ను. ఇం దలివిచారకరమున విషయమేదనిన, సుభయపక్షపు ప్రతికలు చూపించుకొనచు తప్పువయమును మానకుండుటయే. బ్రాహ్మణేతర ప్రతికలో "పోలీసుకోర్టు" అను క్షిప్త కథో నుండిన విషయములో "ఒక బ్రాహ్మణవొంగ" "ఒక బ్రాహ్మణ మోసగాడు" అని వ్రాసియుండుట చూచితిమి. దీనికి తగు ప్రత్యుత్తరమును బ్రాహ్మణ ప్రతిక లిచ్చుచు, హిందూమతాదుల దీయ సమస్యను తృప్తికరముగా బ్రాహ్మణులును (బ్రాహ్మణేతరులును) గలిసిపరిష్కరింప గలిగినప్పుడు తమలో తమకు గలిగిన ఈ సమస్యను పరిష్కరించుకొనుట వారికి దుర్లభముగాదు. బ్రాహ్మణులైన నేమి? బ్రాహ్మణేతరులైన నేమి? అందరూ హిందువులే. ఈ భయసంఘముల నాయకులును గలిసి ఈ వివాదమును పరిష్కరింపలేరా? దేశములందరూ ఏకమాగ్ధమున బోవుచుండగా ఈ దాక్షిణ్య హిందువులు మాత్రము వెడవాటి బడుటకు కారణంబేమి? —(హిందూ పేట్రీటులు)

గంధిగారు. ఈ త్వర చర్యలలో నైపుణ్యము తోటలనుజమానలకును గల స్థితిగతులను గూర్చి గంధిగారు పరిశీలించగోరగ నశ్యంతరము కలిగించిన చర్యల యుద్ధాగ్రహితో చర్యల ప్రభుత్వమువారు విశేషవిషయంబులకు చాల సమంజసము. మరియు వారు గంధిగారు చేసిన పరిశీలనల ఫలితమును తెలుసుకొనుటకు గంధిగారిలో ముచ్చటించుటకు కార్యనిర్వాహక సభ్యులలో నొక క గు గొ. మా మ గా రి ని ని య మి ం చి రి. మాకు గా రి తో ం డ్ర సి ం చు ట కు బాంకిపూరుకు రావలసినదని గంధిగారిని కోరగా గంధిగారు గతబుధవారము నాడు అచటికి వెళ్లిరి. ఆ నాడు వ్యక్తము మరియుచున్న ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగ చేరి. మాడ్చుగాయన ప్రజలందరూ ప్రేమనకు బోయి గంధిగారి నెదుర్కొనిరి. గంధిగారు చేలము కూలీలమాటలనే విశ్వసించక కండ్లపక్షము వారివాదమును గూడ వాని యుక్తాయుక్తములను విమర్శించిన యోడలను, ప్రభుత్వమువారు తోటల యజమానుల పక్షముననే పక్షపాతముతో మొండివాదము చేయకుండు నెడలను మాడ్చు గంధిగార్ల సమావేశమువలన మంచిలాభములుగుట నిశ్చయము. విచారణ ప్రారంభమైనప్పుడు కలిగిన విషయములను గూర్చి గంధిగారిలో మాట్లాడుటకు మాడుగాడు ప్రత్యేకముగ నియమితముగై తెలుపుటవలనను గుంపులు గుంపులుగ అనాన్య గాఢు చేరిరిని వివరములను జిల్లాలో నవి. స్పష్టమైనట్లు నూచన కనబడుచున్నది. అధి ఉద్యోగస్థులకు కాజాలదు (మదరాసు ప్రైము) వారికి డి. 1 బోధ

చెన్న రాష్ట్రీయ మహాసభ.

రెండవదినచర్య
స్వపరిపాలనము, దేశరక్షక నేన.
గూడలూరు మే 10:— ప్రారంభమున సభాధ్యక్షులు భారతీయుల రాజభక్తినిగూర్చి తీర్మానము నుపపాదించిన వెనుకను, అనితెనెంటుగూర్చి లేచి హిందూదేశ రక్షక నేనను గూర్చి తమతీర్మానము నిట్లు నుడిచిరి :
"యుద్ధము జరుగుకాలమునందు హిందూదేశ రక్షణ, మునకుగాని భారతీయ సేనావ్యవస్థ నేర్పజుట నీ సభవార్యుల హేతువు. నామోదించుచు జాతి మతాది విచక్షణలు లేక అందఱును నేనయందు చేరునట్లు ప్రభుత్వమువారు రనుగ్రహింతురు గాక యనియు సభవారు కోరుచున్నారు.
కాననమునందు చెప్పబడిన యావగలవా రందఱును ఈ సేన యందుతప్పక చేరవలె ననియు, యువజనవర్గ మంతయు ఈస్వదేశసంబంధమును ఆహ్వానమును గ్రహించి దేశ సేవకు దృఢమింతురు గాకయనియు సభకోరుచున్నది. భారతీయులకు "కమిషన్లు" పదవులు, నిచ్చుటయందు ఆలస్యము చేయవలదనియు అధికారులను ప్రార్థించుచున్నది" ఈ తీర్మానము నుపపాదించి అనితెనెంటుగూర్చి కే నావిషయమున ప్రభుత్వమువారు ముఖ్యాభిప్రాయములను వివరించి తత్సంబంధ మగుకాననమును పూర్తిగా వివరించిరి. తరువాత నామోదించు "స్కాట్ల" ఉద్దేశమును గూర్చియుడిచి వచనపల్లె బాల "స్కాట్ల" వ్యవహార కార్యమును బొగడెను. ఈ బాలురు కొంతకాలమే తమపనిని నేర్చుకొనిరి. కాని ఇంతస్వల్పకాలములో, పోలీసువారు ఎంతోభయముతో తలపరులగాట్టుకొని చేయజాలక పోవు కార్యములను గూడ ఈ బాలురు తమసుశక్తియవలన నిర్వహింపగలరని పోలీసు నూపరింపెండెంటుగారు చెప్పిరి. హిందూదేశ రక్షక నేనా విషయమున, జాతీయమహాసభ వారు ఆ నేకసంస్థల రములనుండి ప్రార్థించుచున్న విషయములను వేనిని ప్రభుత్వమువారు గ్రహింపగలరనియుండలేదు. భారతీయులకు ప్రభుత్వమువారు నైతికక్షమము లేదు. వారి భారతదేశ సేవలో నక్రమముగ నైతికక్షమము లేదు. వారి భారతదేశ సేవలో నుండు పాశ్చాత్య నైతికతతోపాటు సమానగౌరవాత్మక లేదు. కమిషన్లు పదవులు వారి కొనగ బడుట లేదు. ప్రస్తుత మహాసంగ్రామమునందు పశులములను నడపుటకు అంగ సేనాధిపతులు లేని భారత సేనలును కొన్ని గలవని తెలియుచున్నది. ఇది భారత సేనల సామర్థ్యమును వేసోళ్ల బొగడుచున్నది. కొన్ని కొన్ని విషయపరిస్థితులయందు ఒక్కొక్క కమిషన్లుపదవి లేని భారతీయ నైతికుడు ముందుబోయి ఆ సేనకు తానే నాయకుడై సేనను నడిపెను. ఇట్లు అనేక భారత నైతికులు విప్లవీయ క్రాగులను, పరాక్రమపతకములను బడసిరి.
అంతర మామె నైతికుని కండవలసిన అత్యధిక వయస్సును 40 నుండి 30 కి తగ్గించుట అనేక భారతీయుల కాకా భంగము గలిగించినదని చెప్పి భారతీయ యువకులు వేలకొలది సేనయందు చేరి తమకు కొంత కాలమునుండి యున్న అపభ్రాతీని దొలగించుకొనవలెనని చెప్పి "మీ దేశమును మీరే పాలించుకొన గోరుచున్నారు. కాని మీ దేశమును కాపాడుటకు మీ కితిరులు కావలసి యున్నా" రని చెప్పిరి.

టి. వి. వేంకట్రాయయ్యగారు, ఎఫ్. జి. నచేతను గారు, సి. తిరువేంకటాచారిగారు తీర్మానమును స్వీకరించుచు బలికిరి తీర్మాన మామోదితమయ్యెను.
అనుతరము ఎఫ్. వి. గొండరావుసభ్యులుగారు. స్వపరిపాలనమును గూర్చి తీర్మానమును నుడిచిరి. (ప్రస్తుతమున్న పరిపాలనము ప్రజల ఆదర్శములకు అనుకూలమైనది కాదు. కనుకను చక్రవర్తిగారు తక్షణము హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనమును ప్రకటింపవలెననియు, 19 మంది కానన సభ్యులు ఆమోదించి హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారికి పంపిన రాజ్యాంగ సంస్కరణములను తక్షణము ముద్రాపేయవలయు ననియు వారు తీర్మానమును నూచించిరి. ఆయ్యగారు ముందు భారతీయులు యుద్ధవిషయమున చేసిన సహాయమును వివరించి న్యాయముతోజును స్వల్పరాష్ట్రముల స్వాతంత్ర్యమును హక్కును కాపాడుటకును కత్తిగట్టి పోరుచున్న బ్రిటిషువారు భారతీయులు చేసిన సేవల గురించి తక్షణము స్వపరిపాలనమును ప్రకటింపవలయు ననియు, అధినివేశము లకున్నట్లు సామ్రాజ్యాధిపత్యమునందే భరతవర్షము

నకును స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించవలయుననియు చెప్పి బ్రిటిషువారి న్యాయదక్షత నుగ్గడించి మనయభిప్రాయ ఫలించు గాక యని కోరిరి.
గొ. మోచల్ల రామచంద్రారావుగారు తీర్మానము ననువదించుచు: ఇంగ్లండు స్వపరిపాలనాసమస్యను గూర్చి నూచించిరి. జి. వి. నచేతం, జి. శివశంకరము, గొ. కె. వి. రంగస్వామి ఆయ్యగారు, (ఒంగోలునుండి వచ్చిన) నీలంరాజు చలపతిరావు గారును, సాధుగణపతి పంతులు ఆర్. శ్రీనివాసయ్యగారు ఎన్. కె. రామ స్వామి ఆయ్యగారు తీర్మానమును బలపఱచిరి. పిచ్చుట ముడికొండము నుండివచ్చిన మహాదేశయ్యగారు అనితెనెంటుగారు ధృవస్థునిచిరి. అనితెనెంటుగూర్చి, యువన్యాసమును విరమించుచు నిట్లు చెప్పెను. మన ముద్దయము నారంభించి ఇంతవఱకు సాగించిన వేనుక స్వపరిపాలనమునకు హిందూదేశము తగునా తగదా యను సమస్యను వాదించుట కిష్టమయ్యుకాదు హిందూదేశము ప్రతినియున్నదని. ఎవ్వరైన అనితెనెంటు, హిందూదేశమునుగూర్చి నీ వెట్లుయోగ్యతా యోగ్యతలను నిర్ణయింపగలవని నేను వెంటనే ప్రశ్న వేసెదను. ఆమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రములకు స్వపరిపాలన మొనగబడినప్పుడు ఆరాష్ట్రములు తగియుండినవా? ఇంగ్లండును, ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములును, ప్రాచ్యును తగియుండనప్పుడు తాగుబోతులగు సామాన్య జనులు గలిగిన రాష్ట్రాదేశము తగియుండునా? హిందూదేశము తగియున్నదని మీరు నమ్మక మున్నయెడల మీరు ప్రస్తుతమున్న పరిపాలనమును తొలగింపుడని ప్రభుత్వము వారికి తెలుపుడు. ప్రభుత్వము వారు మీ మాటలను అనాదరము చేయకుండునట్లు గట్టిగా పట్టుపట్టి సాధింపుడు. ఇంగ్లండుదేశములు స్వాతంత్ర్యము పక్షమున పోరు నల్లుచున్నారు. తమకు నమ్మకొనియున్న భరతవర్షము నలక్ష్యముచేసి వెనుకకు ప్రోవేయజాలరు.
ఇది జరిగిన పిచ్చుట సభవారు భూహారములకు లేచి భూహారములైన వెనుకను సిరి. రామస్వామి ఆయ్యగారు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును భరతవర్షమునకుదయ చేయింపవలయునని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు మొక తీర్మానము నుపపాదించిరి. దీని కొందఱు బలపఱచుచు నుపపాదించిన వెనుకను తీర్మాన మామోదిత మయ్యెను. జాతీయసభాధ్యక్షమును గూర్చియు, ప్రజాద్రవ్య వ్యయమును తగ్గించుటను గూర్చియు ఆధ్యక్షులు బలపఱచిరి. ఇదియును ఆమోదితమయ్యెను.
వచ్చినసర్వీసు కమిషను రిపోర్టునుగూర్చి ఇంకొక తీర్మానము ఆమోదిత మయ్యెను.

రాష్ట్రీయ విద్యాసభ.
గూడలూరు మే 10:— కె. వి. రామనాథఆయ్యగారు అధ్యక్షతక్రింద విద్యాసభ జరిగెను. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు నచేతయ్యగారు స్వాగతోపన్యాసమును జదివెరి. వారు విద్యా సంస్కరణములను గూర్చియు, బాల "స్కాట్ల" ఉద్దేశమును గూర్చియు, ఉపాధ్యాయ, విద్యార్థుల భక్త్యములను గూర్చియు వివరించిరి. పి. ఎ. సుబ్బియ్యయ్యగారు రుపపాదించిన వేనుక రామనాథ ఆయ్యగారు గా ర గా ర స నాధిపత్యము నలంకరించి అధ్యక్షోపన్యాసము నిచ్చిరి. ఈ ఉపన్యాసము ముగిసిన పిదప విషయ నిగూరణ సంఘము వారు కూడిరి సభ మరల రేపుకడయును జరుగును.

వజ్రాశ్రమధర్మ సభ.
గూడలూరు, మే 10 :— ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు శతగోపాచారిగారు తమ యువన్యాసమునందు వజ్రాశ్రమధర్మముల కనుకూలముగ రాష్ట్రీక, అనుభవిక వాదనలను నిరూపించిరి సభాధ్యక్షుపదవికి స్వామి గోవిందాచారి గారినిస్వార్థవైష్ణవ బ్రాహ్మణులగు ఒక బ్రాహ్మణేతర (వైశ్ణోయ్య) వక్తరులు ఎన్నుకొనిరి. అధ్యక్షులు తమయువన్యాసమునందు వేదములు, బ్రహ్మసూత్రములు, ఉపనిషత్తులు, భగవద్గీతలనుండి ప్రమాణములను నిరూపించి వజ్రాశ్రమధర్మముల వాదనలను సాధించిరి. రేపటిదినమున సభ జరుగును.

వైగ్రాఫ ప్రదర్శనములకు వైసెన్సు నేర్పాటు చేయు విషయమును గూర్చియు వారు ప్రదర్శించు పటములను పరక్షించుట కొక సంఘము నేర్పాటుచేయుటను గూర్చియు నిర్ణయమావేశమున సామ్రాజ్య కానసభవారు తీర్మానించెదరని తెలియుచున్నది.

THE GREAT WAR.

Secret Session of Parliament Commences.

German Destroyers Sighted and Driven Off.

Food and Tonnage Problem Serious but Improving.

ALLIED MISSION TO AMERICA: GREAT PUBLIC WELCOME.

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN.

Greek Affairs.

Cowardly Suggestion Rebuked.

LONDON, May 10. Lord Robert Cecil promised to consider the suggestion that the Government should publicly state its policy in respect to Greece and Salonika expedition. Mr. Lynch asked: Isn't protection given to King Constantine partly due to his Royal Relations? Lord Robert Cecil replied that implication was absolutely untrue and very cowardly. (Loud Cheers) After questions the Secret Session commenced.

Eleven Allies of Great Britain.

King the Cement of All.

LONDON, May 10. Speaking at South Kensington Lord Derby said that it would be underestimating the number to say that we had eleven allies because we could no longer look upon the commonwealths and dominions as simply dependents of Great Britain. They were our finest allies any country could have. What kept them together was not Downing Street or Politicians. Politicians come and go. What did keep them together was the Monarchy and the King to whom this country and our great dependencies looked and rightly looked as the proper head of this Great Country.

German Destroyers Driven Away.

LONDON, May 10. The Admiralty says:—A Scouting force of Light Cruisers and destroyers from Harwich under Commodore Tyrwhitt while cruising this morning between the English and Dutch coasts sighted eleven German Destroyers. We immediately closed and opened fire. Enemy steamed off at full speed southward under cover of a dense smoke screen. The chase continued for forty minutes. We engaged enemy at long range but were unable to overtake them. Four destroyers chased the Germans until within range of Zeebrugge batteries. The enemy were hit. Our casualties were one man wounded.

Destroyer Victory off Dover.

Awards for Gallantry.

LONDON, May 10. The Honours List is published for services in the Destroyer Action off Dover during the night of April 20-21. It confers the D. S. O. upon and the promotion to the rank of Captain of Commanders Peck and Evans. It awards the Distinguished Service Cross to nine Officers of the "Swift" and the "Broke," including Midshipman Gyles; the Conspicuous Gallantry Medal to the "Broke's" helmsman Rowles; the Distinguished Service Medal to twenty-four men of the lower deck, including Stoker Charles William of the New Zealand Naval Reserve and it mentions in despatches thirty-four officers and men. Two Engineer Lieutenant-Commanders are promoted to the rank of Commander and four officers are noted for early promotion.

Safeguarding Merchantmen.

Everything Possible Being Done.

LONDON, May 10. In the House of Commons Mr. Macnamara stated that the Admiralty was taking all possible steps to accelerate the entry of food ships into ports and everything possible was being done to safeguard merchantmen. The arrangements made could not be discussed publicly without giving the enemy valuable information. There was no reason to believe that submarines had learned the routes laid down for British merchantmen.

Tonnage Situation Improving.

Sir Chiozza Money said the tonnage situation was exceedingly serious, but was more hopeful than a few weeks ago. He believed that we should overcome the problem if it were given proper attention.

93 % of Tonnage Used for Government Purposes.

LONDON, May 10. In the Commons Mr. Chiozza Money stated that the Food Controller, War Office, Admiralty and Ministry of Munitions were using 93 percent of the available tonnage.

Requisitioned Ships.

Decis on of King's Bench.

LONDON, May 10. The King's Bench has decided that an owner of a lost requisitioned ship is not entitled to recover interest on the value of the vessel at the moment of its loss for a

period between the date of its loss and the date when compensation is paid.

Imperial Securities & N.S. Wales Loan.

LONDON, May 10. There is some criticism of the fact that the New South Wales Loan of three millions sterling five and half percent bonds at 98 is being underwritten in London. It is pointed out that the terms spoil the chances of Imperial securities.

Tea Prices.

Fall Follows Government Warning.

LONDON, May 10. Following the warning that, unless tea prices were lowered, the Government would act drastically, prices at London sales of Indian teas yesterday fell generally three pence a pound in some cases; where the fall was five pence the tea was withdrawn. This is regarded as confirming the view that with caution on the part of dealers and blenders there was no occasion for the recent record wholesale prices of one shilling and nine pence and one shilling and ten pence a pound as compared with six pence before the war.

Excess Profits Duty.

Percentages Fixed.

LONDON, May 10. The Board of Referees has fixed the statutory percentage under excess profits duty at eight and nine for tea companies and firms respectively in the Dutch East Indies, and ten and eleven for coconut companies and firms in the Middle East.

Pro-Peace Socialist Conference.

Repudiated by British Labour.

LONDON, May 10. The executive of the Labour Party at a meeting in the House of Commons refused to associate itself in any way with the Socialist Conference at Stockholm and declared that the calling of the Conference by the Dutch Socialists was irregular. The executive was confident that Russia would know how to defend her liberty against the foreign enemy. The meeting decided to arrange a Conference of Allied Labour Representatives and Socialists in London during June.

India and the Throne.

Maharajah of Jaipur's Message.

LONDON, May 10. The Maharajah of Jaipur has telegraphed to the Maharajah of Bikanir congratulating him very warmly on publicly expressing the views of himself and his brother Princes on the question Mr. H. G. Wells raised regarding the form of Government. The Maharajah of Jaipur fully endorses the Maharajah of Bikanir's views and agrees that such ideas are entirely foreign to Indian sentiment and traditions. "We can think," he says, "of no other Government than that of His Gracious Majesty the King-Emperor. May he live long and rule over us."

The death of Lord Grimthorpe is announced.

RUSSIA.

Order in Petrograd.

Difficulties Cleared up.

LONDON, May 10. A telegram from Petrograd says that everything is now very orderly there. The situation arising from the Government's Note to the Allies appears to have been cleared up.

The Government's firmness has strengthened their influence in the country, while the Workmen's and Soldier's Delegates have shown a responsibility not expected by the pacifists. The power of the Delegates is shown by the strict obedience of the people to their orders not to hold demonstrations.

Petrograd Troops.

Commander-in-Chief's Full Authority Over Them.

LONDON, May 10. The Russian Government announces that the authority of the Commander-in-Chief over troops in Petrograd District remains in full vigour and that the control of troops is vested solely in him.

TELEGRAMS.

AMERICA.

The Allied Mission.

LONDON, May 10. A telegram from New York to the Australian papers says:—The following subjects will be discussed between the Allied visitors and the Government:—Better international understanding, financial assistance to the Allies, questions of blockade, munitions, military dispositions, naval operations, foodstuffs, and general resources. This British party include 20 experts, also an authority on wheat. The French Commission is similarly composed. It is officially admitted that the United States will send a Commission to Russia.

Mr Balfour's Mission.

Mr. Balfour's party includes five officials connected with the Foreign Office, five with the blockade, two with the Admiralty, one with finance, two with munitions, four with the War Office, and one concerned with the wheat questions.

British and French Missions.

Great Public Welcome to N. York.

LONDON, May 10. NEW YORK.—Great preparations are being made for a three-days' welcome to the British and French Missions. The city is ablaze with British and French flags, and seats are selling at fifty pounds each for the Women's Demonstration in honour of M. Viviani and Marshall Joffre at the Opera House to-night. There will be a great banquet on Friday when the members of the British Mission arrive.

Belgian Relief.

Completely Taken by U. S. A.

LONDON, May 10. WASHINGTON.—The United States have taken over the entire cost of the Belgian Relief Supplies thus relieving France and Britain who had hitherto borne ninety percent of it.

GREECE.

Attempts to Murder Venezelos.

LONDON, May 10. An Official Venezelist telegram states that a conspiracy to assassinate M. Venezelos has been discovered at Salonika. Nine persons have been arrested and confessed to acting under instructions from the Secret Committee of military officers and politicians in Athens. Inquiry is being made into the matter.

Greeks in Egypt.

Overwhelming Majority are Pro-Venezelist.

ALLAHABAD, May 10. The Pioneer's Cairo correspondent writes that, in connection with the proclamation issued by General Murray calling upon all pro-Venezelists to record in writing their adhesion to the Provisional Government at Salonika and their acceptance of the protection of the G. O. C. with a view to his authorising the creation of courts necessary for the transaction of legal business pending, and for the preservation of legal rights of adherents to the Venezelist cause, the Hellenic colony was given a month within which to make the required declaration and the period expired last week. The result of a plebiscite, so to speak, is now known and it shows that an overwhelming majority is in favour of the Salonika movement and the protection offered by General Murray. About 63,000 adhesions have been received and allowance is being made for those whose nationality has not been legalised owing to the "non-ratification" of the recent treaties. This represents about 80 per cent of the Hellenic community.

Great Anti-Dynastic Demonstration.

Deposition of the King Demanded.

LONDON, May 10. SALONIKA.—A demonstration of forty-thousand persons presided over by the Mayor has demanded the deposition of King Constantine and his dynasty.

HOLLAND.

Cotton Export Stopped.

LONDON, May 10. HAGUE.—The Dutch Oversea Trust has been informed by Britain that no further exports licences for cotton can be granted in view of the domestic requirements of Britain.

GERMANY

Political Reforms in Germany.

LAHORE, May 10. LONDON, May 10th.—The "Birlingske Tidende" states that Berlin political circles believe that the postponement of the Chancellor's war aims statement indicates that a great event is imminent. The "Lokalanzeiger" in the same connection hopes and anticipates that an agreeable political event will not turn out to have miscarried. The ruptures of last week have not strengthened political optimism.—("C. & M. Gazette cable.")

MESOPOTAMIA.

The King's Message to General Maude.

His Majesty's Appreciation of Successes.

LONDON, May 10. The King has sent the following message to General Maude:—The series of successes achieved in defeating Turkish forces brought against you since the capture of Bagdad reflect very highest credit on you and all ranks under your command. Your progress is all the more appreciated by your fellow countrymen since they are conscious of the trying conditions under which your troops have fought.

TELEGRAMS.

Successes in Mesopotamia.

Mr. Borar Law, dealing with the success in Mesopotamia, said that no small part of the credit was due to the work of the General Staff at home which had made the arrangements. Part of the credit was also due to the splendid courage and ardour of the troops (cheers); but much credit was due to General Maude who had shown military ability of the highest order (cheers).

BRITISH FRONT.

Severe Fighting.

LONDON, May 10. General Haig this afternoon reports:—Fighting yesterday at Bullecourt was severe and continuous.

We made progress despite enemy's repeated costly but fruitless efforts to shake our hold on his position. We advanced our line at night by local fighting eastward of Gricourt and southward of Scuzee river. In the latter place we captured a portion of the German front and support lines. We drove off night raids northeast of Lievin and south of Hulloch. We made a successful raid north of Givenchy-Lez-A-Basseu.

—O—

FRENCH FRONT.

This afternoon's French communique says:—Enemy at night attempted rather weak infantry reactions at various points on Chemin-des-dam all of which broke down under our fire. Stronger counter-attack against positions we won in the region of Chevreaux met with the same fate and did not prevent us from again making progress and carrying fortified Point D'Appui and taking prisoners and machine-guns. The minor operation enabled us to extend our gains on northern slopes of Vauciers plateau where we took prisoners belonging to fresh division which had recently arrived on this part of the front. Artillery duel continued to be fairly lively in all these sectors. It transpires that five German aeroplanes previously reported seriously damaged were brought down. Two of their machines were brought down yesterday one on fire.

Great Artillery Activity. More German Trenches Captured.

LONDON, May 10. Last night's French communique says:—South of the Oise we carried out a destructive artillery bombardment against German batteries in St. Gobain Forest. There was great artillery activity on Chemin-des-Dames. We repulsed several counter-attacks in the Chevreaux region. Two hundred prisoners were taken in yesterday's action. Local operations resulted in our capturing German trenches with one hundred prisoners northwest of Rheims.

RUSSIAN FRONT.

LONDON, May 10. A Wireless Russian official communique reports intense enemy artillery firing at Lake Miasziol and Smorgon. Enemy attacked in the wooded Carpathians west of Kapul Mountain but our machinegun fire compelled him to retreat.

SALONIKA FRONT.

Operations in Macedonia.

LONDON, May 10. A French Macedonian communique says:—artillery has been active on the whole front. British aeroplanes successfully bombed enemy depots at Dedli and Paljarca. Contrary to the allegations made in a German communique on the 8th instant, there was no attack on the Cerna client.

ITALIAN FRONT.

Activity on Italian Front.

LONDON, May 10. The correspondent of the "Times" at Italian headquarters says:—Snows in Trentino have melted on Isorzo. Weather is sultry. Activity has grown more intense. Preparation of the Austrians are for a defensive but those of the Italians are designed for either event. The Italians are no where inferior in gun-power and is believed that they will prove superior at the critical points.

The Corrier Della Sera says that the Italian have occupied Filiata and penetrated through Epirus to the mouth of Calanos opposite Corfu. They were welcomed everywhere. ("G. and M. Gazette Cable").

INDIAN TELEGRAMS.

From our own Correspondent.

[BY WIRE.]

—O—

SIMLA.

The Defence Force.

Appointment of Insp.-Genl. of Administration.

SIMLA, May 10.

The Government of India have sanctioned until further orders the employment of the Inspector of Volunteers as Inspector-General of Administration, Indian Defence Force. He will be attached to the Adjutant-General's Branch with headquarters at Simla.

Cinematograph Shows. Proposal to License Theatres and Censor Films.

ALLAHABAD, May 10.

The "Pioneer" understands that a Bill providing for the licensing of Cinematograph Theatres and a censorship of films will probably be introduced during the Simla session of the Imperial Legislative Council.

CALCUTTA.

The Indian War Loan.

CALCUTTA, May 10.

Applications for the War Loan now amount to Rs. 18,55,38,400. Details are as under:—

	Rs.	As.	Ps.
Bombay	6,99,50,100	0	0
Bengal	5,84,67,500	0	0
The Punjab	1,48,52,900	0	0
United Provinces	1,38,62,700	0	0
Madras	96,93,100	0	0
Burma	71,11,400	0	0
Minor Administrations	51,25,600	0	0
Central Provinces	32,91,800	0	0
Bihar and Orissa	24,39,400	0	0
Assam	4,43,800	0	0

A Japanese Buddhist Scholar to India.

CALCUTTA, May 11.

Mr. Kimora, a Japanese scholar, has come to Calcutta to prosecute his studies in Buddhist Literature and Sanskrit, having been awarded a scholarship by the Japanese Government. He brings with him a Chinese version of Buddhist "Pripitaka" in thirty volumes, which is being presented by the University of Tokyo to the University of Calcutta.

Punishment Under Defence Force Act.

CALCUTTA, May 10.

The first punishments awarded in India under the Defence Force Act have just been ordered in the case of two privates of Second Calcutta Rifles. They were found guilty of removing their equipment when on guard without permission and were given 48 hours detention.

BOMBAY.

BOMBAY, May 10.

The mystery of cotton fires on the Colaba Green still remains unsolved. The theory of spontaneous combustion or other natural causes is giving way as the Green has enjoyed immunity from fires since the times military piquets were posted on the spot. The Fire Insurance companies believe in the theory of incendiarism and it has been suggested to them to impose a retention clause upon the merchants whereby the merchant be required to retain at least 10 per cent of the risk on himself. A correspondent suggests that if the insurance companies do not move in the matter the Government should intervene and legislate retention in the interest of all concerned in the cotton trade.

PUNJAB.

Earthquake Shock.

LAHORE, May 9

A very severe shock of earthquake was felt at 3-15 this (Thursday) morning.

Raja Daljit Singh.

Likely to Become Prime Minister of Jammu.

LAHORE, April 10.

It is probable that Raja Daljit Singh will be appointed Chief Minister of Jammu and Kashmir State in place of Dewan Amar Nath, deceased. This, it carried out, will necessitate the resignation of Raja's place as member of the India Council.

MYSORE.

Mysore Government Stud.

BANGALORE, May 11.

The report of the Government Stud Farm at Kunigal state during 1915-16 shows for the first time stud bred horses were sent from the farm to Poona and Bombay for sale by public auction. One raw colt by "Sugar Apple" out of "Lena" was sold for 4,000 at Bombay and 8 horses were sold at Poona at the average price of Rs. 975-12-0 each. Results of these sales are very encouraging and there is every possibility of good market being found both at Bombay and Poona for Kunigal horses.

SIND.

Steamers Lying Idle at Karachi.

KARACHI, May 10.

The "Daily Gazette" writes:—At a time when everybody is striving to do his utmost to economise in the use of shipping it seems strange to see a steamer lying in Karachi harbour for over a week doing nothing. A vessel with full cargo of coal arrived here on the 27th ultimo. Coal is a commodity in very great demand and it might be thought that every contractor and coolie in Karachi would have leapt to the work of discharging the steamer. Incredible as it sounds it is nevertheless a fact that this collier remained untouched in Karachi harbour till the morning of 7th instant (over nine days). Who is to blame—local merchants or local officials, Calcutta coal suppliers or Simla bureaucrats, we cannot say.

SOUTH INDIA.

Nizam's Subscription.

75 Lakhs to the War Loan.

SECUNDERABAD, May 11.

Nawab Sir Faridoon Ud Dowla on behalf of H. H. the Nizam has to-day issued the following Press communique:—

H. H. the Nizam has ordered the investment in the War Loan of Rs. 75 lakhs from the State balance.

Brief Telegrams.

—O—

Lieutenant Colonel K. R. Kirtikar I. M. S. (retired) died at his residence in Bombay on Wednesday evening after protracted illness.

—O—

H. H. the Yuvaraja of Mysore returned from Mysore this morning to the Civil and Military Station.

The amount subscribed to the Sind Women's War Loan already reached Rs 76,089. Meetings for Purdah and other ladies are being held in various quarters of the town. It is expected that one lakh will be reached by the 15th instant.

The postal express train conveying the inward foreign mail left Bombay yesterday at 23-40 hours.

A sharp shock of earthquake from north to south at 3-21 this morning in Kangra district shows little loss of life but considerable damage to houses. Two Indians were killed. Dharamsala Europeans are all safe.

—O—

In order to meet the wishes of Mahomedans and others who desire to subscribe to the Indian War Loan but for religious or other reasons are averse to receiving interest, arrangements have been made for the issue of "No Interest" cash certificates to those who apply for them. Purchasers of the "No Interest" certificates will on applying for their repayment receive only the amount actually paid for them.

The Government of Mysore have directed the trial by Jury of seven persons of the Sessions of Bangalore and Mysore from 1st July next.

—O—

At a meeting of the residents of Mysore presided by Sirdar Lakshmikantaraaj Urs, third brother-in-law of His Highness the Maharaja, nearly Rs. 3,27,000 were subscribed towards the Indian War Loan. Two sisters of His Highness the Maharaja, the first and third Princesses, contributed one lakh and fifty thousand respectively.

—O—

H. H. the Raja of Cochin with the consort and suite returned from Coonor to attend the Thiruvanthali ceremony of Her Highness the late Amma Raja (Senior Rane) H. H. Sir Rama Varma the ex-Raja has also returned.

Latest Telegrams.

Uncorrected.

—O—

LONDON, May 10.

General Haig to-night says:—We advanced our line slightly this morning on southern bank of Scarpe. Enemy at noon, under cover of heavy bombardment, renewed his attacks on our positions on Hindenburg line eastward of Bullecourt. He was completely repulsed. Further counter-attacks during night time near Fresnoy were equally unsuccessful. Enemy party raided our trenches southeast of Ypres and a few of our men are missing. There was severe fighting in air on Wednesday. Six German machines were brought down and five driven down. Five of ours are missing.

—O—

British Salonika communique says:—After several days artillery bombardment, we on Tuesday night attacked trenches southeast of Lake Doiran on four mile front and captured on left trenches two miles in length to depth of five-hundred yards and consolidated positions. We captured on right trenches a mile long between lake and petite Courone. Enemy, however, delivered heavy counter-attack on this part of front and after determined hand-to-hand fighting in which we inflicted severe losses, we were forced back, by superior numbers to our trenches. Bombing raids by both Naval and Military aviators seriously damaged enemy's tents, sheds, dugouts and transport. One and half tons of explosives were dropped.

—O—

French Macedonian communique says:—In region of Vetreitch in upper valley of Moglenitz. Serbians captured two points D'Appui and some prisoners. In Cerna bend, Russians captured some trenches by assault. On Vardar, in region of Monastir, artillery actions occurred.

—O—

Serbian communique states that, enemy bombarded Monastir with asphyxiating shells. There was fairly considerable number of civilians casualties.

—O—

The Primate has nominated Rev E. D. Danson to be Bishop of Labuan and Sarawak in succession to-night Rev. William R. Mounsey, who resigned owing to ill-health.

—O—

The "Sun", according to a London telegram of the 22nd April in the Australian papers states:—Mr. H. G. Well's letter regarding the establishment of a British republic suggests abandoning the substance for the shadow, for there is no government more democratic than the British. The King's power is insignificant, but in half the legislation proposed by Congress were carried the President's power would exceed that of the Kaiser. The form of Government does not matter. Britain is doing very well.

—O—

The "Times" correspondent at headquarters estimates that the German losses in recapturing Fresnoy were greater than those of the whole British force defending it.

ముఖ్య సమాచారములు

(0)

రామనాథరాజుగారు యాద్రాక్షుణమున కొక లక్ష మాసాలు నిచ్చిరి.

మొన్న రాత్రి 8 గంటల 15 నిమిషాలకు లాహోరులో మొక భయంకరమగు భూకంపము సంభవించెను.

రామనాథరాజుగారి ద్వితీయపుత్రుడు 5 ఏండ్ల ప్రాయముగల బాలుడు నిన్నటిదినము చనిపోయెనని వినుటకు చింతిలుచున్నాము.

గత సంవత్సరమున కంటే యీ సంవత్సరము ఏప్రిలు 7వ తేదీ లగాయతు 21వ తేదీ వరకు ఇనుపదారుల యాదా యము 28,15,292 రూ॥ నధికమయ్యెను.

ఇపుడు ఆంగ్లదేశమున యుద్ధవ్యయము దినమునకు 7,450,000 పాను లగుచున్నది. అనగా 1,117 లక్షల రూప్యములు. అందు దినమున కిరువదిలక్షలు మిత్రమండలికిని అధిని వేశములకును వెళ్లును.

దేశసంరక్షణ వైద్యకాశనము ప్రకార మింకను వైద్యమున నమూనాకాకుండ యూరోపియను వైద్యులైన ఏమూలనైన నణగి యుండితేమో యని కలకత్తా పోలీసువా రింటింటికి పోయి వెదకుచున్నారు.

పంగదేశపు పోలీసువారు కొంతకాలము నుండి వెదకుచున్న రాజద్రోహియగు నొక పంగదేశ స్త్రీని పిహవరు పట్టణము వద్ద పట్టుకొనిరి. ఆమెను పట్టుకొన్న వారికి రు 2500 లు బహుమాన మియ్యబడెను. ఆమెను కలకత్తాకు వీసుకొనివచ్చిరి.

మొకటి సంవత్సరమున కంటే ఈ సంవత్సరములో (1915-16) మైసూరు అరణ్యశాఖవలన యాదాయ మధికమై నట్లు తచ్చాకోద్యోగులు ప్రకటించిన రిపోర్టులన తేలుచు న్నది. గంధపుచెక్క విశేషముగ నమ్ముచు పోవుటచే నీ సంవత్సరపు (1915-16) ఆదాయముతో యధిక మయ్యెను.

కార్మిక ప్రభువుగారు స్వస్థలమున కరుగుచుండగా దారిలో నొక మార్చెల్నురేవు దాటినతరువాత టూర్నిడో తగులుటవలన వారి సామగ్రి చాలవరకు పోయెను. రోనాల్డు షే ప్రభువుగారి సామగ్రికూడపోయెనని 'ఇండియన్ డేయిలీ న్యూస్' పత్రిక వ్రాసినది.

మదనపల్లి విద్యాలయమున చదువుచున్న విద్యార్థుల సౌకర్యమునకై యువజన హైందవసంఘ భవనములను నిర్మింప వలసియున్నది. అందులకు చందాలప్రాగుచేయ మదనపల్లి కళాశాలా విద్యార్థులు వాయలు పానునకు వచ్చిరి. వీరును యిచట నుండు దివ్యజ్ఞానపాఠశాల పాఠ్యములును కలసి రూ 28-18-10లు చందా వసూలు చేసిరి.

పుదుచ్చేరికివచ్చు విదేశీయులందరును బ్రిటిషుపౌరులను గూడ వచ్చిన 12 గంటలలో పుదుచ్చేరి పోలీసుకార్యాలయమున తమ నామములు నమోదుచేయించుకొనవలెనని, పుదుచ్చేరిలో నున్న పరామప్రభుత్వమువారు, ఒకఆజ్ఞను ప్రకటించిరి. అది అనేకులకు దెలియకపోవుటచే, ఆంగ్లపాఠాలు జాలుమానా లకు పాఠ్యులయిరి. అందుచే చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు దీనిని ప్రకటించిరి.

3వ రాష్ట్రీయ వర్ణాశ్రమపథ ఈనెల 10-వ తేదీ యుదయమున గూడలూరులో సమావేశమయినది. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శతగోపాచారిగారు వర్ణాశ్రమములను గూర్చి యువవ్యసించిన పిదప స్వామి గోవిందాచారిగారి ధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. అధ్యక్షులు వేదములు, బ్రహ్మసూత్రములు, గీత, మహాభారతము మున్నగువానినుండి ప్రమాణముల నొసంగుచు గంభీరోపన్యాస మొసంగిరి.

కలకత్తాలో గతమంగళవారమునా దొక మహమ్మదీయ స్త్రీ బీకం బీబీ యను నామె రు 7000 ల విలువగల తన నగలను రాహుల్ అను వాడు తస్కరించి పారిపోయెనని మేజిస్ట్రేటుగారి వద్ద కేసుచేసెను. మేజిస్ట్రేటు గారు ముద్దాయిని కోర్టునుటకు వారంటుబంపిరి. "నా ఆస్తిదొరకిన యడల, అందు చాలవరకు యాద్రాక్షుణమున కిచ్చెద నని ఫిర్యాది చెప్పినది. "అంతకన్న మంచి లేన్న లేదు. ఇక నా సొమ్ము పోదు" అని మేజిస్ట్రేటుగారు చెప్పిరి.

స్థానిక సంఘములను విరివి యొకగ్గు మధ్యయండల బీహారు రాష్ట్రీయ సంఘములవారు రాజప్రతినిధిగారికి విన్నప మంపుకొని యుండిరి. ఐదు వందలగాని అంతకు వైగ గాని ఆదాయపుపన్ను చెల్లించు వారలొక ప్రతినిధిని పంపుకొనుటకు సెలవొసంగ వీరు గోరిరి. ప్రతినిధుల నంపుకొనుటకు భూస్వాముల కంత యధికారమున్నదో వైరీతి నాదాయపుపన్ను చెల్లించువారికి గూడ నంత యధికార మున్నదని సమాజము వారి వాదము.

పంగగార్వ్యాకాంగ్రము కమిటీవారు గతవార మొకసభ గావించిరి. తత్సభకు గా॥ భూపేంద్రనాథ బాసుగారధ్యక్షత వహించిరి. రాబోవు క్రిష్టవశులలోగూడ నై యున్న నేటియ మహాజనసభ కొక ఆహ్వానసంఘము నేర్పరచిరి. బాబుప్ప డ్యేత చంద్రరాయి, డాక్టరు ప్రమథనాథ తనెడ్డిగార్లు కార్యదర్శులుగాను బాబు సత్యానందబాసుగారు కోశాధిపతిగాను నియమింపబడిరి. ఆహ్వానసభవారి ప్రభుసహచరము లాను 15వ తేదీని జరుగును.

చరణములు:—ఏప్రిలునెల 29-వ తేదీ మొదలుకొని యీనెల 6-వ తేదీవరకు 4గురు యూరేషియనులును 10మంది యిండియను క్రిష్టియనులును, 295 రు హైందవులును, 48 రు మహమ్మదీయులును, చెన్నపురియందు చనిపోయినట్లు లెక్కల వలన తేలుచున్నది. మైలునకు 35.9 రు చొ॥ చనిపోయిరి. చనిపోయిన వాల్లో 5 రు మహమ్మదీయులను, 28 రు జ్యోరములను, 79 రు క్రిష్టియన్లను సుబంధించిన జబ్బులవలనను, తక్కినవారు తదితర కారణముల మూలమునను చనిపోయిరి.

కృష్ణాజిల్లా వెంటపాడును తాలూకాచేసి తాలూకా కచేరీని తాడేపల్లి గూడెములో నేర్పడుట కధికారులు నిశ్చయించిరి. ఈనెల 5వ తేదీ శనివారమునాడు సాయంకాలము 6 గంటలకు వెంటపాడులో శేషనారాయణగారి భవనమున నొక సభజరిగెను. తత్సభకు కొవ్వూరు న్యాయవాది తల్లాప్రగడ న్యాయనారాయణరావు గారధ్యక్షతవహించిరి. ఈమార్పు సరిలేదనియు మరియొకరికిగా మార్పునలెవనియు తీర్మానించి యీ తీర్మానమును కలక్టరుగారికిని, రివిన్యూ బోర్డునకును, పంపుటకు నిశ్చయించిరి.

ద్వితీయ ఆర్యక్షత్రియ మహాసభ సమైక్యతను మైసూరు సంపానములోని గోరివిడునూరు ప్రేమకాకు పశ్చిమమున 3 మైళ్లు దూరముననుండు మరళూరి గ్రామములో పండిత ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారి యాధిపత్యముక్రింద మేనెల 22, 22, తేదీలలో జరుపబడును. హడత సంస్కారములు ధర్మపదేశములు వివాహ నిశ్చితార్థ విషయములు విద్యార్థి నిలయ నిర్మాణ విషయములు సంఘ సంరక్షణ విషయాలతత్సాధనములు వీని విషయమగు చర్చ కార్యక్రమమునందు గలవు

చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు మదరాసునగరములో స్త్రీ సభ ఆనిస్తెంటు స్వస్థలమున తరిగీతుచేయుటకయి మొక స్త్రీ వైద్యవిద్యాలయమును స్థాపించుటకయి నిశ్చయించిరి. ఈ మెడికలుస్కూలు తిరువల్లి క్లెనిగోరి నిర్వోరియా కాట్టు అండు ఘోషావళిపత్రిక కనుబంధముగ నుండును. ఈ మెడికలు స్కూలు సిద్ధమయిన తరువాత రాయపురములో నున్న మెడికలు స్కూలులో పురుషులనే గాని స్త్రీలును చేర్చుకొనరు. ఇప్పుడు మెడికలు కాలేజీలో స్త్రీల శిక్షణయియున్న ఆపాత కరీ తగ్గతి కనుకను మార్పుచేయబడి, ఈ స్త్రీ వైద్యకాలలోనే చేర్చబడును. స్వస్థుల జననలగారిని ప్లామలు, ఎస్టిమేటులు మంపవలసినదని ప్రభుత్వమువారు కోరియున్నారు.

గా॥ బాపిర్రు కె. బి.దత్తుగారును, వారి భార్యయును బంగాళీ పటాలమును గూర్చుటయును శ్రద్ధ వహించి యుండిరి. ఇటీవల దత్తుగారు స్వగ్రామమును మిదునా పూరునకుపోయి కొందరు యువకులను వైద్యమున శేరప్రోత్సాహ మొనర్చిరి. "ఇట్లు చెప్పటకు సుకరము. నీ కుమారుల నేల వైద్యమున చేర్పింపవలెనని" యువకుల సంరక్షకులు దత్తుగారి నెత్తి పొడిచిరి. వెంటనే కలకత్తాకు వచ్చి దత్తుగారు తమభార్యతో నాలోచించిరి. (ఈవె ఆర్. సి. దత్తుగారి కుమార్తె) వీరలకు మువ్వూరు పుత్రులుండిరి. మొదటి యాత డస్పంకుగ నుండుటచేతను మూడవవాడు వైద్యమునకు తగ్గ వయస్సు కాని వాడగుటను రెండవపుత్రుని వైద్యమున తేర్చింప నిశ్చయించిరి. తల్లిదండ్రుల నిశ్చితమును విని యీ యువకుడు డుప్పొంగెను.

1915-16వ సం॥పు వ్యవసాయభివృద్ధి రిపోర్టును బట్టి చూడ తోటలు, ఫలవృక్షముల విషయమై విశేషమగు శ్రమ తీసుకొనబడుచున్నదని స్పష్టమగుచున్నది. ప్రస్తుత మట్టి పరిశీలన మచ్చటచ్చట చేరెడియున్నను ముమ్మం దిందులన లాభము కలుగవచ్చును. ఫలవృక్షముల పెంపునకు తగిన స్థలముల కొరకై వివిధరాష్ట్రముల యందు పరిశోధనలు జరుగుచున్నవి. నీటిపారుదల, వీక్ష సంరక్షణము, ఎరువు మున్నగు విషయముల యందు పరిశీలనలు జరుగుచున్నవి. బుడ్లను బుట్టలలో నేసి, జాగ్రత్తగ బెంచుకొనను నుండి పంపు విషయముగూడ హావద్ధ గా నాలోచించి యున్నారు. హావద్ధ గారు తయారుచేయించిన బుట్టలను వర్తకులు కొనుగొని, ఇనుపదారి యుద్యోగులు తోడ్పడిన యెడల ఇంచుమీస పోతూతరభాగమున పండ్లవ్యాపారము సంపన్నము కాగలదు.

వర్తకశాకలకు ఫిరంగు లభ్యమౌట:—వైసిడెంటు విల్సనుగారు వ్యాపారశాకలకు ఆయుధసామగ్రి లభ్యమౌటకు నిశ్చయించుట చేత, 3 మొదలు 6 అంగుళముల ఫిరంగులు సత్వరముగ కాపలసి యుండును. ఫిబ్రవరినెల కట్టకడపటి నాడు 3 అంగుళముల ఫిరంగులు 2400 లకు పానుగొండు ఫిరంగులు కొన్ని వేలును కావలెనని తేర ముప్రకమింపబడినది. పెద్దపెద్ద ప్రధానశాకలకు బహుశా 6 అంగుళముల ఫిరంగు లభ్యమౌటకును. ఆమెరికన్ డై నమెయిలుబోల్డు న్యాయు 6 అంగుళముల ఫిరంగు లభ్యమౌటకును నిశ్చయముగానే యున్నది. ఆనాము కట్టక బహుశమే ఈ ఫిరంగు లభ్యమౌట బహుశమైన ఫలములందు తల్పములయినంత గట్టిగా విశింపక బడియున్నది. 3 అంగుళముల ఫిరంగి 2800పవునుల కూనికయుండును. కాని యిప్పటి 6 అంగుళముల ఫిరంగి సేతమువినా 20000 పానులు కూగును. ఫిరంగి యుపయోగింప వలసియున్నయెడల, అంతబయ్యును అంతశక్తియుగల ఫిరంగి నమరుటకు తల్పములములను చాలబలపడుట యవశ్యకము.

యుద్ధమును జేయుక యేడు జరుగవచ్చును:—యుద్ధ మింత విరివిగా జరుగుచుండుటచేత, శీఘ్రముగా తీరుట యసంభవము. ఈ యుద్ధయందు జరిగిన పోరాటములలో నొక్కొక్కటియు మహత్తరముగా నున్నది; కాని యుద్ధంకొట్టి యు తాత్కాలిక విరోధకముకంటే నెక్కువ ప్రయోజనకారి కాలేదు. వైరికివిజయములన ఈసంవత్సరము యుద్ధము సాంక మగుట యసంభవము. ఏదేని తీర్మానము కలుగునెడల అది శత్రుమండలి వారి యార్థిక శక్తితలవనే కలుగవలసినది. బ్రిటీషువారి వైరిక కార్యాలయములోని యుద్ధకార్య విచారణకర్త జెనరల్ ప్రెడర్ వీ. మారిస్ గారు కేరల సాం గ్రామిక పోతువులను బట్టి జర్మనులు శీఘ్రకాలములో పడి పోదునని యూహించుటకు నిలులేదని యు నై టె డ్ స్టేట్సు వారు ప్రకటించి యున్నారు. అసంభవమ సందర్భవ మున్నచే ఆయన యిట్లు ప్రస్తావించి రట: "జర్మనుల సాం గ్రామికపవత్తి మైసోరీచ్చిన దనెడి యభిప్రాయము నిర్వాహప్రాతముకాదు. దృఢ సంగ్రామ మొనర్చుట కింకనువారు సమర్థులకై యున్నారు; ఘోరమైన పోరాటముగావించెదరు. కేరల సాం గ్రామిక దృష్టితో చూచునెడల, యుద్ధము మహాకసంవత్సర మేల జరుగగూడదో నాకు కారణము గమనింప కున్నది."

బొంబయినగరమున శాసనసభయందలి అనధికారసభ్యులంద రొకసంఘముగ నేర్పడిపట్టు తెలియరచ్చినది. విచారిత సభ్యులందరు యిరువురు దొరకెనపుసభ్యులుగూడ సంఘమున నున్నారు. సంఘమునకు వి. జె. పటేల్, ఎల్. డిన్నా నెట్టిలు గార్లు గొ॥ కార్యనిర్వహకులు. సంఘమువారి కార్యాగ్రామము ఇండియా సేవాసమితివారి చుంకెయన సెలకొల్పబడినది. ఇచట సభ్యులందరు తరచుగ, సమావేశమై శాసన సభయందు చర్చింపబడు యంశముల ముందుగ విపులముగ చర్చింతురు. ఇది గాక ప్రజల కష్టములనే గీరినే క్రమమున సభయందు విరికిచేయవలయునో అను విషయముగూడ నీ సంఘసభలయందు చర్చితురును. ఇతర రాష్ట్రములయందు గూడ అనధికార సభ్యులు సమావేశమై మంచిచెడ్డలకు భిచారించు నాచారమున్నదిగాని యీ యాలోచనలు చాలా సంతృప్తికరముగ నున్నవి. అధికార సభ్యులు సంగతి సందర్భముల కనుముగ నాసి అందరేకమటయూడు కొని యున్నారు గాక నధికార సభ్యులుగూడ సాగుముల నేర్పించు కొని తామందరేకమై ప్రవచించువలెను. ఇందులకు వైరీతి సంఘములే శిరస్సులును. తత్కాలమున వీరు తమలో తాము విషయముల నన్నిటిని చర్చించి యేకాభిప్రాయముగలుటయు, సభలయందీయభిప్రాయమును వెల్లడించుటయు సంభవింపగలదు. ఇట్టి సంఘములనఫలపరుధికము. అన్ని రాష్ట్రములీ విషయమును గాఢముగ నాలోచింపదగును.

ఆంధ్రోద్యమ తత్వము.

(1)

ఆంధ్రులు రాజకీయ, సాంఘిక, నైతిక విద్యావిషయ కాభ్యుదయమునంది భారతజాతీయతకు జీవన తమకర్తవ్యమును నిర్వహించుటకై యేతద్ద్యమమును బూనిరి. ఇదేకీర్తి హిందూదేశాంతర్గతమైన యితర దేశములవారును దళితను యభ్యుదయమును జాతీయతకు సహకారకరమున బ్రయత్నించినచో భారతభూమియంతయు నొక్కపరి యాస్పత్రియై జెందగలదు. ఆంధ్రుల భాషాభ్యుదయ విషయమై దొరకైన మువా రాంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణముగూర్చి తమ పూర్ణాంగకావము చెలిపియుండుట శుభాకాము. ఆంధ్రోద్యమమునం దాంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణము ముఖ్యమైనది. చెన్నపురి రాజధానిలోని పదునొకండు తెలుగుజిల్లాల నొక్కటిగాఁ జేసి, వానికిఁ బ్రత్యేక రాజధాని పట్టణ మేర్పఱచి ప్రత్యేకపరిపాలన నొసంగుటయే యాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణము. ఈజిల్లాలలో జనులందఱు నాంధ్రులగుటచేతను పీరిభాష యాంధ్రభాష యగుటచేతను, పీరికిఁ బ్రత్యేక రాష్ట్ర ముజ్యోగము. పరిపాలనా సౌకర్యములను, విద్యావ్యాప్తియు ను, ఇతర మేజ్జను బొందుటకఁ బ్రత్యేకరాష్ట్ర మేర్పాటు చేయుట రాజ్యాంగ నీతి. హిందూదేశమందలి నేలు నేలు ప్రాంతములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి క్రిందికి నేలునేలు కాలములందు వచ్చినచోటచే మనపాలకు లీ రాజ్యాంగనీతి బ్రాటించుట కవకాశము లేకపోయినది. అందుచేతనే మన యాంధ్రదేశమున గొంత నైజాం రాష్ట్రమునందును గొంత మైసూరు మధ్యప్రదేశాల యందును, చెన్నరాజధాని యందును గలదు. ఇదియంతయు నొక్క పరిపాలన క్రిందికి దీసికొని వచ్చుట యసంభవము; కాని చెన్నరాజధానియందలి పదునొకండు జిల్లాలను నొకటిగాఁ జేర్చుట మన పాలకులచేతుల యందున్నది. భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిభజనము పరిపాలనము నందు సమంజసమని చాలమంది మన మ్రోదన నాయకులును, హాస్తింజి ప్రభువర్యులను సమ్మతించి యున్నారు. భాషా ప్రయుక్తరాష్ట్ర విభజనకు భారతదేశపు బ్రహ్మత్యమే ముఖ్య కారణమను విషయము మన మెన్నటికిని వజరగూడదు. ఈ రాష్ట్రవిభజనము సర్వ భారతసమస్య కాని స్థానిక సమస్య కాదు. ఈ విభజనకలన మన హిందూదేశమంతయు బాగు పడ నా బాగు పడ దా యని విచారంపకలయును. మన యాంధ్ర రాష్ట్రముకలన నితర రాష్ట్రముల కే ఈ నియుఁ బొడగఁబడ. మీరు మిక్కిలి యాంధ్రులభ్యన్నుతి జెందుదురు. తోడిరాష్ట్రములవారితో బాటు జాతీయతబొంది సర్వ భారత ఉద్యమములకు సంసిద్ధులు కాగలరు. ఇట్టి సందర్భమున నాంధ్రరాష్ట్రోద్యోగకర కూడదని వాదించువా రుందురా? ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రముచే నాంధ్రభాష పెంపయి, వర్తక వ్యాప్తి గలిగి యాంధ్రదేశాంతర్గత మయిన వివిధయయన పనులు నెఱచేతి యాంధ్రనాగరకత బహిర్గతము కాగలదు. ఇట్టి యాంధ్రోద్యమము కేవలము ఉద్యోగముల కొఱకే నిర్దేశింపబడినదనియు తమిళులపై ద్వేషభావమే ప్రధానాంగ బనియుఁ కొందఱు తలచుట పెద్ద పొరపాటు. ఒకరిపై ననూయచే బూనినచో నది బ్రాత్యుద్రోహమును, దైవద్రోహము నగును. మన యాంధ్రోద్యమము ద్వేషభావముచే బన్నిన పన్నుగడ గాదు.

ఈ యాంధ్రోద్యమము జన్మించి యయిదు సంవత్సరము లయినది. ఇంకను ఆంధ్రదేశమందు నైక్యభావము కుదురలేదు. పెక్కు జిల్లాలవారు రుసుకులరుగ నెయున్నారు. కాని కొన్ని జిల్లాలవారు మాత్రము ప్రతికూలురుగ నున్నారు. ఈ ప్రాతికూల్యమునకుఁ గారకులలో మన యాంధ్రులును తమిళులును గలరు. ఆంధ్రోద్యమమునకు మా తమిళసోదరు లడ్డు నెట్టుట కేమి కారణములో? ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమునలనఁ దమ కేకీడును మాడఁబోదు. మఱి యెందుకో యాయసంగత ప్రసంగము? రాజకీయార్థిక నైతిక సాంఘికవిషయముల నెట్టి లోటు పాటులేని యీ సదుద్యమమునకు నిస్సారములయిన కారణములచేఁ గాలాడ్డుట దేశహితైషుల కుండవలసిన గుణముకాదని మా తమిళసోదరులకు విన్నవించుచున్నాము. ఆంధ్రదేశముననుండి, ఆంధ్ర భాష ముఖ్యముగాఁ జేసికొని యాంధ్రులతోఁ గలసి మెలసి యాంధ్రులేయయిన తమిళులకావేళఁ దమిళులునను ఆంధ్ర దేశమందు స్థిరవాసులగుటచే నాంధ్రులేగాని యితరులుకారు. కాబట్టి యాంధ్రాభ్యున్నతికి హేతుభూతమయిన యేతదుద్యమముం బ్రోత్సహించుట పరమధర్మము! మన యాంధ్రు

లలో సయితము కొందఱు ఆంధ్రోద్యమ మన్న భయపడువా రున్నారని తెలుపుటకు మానసము కచిక్కుచునున్నది. అందును మా పశ్చిమాంధ్రులు దత్తమండలమువారు ద్యమ తత్వమును గ్రహింపఁజాలకున్నారు. ఈ త్రైమండలముల కెక్కువ సౌకర్యము లిచ్చుననియు పన్నులు హెచ్చుననియు సరవనారిని రోలఁగించి తా మెక్కి సవారి గావించుననియుఁ దమస్థితి బాగుపడుట శతవిషాదమనియు భీతిలుచున్నారు. వీరు భయపడుటకుఁ గారణములు సరియైనవే కాని యట్టియభిప్రాయము గలిగియుండుట పాడిగాదు. ఈ త్రైమండలములవారు మాకంటె నెక్కువస్థితిలో నున్నారనుట వాస్తవము. వారును బచ్చిమాంధ్రులును, సగ్గవిషయముల నెక్కుపథమున నడువవలసిన వారగుటచేఁ బచ్చిమాంధ్రులభ్యన్నుతిని జెందుటకు వసతులుండును. త్వరితగాని నిదానముగఁగాని ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రము వలన బచ్చిమాంధ్రులు కృత్రికి రాగలరు గాని యితరవిధమున రాజాలరు. ఆంధ్రచంద్రిక.

నాతావరణస్థితి

1917 సం॥ మే 11-వ తేది శుక్రవారము.

ప్రదేశములు.	కడచిన 24 గంటలలో		వర్షపాతము.	
	లలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత	తేలికపాటు	వర్షపాతము.	వర్షపాతము.
మే 11-వ తేది ఉదయము 8 గంటలకు	తేలికపాటు	తేలికపాటు	వర్షపాతము.	వర్షపాతము.
గోపాలపురము	29.719	91.575.7	0.06	1.83
వాల్తేరు	29.764	91.271.9	0.87	1.84
కాకినాడ	29.713	90.675.5	...	5.29
బందరు	29.737	83.479.8	...	3.50
గుంటూరు	...	10.4280.0	...	0.36
నెల్లూరు	29.738	10.4680.1	...	0.05
చుద్రాగు	29.771	10.1480.8	0.03	0.06
కడలూరు	29.788	97.580.6	...	0.38
నాగపట్టణము	29.807	97.279.5	...	0.40
కొలంబూ	29.849	87.575.7	...	7.79
తిరువనంతపురము	29.872	89.074.0	0.02	0.83
కొచ్చిక్	29.855	89.777.1	...	3.77
కల్లికోట	29.848	89.378.4	...	0.63
మంగళూరు	29.859	80.877.3	...	0.05
బొంబాయి	29.833	89.680.2	...	0.24
హైదరాబాదు	29.761	96.776.9	...	2.17
ఆనంతపురము	...	99.076.3	...	2.07
బళ్లారి	29.825	99.374.9	...	0.67
కర్నూలు	29.810	99.579.0	...	0.55
కడప	29.773	103.381.4	...	0.46
బెంగళూరు	29.812	91.068.2	...	3.42
కొడైకనాలు	22.764	71.552.2	...	3.28
ఉదకమండలము	22.990	71.545.9	...	1.94
కోయంబత్తూరు	29.816	96.071.6	...	0.73
నెల్లూరు	29.776	101.679.4	...	0.38
సేలము	29.813	101.078.8	...	0.61
తిరుచనాపల్లి	29.812	99.179.0	...	0.90
పురుకోట	29.816	102.576.9	...	0.80
మధుర	29.812	100.076.9	...	2.88
తిరునల్వేలి	...	...	...	0.84

అంతటను వాయుభారము తగ్గినది. పశ్చిమ తీరమునందు కంటె తూర్పు తీరమునందు చాలతగ్గినది. తూర్పు తీరమునందు గాలి అనేక చిక్కులనుండి వీచుచున్నది. ఇతర ప్రదేశములందు వాయువు వీచుచిక్కులు ఎప్పుడీవలేనే గలవు. తూర్పుతీరము నందు మధ్యమెట్ల మెక్కువగా నున్నది. ఇతర భాగములం దంతగా మార్పులు లేవు. నెల్లూరునందు 105 (పా) డిగ్రీల యుష్ణము గలదు. చెన్నపురియందు 101 (పా) యుష్ణము. కర్ణాటమునందు రాత్రి యుష్ణమును పగటియుష్ణమును సాధారణముగా నున్నవి. వాయువునం దాగ్నితీయు నల్పము. తూర్పు తీరమునందు కొద్దిగా మేఘము పట్టినది. ఉత్తర సర్కారులందు వర్ష మెక్కువగ నే కరియుచున్నది.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను,

నాతావరణాశ్రుజ్ఞుడు.

చెన్నపురి యుద్ధమునందు చందాలిచ్చిన వారి పేర్లు	
ప్రభుత్వమువారు మానుపంపిరి.	రూ
275 జె. హెన్రీగారు	1500
276 కర్నూలు డిస్ట్రిక్టులో అధ్యక్షులు	103100
277 బానువెడ్డు నూనాగారు	1500
278 డబ్ల్యు. ఇ. టీ. డై గారు	1000
279 రావుబహద్దరు టి. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరుగారు	10000
280 డాక్టరుహార్తి ప్రాంత బావాగారు	1500
281 ఏ. కె. వెంకట రామఅయ్యరుగారు	1000
282 టి. హేమ హనుమంతయ్య గారు	1000
283 ఎఫ్. డి. డి. ఆండ్రెస్ గారు	1500
284 కెప్టెన్ ఎన్. జి. బెడ్డునల్ మిసర్యు ఇ. బెడ్డునల్ గారు	2000
285 టి. వి. రంగాచారిగారు బి. ఏ. బి. ఎల్	500
286 జె. హర్ష ఎవర్యుగారు	700
287 మిసర్యు ఆలీష్యావీయంగు గారు	200
288 కొచ్చి దివానుగారు	15200
289 ఆర్. సి. మైల్సుగారు	400
290 ఆర్. ఇ. బ్యారాగారు	1500
291 మిస్సు. జె. పేటర్సనుగారు	1000
292 హెచ్. ఎల్. పింజెన్నుగారు	4000
293 స్పెక్టరు కంపెనీవారు	20000
294 జె. హెచ్. తాంగర్ గారు	3000
295 చివరెండు విలయంలైటుగారు	1500
296 ఎమ్. ఆర్. వింజింద్రరావుగారు	2700
297 జె. సి. శేయలరుగారు	1000
298 ఎస్. సి. నంజుండరావుగారు	200
299 ఇ. సి. కారాపెట్టుగారు	2000
300 ఏ. జి. ముక్రే	2000
301 విజయంకం వెనీ వారు	2400
302 కె. వి. లక్ష్మణరావుగారు	500
303 కె. ఏ. కార్తర్ మొహిద్దీను సాహెబుగారు కె. ఏ. మేకుమీరాను సాహెబుగారు కె. ఏ. దావూదు సాహెబుగారు	2000
304 మిసర్యు కాంబ్రెస్సు, జె. థామస్సుగారు	15000
305 సి. ఆర్. రాఘవాచార్యులుగారు	1000
306 హెచ్. డబ్ల్యు. బార్క్లరుగారు	2000
307 మిసర్యు ఇ. థామస్ గారు	700
308 సర్. ఎఫ్. ఏ. నికల్సనుగారు	8000
309 సిడ్నీ బరక్ గారు	500
310 జె. ఇ. స్కాటుగారు	1000
311 మిసర్యు ఎడిత్ రోసలిక్ డానల్ లైటుగారు	1500
312 డాక్టరు ఇ. ఎస్ కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు	10,000
313 సి. శ్రీనివాసాచార్యురుగారు	4000
314 యునైటెడ్డు సర్వీసుక్లబ్బు బెంగళూరువారు	1400
315 ఏ. బి. జాక్సనుగారు	900
316 ఎల్. హెచ్. ఎమ్. ఆష్టనుగారు	1100
317 డబ్ల్యు. హెచ్. డాగారు	10,000
318 ఆర్. హెచ్. క్యాంబెల్లుగారు	7000
319 సి. కోలాండుగారు	2000
320 అజీ హిసాతు అజీ ఆగాబుగారు	1000
321 హెచ్. ఎఫ్. డబ్ల్యు. గిల్బునుగారు	5000
322 సి. కనిహికన్ను గారు	2000
323 మిసర్యు టి. ఎమ్. ఘూటరుగారు	500
324 టి. ఎల్. గోపాలరావుగారు	1000
325 డబ్ల్యు. హెచ్. బెడ్డున ఆండ్ మిసర్యు ఆలీసు క్లాణ బెడ్డునగారు	500
326 సి. వి. విశ్వనాథ రాశ్రియారుగారు	2500
327 జె. ఎస్. లెక్ గారు	2000
328 సి. టి. బ్రెట్టుగారు	1000
329 ఎఫ్. జి. హార్ట్ నెట్టు ఆండ్ దంపతులు	8000
330 మిస్సు వి. ల్యూడెర్సుగారు	1000
331 మిస్సు ఏ. పార్కుగారు	1500
332 శ్రీశ్రీశ్రీ కృష్ణచంద్ర గజపతి నారాయణదేవు గారు	19,200
333 గోదావరి డిస్ట్రిక్టులో	45,900
334 డైరెక్టర్ మహమ్మద్ బిన్ కూటీ హుసేను గారు	100
335 జాన్ హార్డు వైటుగారు	2000
336 డబ్ల్యు. క్లెఫర్డుగారు	1500

ఆధునికపు బానిసత్వము

బానిసత్వము నుమారు నూలునవత్సరముల క్రిందట బహిష్కరింపబడినదని చరిత్ర యుద్ధాపింపుచున్నది. బంధక వ్రాత విషయము పెరుగనివా రీ వాక్యము సత్యమని భావించురు. బంధకవ్రాతము ఆధునికపు బానిసత్వమున చెప్పవచ్చును. ఫిజిదీవులకు హిందూదేశమున నుండి కూలీలు కంట్రాక్టుపై పంపబడుటకు సంబంధించిన యంశము లన్నియు మదరాస్ ఏంటీ ఇండియన్ సమితివారిచే ప్రకటితమైనవి. సమితివారు ప్రచురించిన రిపోర్టును చదివిన హృదయము శుక్లగును, వీరి రిపోర్టుపై మ్యూయిండియా పత్రిక కఠినమగు వ్యాసము నొకదాని వెలువరించెను.

బంధకవ్రాతపు పద్ధతిక్రింద ఇండియానుండి కూలీలు (శ్రీపురుషులు) పంపబడుచుండిరి. ప్రతిమాజు నూరుపురుషులకు 40 మంది శ్రీల యోషన కూలీలు గొనిపోవబడుచుండిరి. వీరచట దినమునకు కొన్ని గంటల యోషన రీ సంవత్సరముల కాలము పాటుపడవలయును. వీరలకుముట్టు కూలివైకము గూడ విశేషమని చెప్పబడుట వీలులేదు. ఫిజిదీవులయందు సీ. ఎఫ్. ఏండ్రాస్ మున్నగువారు స్వంతముగ నొకప్పుడర్యాపు ప్రర్యవసానములుగూడ వైరిపోవునందు పొందుపరుపబడినవి. ఇటుకు కూలీలుగ వచ్చువారిలో పెక్కుండ్రకు తామెనర్చుకొనిన కంట్రాక్టుబిషయమైన జ్ఞానము జూత్తిగ లేదు. తామెట్లు నివసింపవలయునో ఎట్లు పాటుపడ నాజ్ఞాపింపబడుదునో వీరికి తెలియదు. పాటింపవలసిన నిబంధనలు వీరికి తెలియవు. విద్యా విహీను లగుటచే రిక్రూటింగు ఏజెంట్లు వీరలను మోసపుచ్చి కూలీలుగ చేర్చుచున్నారు. కూలీలను చేర్చినందులకుగాను యీ ఏజెంట్లకు కలలోని యిటు ఎమిగ్రేషన్ అధికారులు విశేషముగ ధనమిత్తురు. వీరు పల్లెటూళ్లకుబోయి గ్రామస్థుల మోసపుచ్చి, నయమున, ధయమున వారిని బెడరించి కూలీలుగ చేర్చుచుండిరి. కూలీల జేర్చుటయందు ఉద్యోగు లప్పడప్పుడు పోలీసువారి సహాయము నుపయోగించు నాచారము కూడ కలదు. ఇండియా నుండి పోవు కూలీలలో నూటికి 80 మంది యిట్లు మోసగింపబడిన వారై యున్నారు.

ఇక ఫిజిదీవులయందు కూలీలు ఎడతెగక ఎద్దులవలె పనిచేయవలయును. రోజునకు 12 అణాలకూలి దొరకునని బోధించువారే గాని ఫిజిదీవులలో దినముకు 12 అణుల సంపాదించుట, ఇండియాలో రోజునకు 5 అణులెచ్చుకొనుటతో సమము కాకాలదని వీరికి చెప్పబడుచున్నది. పెక్కుండ్రులొలుకు 16, 17 సంవత్సరముల వారుగూడ కంట్రాక్టు కూలీలుగ పనిచేయుచున్నారు. కూలీలందరును ఒకచోట నివసించుచుండురు. శ్రీల సంఖ్య చాల స్వల్పము. అందుచే నీతిరహిత వర్తనము ప్రబలియున్న దనిన ఆశ్చర్య మేమున్నది? పాతిరత్య విహీనత, దుష్కర్మము, కాళియము మున్నగు దుర్గుణసంపత్తి ఎల్లదలను గానవచ్చుచున్నది. పాతిరత్యమే పరమధర్మమని హిందూమతము బోధించుచున్నది. కంట్రాక్టు కూలీల పద్ధతి నెత్తివేసినగాని యీ గుర్వాప్రార మంతమందగు. ఈపద్ధతి ఆంగ్లేయుల కపటిర్తి దెచ్చుచున్నది. బంధకవ్రాత ముచ్చాలింపబడు నని హార్డింజీ ప్రభువు 1916 సం॥ మార్చి నెలనుందు వాగ్దాన మొనరించి యుండెను. ఇకనైన సంవత్సరములకు నీ హేయమగు విధానము సంతమొందింప నీలుకాదని తెలియవచ్చుచున్నది. కాని యచిరకాలముననే దీని సంత మొందించుట పార్లమెంటువారివిధి యున్నది.

బొంబాయి క్షయనివారణసంఘమువారు ౫౪ నాల్గు వత్సరములనుండి 2461 మంది రోగులకు చికిత్స చేసిరి అందు 1852 మంది హిందువులు 551 మంది మహమ్మదీయులు, 261 మంది పార్సీవారు, 282 మంది క్రైస్తవులు, 35 గురు యూ నాథులున్నారు. బొంబాయి దొరతనమువారును పురపాలక సంఘమువారు చేర 10,000 లిచ్చుచున్నారు. వెస్టరనుటర్సు క్లబ్బువారు తమవిరాళమును రు1000ల నుండి రు3000లుచేసిరి. ఈ సంఘముయొక్క పోషణ ప్రజలమీద గూఢారపడి యున్నది. జి. డి. రీసుగారి ప్రశ్నకు హిందూదేశకార్యదర్శి గారివిధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. “హిందవ విద్యార్థి కాఖ నెత్తివేయుతలపు లేదు. ఈకాఖచేయుపనిలో కొంతభాగము ఆక్స్ ఫర్డుకేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాలయములవారు నిర్వహించెదరు. ఈకాఖకు సాలునకు 5000 పాను లగుచున్నది. క్రొత్త యేర్పాటులలో కొంత తగ్గింపవలసియున్నది.”

క్రికెట్టులైన నాగమయ్యగారు

దివానుబహద్దరు వి. నాగమయ్యగారు శ్యామసంబంధ మగు వ్యాధిరలన తిరువనంతపురమున క్రికెట్టులైరి. నాగ మయ్య గారు తిరునల్వేలి జిల్లాలోని వీరరాఘవపురమునందు 1850 సం॥న జన్మించిరి. తిరువనంతపురము మహారాజావారి హైస్కూలునందు వీరు విద్యాభ్యాసమొనర్చి 1866 సం॥ము ప్రవేశపరీక్షయందు కృతార్థులై, విద్యాశాలయందు చిన్న గుమాస్తాగా ప్రవేశించి తుదకు గుణచారిశ్రాస్త్రములను బోధించు సహాయ పండితపదవిని బడసిరి. ఈ లోపున 1870 సం॥ వట్ట పరీక్షను పాస్ అయి సర్ టి. మాధవరావుగారి క్రింద రివిన్యూ కాఖలో నాగమయ్యగారు గుమాస్తాగా ప్రవేశించిరి. మాధవ రావుగారి యంతటి యువారస్వభావు లగు నుద్యోగి. ప్రాపు గాంచిన, నాగమయ్యగారి యభివృద్ధి కేమిగొంతో అదిగాక నాగ మయ్యగారి కాలమున స్నేహితులు చాలవరుడుగ నుండెడివారు. సహజముగ నాగమయ్యగారు మేధాసంపన్నులు. వై యు ద్యోగి వీరి బుద్ధిబలమును వీరు తయారుచేసిన జనాభావివరములయన గనిపెట్టెను. 1870 సం॥ నాగమయ్యగారు తమోర్ దారుగ నియమింపబడిరి. క్రికెట్టుపద్ధతులును, ఆంగ్లభాషాపరి జ్ఞానమును నాగమయ్యగారిని జనరంజకు నొనర్చెను. వీరిని సంస్థానాధీశులును, మాధవరావుగారును చాల గౌరవించిరి. రాష్ట్రమునందు ప్రజలందరును నాగమయ్యగారిని ప్రాణ ములనిత్తురు. ఆపట్టి స్థితి గ క తు ల బట్టి అందరకు ఉపకారముచేయ నాగమయ్యగారి కవకాశ ముండెను. గతక నచిరకాలముననే వీరు దివాను పేష్కారుపదవి నందిర నుట యందలి ఫలితమెద్దియను లేదు మర్యాద, రుజువర్తనము మున్నగు నుగుణసంపత్తియందు నాగమయ్యగారు రగగణ్యులని తిరువాన్కూరురాష్ట్రమున ప్రఖ్యాతి గలదు. నాగమయ్యగారు 42 సం॥ములు వీరు సంస్థానోద్యోగిగ నుండిరి 5 నాల్గు దివానుపదవిని తాత్కాలికముగ (టెంపరరీ) చెల్ల యించిరి. మూడుసార్లు దివానుపదవిభూషియైనను నాగమయ్య గారా పదవికి నియోగింపబడలేదు. ఇందుల కప్పటి రాజ్యాంగ పద్ధతియే కారణము.

వీరు 1908 సంవత్సరమున దివాను పేష్కారు పదవినుండి పింఛను పుచ్చుకొనిరి. కాని దివానుపదవి నందలేదు. ఇతర సంస్థానములయందు దొందెన నీపదవి నుండవలయునను నభిలాష వీరి కుండెడిది. ఆత్మల కుపకార మొనర్చుటయందు నాగ మయ్య గారు లెల్లప్పుడు ప్రవృత్తులై యుండిరి. ఇండియాదేశ మందేగాక యూరోపు దేశముయందూ వీరిఖ్యాతి వ్యాపించి యుండెను. తిరువాన్కూరు వ్యవహారములందే గాక వీరి తగవ్రచేతముల వ్యవహారములయందుగూడ చాల శ్రద్ధ దీసికొనెడివారు. ఆరువదిఏడు సంవత్సరములు వయసుగలవారై యిను, వీరి శరీరపటుత్వమును జూచిన వారందరు అంత వయసు నుండదని భావించురు. ప్రభుభక్తియందు నాగమయ్యగారి నోడింపగలవారు తిరువాన్కూరు సంస్థానమున నింకొకరులేరు. నాగమయ్యగారు పూర్వాచారపరాయణులే గాని అట్టివారికి సహజముగ ఆసవాసన మీయన యందు గానరాదు. మతసంబంధమున వీరి కొనర్చిన సంస్కరణము కొనియాడదగి యున్నది. ఇందుమాలముననే దేవాలయావాయులను ధర్మ కర్త లపహరింపకుండ దేవాలయములక్రిందనియోగించి వాటి నున్నతదేశకు గొనివచ్చుట కవకాశ మొకది.

శ్రీవిజయ నగరాంధ్రగ్రంథ సన్మానములు:— 1917 సంవత్సరపు సన్మానములకై పంపబడు గ్రంథములు మొదట నిర్ణయించిన యేప్రత్ 30 తేదికి బదులుగా జూన్ 15 తేదిక కను స్వీకరింపబడును. ఆ తేది నాటికి గ్రంథములు కార్యాలయ మున చేరవలెనని ఆంధ్రగ్రంథ కార్యదర్శిగారు వ్రాయు చున్నారు.

శాలిపూలు వాస్తవ్యుడగు లెప్టినెంటు మారిక్వెట్ విధినిమానను వి. ఎస్. ఎస్ అనుతడు ఇంగ్లండునుండి మొన్న ను స్వగ్రామమును చేరెను. ఈతడు చెన్నపురి వైద్యకళాశాల నుండివైద్యశాస్త్రాభ్యాసము విషయమై ఎడింబరోవెల్లి ఆచట ఎల్. ఆర్. సి. పి. ఎల్. ఆర్. సి.ఎస్, ఎల్.ఎఫ్. పి.ఎస్. పట్టుముల బడసెను. అనంతరమున నతడు లీడ్స్ వైద్యశాలకు యలు వైద్యశాలలియందు పనిచేసెను. ఇండియా వైద్యసేవా వర్గమున నతని కొకకమిషను యీయబడి, హెడివిజనున కీతడు వైద్యోద్యోగిగ నియమింపబడెను.

బళ్ళారి సరసవిద్యోదినీ సభ 764

ఈ సభవారు 1917-వ సం॥ మే నెల 12-వ తేది శనివారము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు

రామదాసు

అను నాటకమును, 1917 సం॥ మే నెల 13-తేది ఆదివారము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు

ప్రహ్లాదనాటకమును

విక్టోరియాపబ్లిక్ హాలులో

ప్రదర్శించెదరు. ధర లెప్పటివలెనే. రావుబహద్దూరు వి. మాధవరావు, సి. హెచ్. గౌడ్ } జనరల్ మేనేజరు. వెసిడెంటు.

తేకుమానులు అమ్మకపు నోటీసు.

అరచేతిలో ఐశ్వర్యము. ధన మాజ్జించుటకు రాజమార్గము. త్వరితపడుడు. పెన్సెల్ ప్రోవిన్సెస్లో గోదావరిజిల్లా సరి హద్దు గల శ్రీ బస్తరు రాజ్యములో దంతివారా డివిజనులో కువ్వకొండపర్వతాలో శ్రీ సర్కారు వల్ల పంకలుగా తయారుచేయించబడిన తేకు మారులు వెయ్యిపున్నది. అవి పున్నస్థలమునుండి శిబిరినదిమీద పున్న చీకుపల్లిరేవుకు 40, 45 మైళ్లదూరము పున్నది. సదరు చీకుపల్లినుండినది మీదుగా కూనవరంవద్ద గోదావరినదికి తీసికొని వెళ్లవచ్చును. సదరుమానులు 3 అడుగుల 6 అంగుళములు మొదలు 5 అడుగుల చిల్లరవర్కు కై వారము గలిగి పున్నవి. కొనేవారు తప్పీలు భోగట్టవిషయమై శ్రీ బస్తరు రాజ్యము ఫార్వెస్టు ఆఫీసరు వార్కి జగదల్ పురం వ్రాసి సంపాదించవలెను.

చి. డి. జ్యోషి, ఫార్వెస్టు ఆఫీసరు.

రు. 1,30,000 లు ఋణము కావలయును.

గుంటూరు కాటన్, జ్యూటు, అంధు పేపరు మిల్సు, కంపెనీ లిమిటెడ్, గుంటూరు నాటికి, ఆ కంపెనీకి గల కట్టడములు, నారను నడుకునట్టియు, నేయునట్టియు, తయారుచేయునట్టియు (50లూములు) ఇంజను బాయిలరు, ఎకానమైసరు మొదలగు సుమారు రు 3,20,000 ల కిన్నుతుగల యాస్త్ర తాకట్టుమీద రు 1,30,000 లు ఋణము కావలయును. ఈ మిల్లు మంచితీతిలో నున్నది. గడచిన మూడు సంవత్సరముల నుండి బాగుగ పనిచేయుచున్నది.

ఇందుకు తామియదలచిన నాధ్యమగునంత తక్కువ వడ్డీరేటును తెలుపుచు, 25 దినముల లోపల నీ దిగువనానికి దిరఖాస్తులు పంపవలెను.

Secretaries & Treasurers, Guntur Cotton Jute & Paper mills Co Ltd., Guntur.

నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది	కులము 1-కి ...	80-0-0
గోరోజుము, మంచిది	,, ...	7-0-0
కుంకుమ పువ్వు	కులము 1-కి ...	2-0-0
రసభస్మము	కులము 1-కి రూ ...	0-10-0
పచ్చకర్పూరం	,, ...	2-0-0
ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను	కులం 1-కి ...	3-8-0
మందుకు నూనె	సీసా 1-కి ...	0-6-0
బాలామృతము సీసా 1-కి	,, ...	0-12-0

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, అండ్ మదరాసు.

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కలవనం జేసి కావలసినన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న వలయువారు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: వెల రు 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ,, ,, 0-8-0
,, ఆంధ్రసంవత్సర ,, ,, 0-12-0
ఆంధ్రవాణిపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు ,, ,, 1-0-0
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

తామర తైలము. పండ్లపాడి. మోహినీ తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0. డబ్బీ 1-కి 0-2-0. సీసా 1-కి 0-12-0.
అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

మంచిగుణము గల శాస్త్రీయాయాధములు.

బృహత్ మంజుష్టాదిక్వాధ
రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది.
½ పాను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవభగుటి
మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ
కనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము
దగ్ధనకు మంచిమందు.
½ పాను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు నాంక్షేయబాషలో
జరుపవలయును.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్
వర్కుస్
ఆయుర్వేద యావధముల జేయువారు
బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay. 13

సీతారామాంజనేయ సంవాదము.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ఇతిహాస సహితము.
తెనుగున ఇది యొక్కటియే వేదాంత గ్రంథ
మని వాడుక. దీనికి సరియైన. టీకాతాత్పర్యము
లను బ్రహ్మశ్రీ చింతామణివర్మల నారాయణ
శాస్త్రిలవారేచేతను శ్రీమాన్ తల్ దేవరాజ సుధీ
గారిచేతను వ్రాయించి చక్కని అక్షరములతో
మేలైన కాగితములపై మా ఆనందముద్రాలయ
మున అచ్చుత్తించి ప్రకటించినారము. మేలయిన
క్యాలికో బైండు చేయబడియున్నది. వెల 2-8-0.
శ్రీ వెంకటాద్రిస్వామి కీర్తనలు. రాగతాళము
లతో చేర్చబడియున్నవి. శ్రీ వెంకటాద్రి స్వాముల
వారి చరిత్రముకూడ. చేర్చబడియున్నది.
కాలికో బైండు 0-8-0. తపాలా ఖర్చులుప్రత్యేకం.
ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో,
(285) ఆనంద ముద్రాలయము, మద్రాసు.

కీర్తిమలైన గోపాలకృష్ణ గోకతేగారి చక్కని
రంగుల చిత్రపటము
ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

త్వరపడుడు! 774 కొద్దిప్రతులు మాత్రమే!!
1. విద్యావిశ్వవకాశిని వెల రు 0-10-0 లు.
దీనియందు శృతిప్రస్తారమున్న కల్పనాస్వరమునకు ఈ
యోగమగుటలు ఖండప్రస్తారమున్న సంపూర్ణముగా భక్తి,
హతయోగ భేదముల కభేదమున్న తెలియబడును.
2. కృతిహస్తపాఠము- వెల రు 0-6-0 లు.
దీనియందు కాళీ శతనామస్తుత్వాదికమున్న, స్వరాలంకార,
గీత, వర్ణ కృతులకు శబ్దమున్న కొలిపించుకొనుటకు తెలియ
బడును. ఈ దాహరణ- హంసప్రసిరాగము రూపకంఠాశ్రము.
తక్కిట ర్పణుతక్కిట ఉపద్రవ్య నృసింహశాస్త్రీ
సన్నిపాతము సంగీత లక్షణవిద్యాన్
మనముకరుగ అమలాపురము.

ప్రాణము గల బొమ్మలు
బయస్కొపులు - ఫిలములు - డేరాలు - గ్యానుడిక
ములు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడి పుస్తకములు విక్రయించె
దము. క్యాటలాగు కావలెనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.
హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో,
[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.
కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జరివట్లు
వస్తువులు వీరు బహుచవుకగ సప్లయచేతురు. ఒక
సారి ఆర్గరుయిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలగు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆంగ్లమును కాశ్యోతనఖమును పొందుట స్వాభావిక
మైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది.
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆంగ్లమునందును తెలుగు జేసి
శరీరసౌఖ్యమును దృఢగౌరమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించు
ను. ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును పోస్టు చార్జి
యు మేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయుడు.
219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
ఆతంకనిగహ పోషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆత్మజ్ఞానా.
శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ
గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ప.
చిన్నపైజా చక్కని గ్రంథము. వెల రు. 0-8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు

శారదాంబ
ఇది శ్రీధర్మబోధినియను నాటకము
సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందు
జూపబడినది. అందరు జదివి తీరవలయును.
వెల 0-4-0 పోస్ట్ జి వేలు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7 తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

రు.ప.		రు.ప.		రు.ప.	
దంతచూర్ణము పండ్లతోముటకు	... 0-2	తామర తైలము; తామర, తీటకు	... 0-4	మోహినీ తైలము వెండ్రుకలు పెరుగుటకు	... 0-12
జీర్ణరసాయనము మాత్రలు ఆశీర్వాదమునకు	... 1-4	వృష్ణుడు తైలము డబ్బీ 1-కి	... 0-4	రోమహరి వెండ్రుకలు ఊడుటకు	... 0-8
దంతక్షాలనానికి పండ్లతోముటకు	... 0-8	సురతిద్రావకము సీసా 1-కి	... 1-0	ఉబ్బసమునకు మందు సీసా 1-కి	... 1-0
వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి	... 1-0	కఫహరి శీతగట్టు దగ్ధులకు	... 1-4	కస్తూరిమాత్రలు వెద్దలి, మంచివి 50-కి	... 0-10
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి	... 0-12	కఫహరిచూర్ణము. దగ్ధు, ఉబ్బసములకు డబ్బీ 1-కి	0-8	సుఖభోగి మాత్రలు	... 1-0
మూలశంకకు తైలము డబ్బీ 1-కి	... 0-12	వాయువుపోట్లకు మందు	... 1-0	సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు	... 1-0
తేలుమందు తేలుకాటుకు సీసా 1-కి	... 0-8	సుందరితైలము, ముఖకాంతికి	... 0-8	విరేచనములకు మాత్రలు డబ్బీ 1-కి	... 0-8
నేత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు	... 0-4	పగుళ్లకు తైలము శీతపగుళ్లకు	... 0-6	గ్రహణి మాత్రలు డబ్బీ 1-కి	... 0-8
కలరామాత్రలు వాంతిభేదలకు	... 0-6	కష్టమూలహరి చెవిపోట్లకు	... 0-6	శిరోవేదన మాత్రలు తిలనోప్పులకు	... 0-12
గజ్జిక తైలము గజ్జిచీడలకు డబ్బీ 1-కి	... 0-8	జులాలి మాత్రలు మలబద్ధమునకు	... 0-8	కాలినపుండ్లకు మానె సీసా 1-కి	... 0-8
వాముకర్పూరము సీసా 1-కి	... 0-6	జంతువాతహరి ఎముడికలకు	... 0-8	శేగకు ద్రావకము సీసా 1-కి	... 1-0
వేలకు మందు సీసా 1-కి	... 0-4	కుసుమాగ్ని మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	... 1-0	తాంబూలమాత్రలు, కుసుమనానగానండును 50-కి	0-8

పోస్టు ఖర్చులు వేలు. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అండు బొంబాయి.